

Türkiye Lisansüstü Çalışmalar Kongresi

9-12 Mayıs 2018 BURDUR

Bildiri Özetleri

Takdim

İlmi Etüdler Derneği (İLEM) nitelikli ilim adamı yetiştirmek, ilmi anlayışı İslam medeniyetinin köklerinden hareketle yeniden yorumlamak ve sahil bir hayat nizamı için gerekli bilgi birikimi oluşturmak gayesiyle 2002 yılında kurulmuştur.

Bu kapsamda İLEM, on beş yıldır, lisans düzeyindeki katılımcılara kendi medeniyetlerini, insanı, toplumu, dünyayı tanıyıp anlamayı sağlayacak gerekli bilgi, bakış açısı, fikir ve metodları vermektedir. İLEM, ayrıca ilmi çalışmalara yön verecek ahlâki bir duruş sağlayacak ve onlara bu yönde perspektif katan üç kademedeki müteşekkil İLEM Eğitim Programı'nı uygulamaktadır. Bu eğitimle gençlere düşünme, analiz etme ve yöntem becerileri kazandırılarak ilmi üretkenlikleri artırılmakta ve akademik hayata hazırlanmaktadır.

Aynı şekilde, ihtisas düzeyindeki katılımcıların istifade ettiği ve kendi çalışma alanlarında derinleşmelerine imkân sunan; bünyesinde çeşitli seminer, okuma grupları ve atölye çalışmalarını barındıran İLEM İhtisas Programı yürütülmektedir. Edebiyat, İktisat, Toplum, İslam İlimleri, Felsefe, Siyaset ve Eğitim alanlarında oluşturulan İLEM İhtisas Programı Çalışma Grupları ile bilgiye ulaşma, bilgiyi bir değerler sistemi etrafında üretme ve paylaşma gibi temel kaygılar programın temel çerçevesini belirlemektedir. İhtisas Programı ile katılımcılara eleştirel bir bakış kazandırılarak nitelikli birikimlerin vücuda gelmesini sağlamak ve nihayetinde özgün çalışmaların kapısını aralamak hedeflenmektedir. Yine yüksek lisans ve doktora düzeyinde verilen akademik eğitimlerle katılımcıların bilimsel araştırma yöntemlerine vakıf olmaları ve ilmi-akademik disiplini özümseyerek düşünce üretmelerine imkân sağlanmaktadır. İLEM, akademik/disipliner hususların yanında çeşitli toplumsal meselelere özgün bir yaklaşımla bakmak ve bu istikamette alternatif çözümler üretmek gayesiyle çeşitli konu başlıkları altında konferans, panel, anma toplantıları ve seminerler düzenlemekte ve bunu kamuoyunun istifadesine sunmaktadır. Bu çerçevede, yürüttüğü çeşitli düzeydeki faaliyetlerin çıktılarını ve diğer akademik çalışmalarını yayına (kitap, dergi, broşür, rapor vs.) dönüştürmektedir. Bu kapsamda altı aylık hakemli bir akademik dergi olan ve uluslararası indekslerce tanınan İnsan ve Toplum dergisi yanında, İLEM Bülten, Proje Kitapları, İLEM Politika Notları ve Araştırma Raporları yayınlanmaktadır.

İlki 2012 yılında Konya'da olmak üzere sırasıyla Bursa, Sakarya, Kütahya, Isparta ve Muş'ta gerçekleştirilen Türkiye Lisansüstü Çalışmalar Kongresi'nin (TLÇK) yedincisi 9-12 Mayıs 2018 tarihlerinde Burdur'da gerçekleştirilecektir. Kongre bu yıl İlmi Etüdler Derneği (İLEM) ve Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi iş birliğiyle düzenlenmektedir.

Lisansüstü çalışmalar yapan araştırmacıların, ortak dil ve yöntem geliştirmelerine imkân ve zemin sağlamak, Türkiye'de yaşanan özgün akademik üretim sorununu aşmaya yönelik kuşatıcı yaklaşımları teşvik etmek amacıyla düzenlenen Türkiye Lisansüstü Çalışmalar Kongresi, sosyal bilim çalışmalarında önemli bir boşluğu doldurmaya başlamıştır. Bu çerçevede, genç akademisyenlere çok yönlü bir iletişim ve tecrübe aktarımı imkânı yaratılarak, genç akademisyenlerin çalışmalarının zenginleştirilmesi ve akademik dolaşıma sokulması amaçlanmaktadır. Ayrıca Türkiye'deki lisansüstü çalışmaların niteliğinin artırılması yönünde ortaya konan çabalara katkı sunmak kongrenin temel hedefleri arasındadır. Buna göre Kongreye lisansüstü çalışmalarına devam eden veya yüksek lisansını ya da doktorasını son iki yıl içerisinde tamamlamış olan araştırmacılar katılmaktadır. 7. TLÇK Dr. Öğr. Üy. Süleyman Ertan Tağman moderatörlüğünde Prof. Dr. İhsan Fazlıoğlu ve Prof. Dr. Ömer Türker'in katılımıyla "Nazari Disiplinlerin Tahlili ve Yeniden İnşası" başlıklı panel ile başlayacaktır.

Kongrede Arkeoloji, Edebiyat, Eğitim, Felsefe, Hukuk, İktisat, İlahiyat, İletişim, İşletme, Mimarlık & Şehircilik, Psikoloji, Sanat, Siyaset Bilimi, Sosyal Politikalar, Sosyoloji, Tarih, Uluslararası İlişkiler alanlarına ait toplam 140 bildiri 32 oturumda sunulacaktır. Kongrenin hazırlık aşamasında sarf edilen yoğun emek ve çabanın ürünü olan bu kitapçığın hazırlanmasında çalışmalarının özetleriyle katkı sağlayan katılımcılara, emeğini esirgemeyen değerli İLEM Lisansüstü Eğitim ve Etkinlikler Komisyonu üyelerine ve İLEM çalışanlarına, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Rektörlüğü'ne, Düzenleme ve Bilim kurulu üyelerine teşekkürü bir borç biliriz.

Kadir Budak

7. Türkiye Lisansüstü Çalışmalar Kongresi Koordinatörü

AÇILIŞ PROGRAMI

9 Mayıs 2018 Çarşamba

■ 14:00 – 14:30 Açılış Konuşmaları

Doç. Dr. Ali Murat Alparıslan, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi (Düzenleme Kurulu Başkanı)*

Dr. Öğr. Üyesi Süleyman Güder, *İlmi Etüdler Derneği Başkanı*

Prof. Dr. Adem Korkmaz, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Rektörü*

■ 14:30 - 16:00 Açılış Paneli

NAZARİ DİSİPLİNLERİN TAHLİLİ VE YENİDEN İNŞASI

Moderatör: Dr. Öğr. Üyesi Süleyman Ertan Tağman, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi*

Prof. Dr. İhsan Fazlıoğlu, *İstanbul Medeniyet Üniversitesi*

Hayat Görüşü, Evren Resmi ve Âlem Tasavvuru: İslâm Temeddününde Felsefe-Bilim Dizgelerinin Yapısal Çözümlemesine Bir Giriş

Prof. Ömer Türker, *Marmara Üniversitesi*

Türkiye'de Nazarî Bilginin Yeniden Üretimi: Metodoloji Problemi Etrafında Bir Tahlil

■ 16:00 – 16:30 Müzik Dinletisi

■ 17:00 – 19:00 Kongre Gala Yemeği

■ **Açılış Programı:** Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Konferans ve Sergi Salonu

■ **Gala Yemeği:** Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Avşar Han

10 Mayıs 2018, Perşembe

1. Oturum

Felsefe

Oturum Başkanı: Doç. Dr. Hatice Toksöz

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Avşar Han, I. Salon

09.00-10.40

Doğuhan Murat Yüce

*Modernleşme Döneminde Doğal Hukuk Vurgusu ve
Hukuk-ı Nas'ın Neşredilmesi*

Khayyam Jalilzade

Fiziksiz Metafizik

Zeynep Baktemur

Aydınlanma Çağı Filozoflarına Göre Kadın

Alper Gürkan

Sosyal Epistemolojinin Tanımı ve Kapsamı Üzerine Bir Değerlendirme

Emine Aslan

*Erken Alman Romantizmi'nin Manifestosu:
Novalis'in Avrupa ya da Hıristiyanlık Adlı Denemesi Üzerine Bir Değerlendirme*

Modernleşme Döneminde Doğal Hukuk Vurgusu ve Hukuk-ı Nas'ın Neşredilmesi

Uluslararası hukuku doğal hukuk çerçevesinde ele alan Hukuk-ı Nas (FR-*Le Droit des gens*) adlı eser Emer de Vattel tarafından 1758'de Fransızca yazıldı. Frankofon ülkeler ile Amerika Birleşik Devletleri başta olmak üzere uluslararası siyaset anlayışlarında büyük etkiler uyandırdı. Yayımlandığı dönemden XX. yüzyıla dek alanında popülerlik kazanan bu eserin, Fransızcada 1863 yılına kadar 20 farklı baskı, İngilizcede 1834 yılına kadar 10; Amerika Birleşik Devletleri'nde 1854'e kadar 12 farklı baskısı yapılmıştır. Tanzimat sonrası Osmanlı Türkçesine çevrilen eser 1 Ağustos 1862- 12 Haziran 1865 tarihleri arasında Tasvir-i Efkar gazetesinde yayımlandı. Eser Türk müellifler tarafından ilk hukuk tercümesi olarak tanımlanmaktadır. Türkçede ilk hukuk metni olmasının yanı sıra Tasvir-i Efkar'ın ve Yeni Osmanlı aydınlarının siyasi düşüncelerini yansıtmaması da önemli bir husustur. Modernleşme döneminde felsefenin, felsefenin siyasi tezahürlerinin ve modernleşme mefhumunun kendisinin tahlil edilebileceği bir neşriyat söz konusudur. Yeni Osmanlı aydınlarının muhalif duruşunu İslam esaslarıyla temellendirme cihetine devam ederken uluslararası hukuktan da destek alması dikkat çekicidir. Öteden beri ilahi adalet talebi olan aydınlar Hukuk-ı Nas ile aynı talebi doğal hukuk şeklinde telaffuz etmiştir. Bu değişikliğin nedenleri, mahiyeti ve etkileri modernleşme dönemi felsefe çalışmalarını açısından önem arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Doğal Hukuk, Vattel, Uluslararası Hukuk, Modernleşme, İlahi Adalet

Fiziksiz Metafizik

8

Çalışmamızda metafiziği ontoloji'ye eşanlamlı bir şekilde kullanacağız. Zira metafiziğin geleneksel felsefede kabul edilen tanımı: Varlık olmak bakımından varlığın incelenmesi olduğu için, onu bir anlamda Varlık üzerine konuşmanın rasyoneleştirilmesi olarak telakki edebiliriz. Dolayısıyla metafiziğin özü, ontoloji'dir. Ontolojiyi, varlık hakkında konuşabilme merakının ortaya çıkardığı bilim olarak telakki edebiliriz. İki kelimededen *ontos* ve *logos*'dan müteşekkil olan *ontologia*/ontoloji, Yunanca bir kavram olup "varlığın bilimi" anlamına gelmektedir. Dolayısıyla *logos*/bilim kelimesi kavramın kendisine içkindir. İşbu sebeple ontolojinin, bilgiyle, bilimle yakınlığı "varoluşsal"dır. Bilgiden azade salt varlık, varlıktan azade salt bilginin ol(a)mayacağı, belki de ontoloji kelimesini ilk düşünenlerce bilinen bir gerçektir. Bunlardan hangisinin esas hangisinin tali olduğu öyle görüldüğü kadar basit değil, zira dünya algımızı hatta insanlar/toplumlar arası ilişkileri şekillendiren "ontolojik" bir meseledir. Felsefe tarihinde kırılma noktalarından kabul edilen Descartes'in *cogito*'suna kadarki felsefenin ontoloji, akabinde geleninse epistemoloji merkezli olduğu herkesçe söylenen ve maalesef hakkı yeterince verilmeyen fikirlerdendir. Biz bu logos'ların hangisinin esas hangisinin tali olduğuyla ilgilenmekten ziyade hangisinde gerçekleşen değişimlerin/dönüşümlerin diğerine etki ettiğini araştırmaya çalışacağız. Karşılaşacağımız ilk ve esas tepkinin, "ontoloji değişmez" şeklinde olabileceği ihtimalini göz önünde bulundurarak filozofların, ontolojilerini neden mutlak, değişmez olarak telakki ettiklerini sorunsallaştırmaya çalışacağız. Bu sorunun cevabını verdikten sonra ontolojinin değişmesine sebebiyet veren dinamiklerin başında doğa bilimlerinin geldiğini, dolayısıyla bilimin, bilgi anlayışının değişmesine paralel olarak ontolojinin de değiştiğini göstermiş olacağız. "Ontolojide sabit, değişmez kalan şeyin varlık hakkında konuşma/konuşabilme formunun olduğu, mahiyetininse çağın bilgi anlayışına mütevelit sürekli değiştiği", çalışmamızda savunacağımız temel tezimiz olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Fizik, Metafizik, Ontoloji, Kozmoloji, Bilim

Aydınlanma Çağı Filozoflarına Göre Kadın

Aydınlanma ya da 18. yüzyıl felsefesinin en karakteristik özellikleri, insan aklına beslenen sarsılmaz bir güven ile insanın geleceğinin bilim yoluyla inşa edileceğine dair kolsuz bir inançtır. Aydınlanma filozofları irrasyonel olana karşı savaş açmışlar; batıl inanç, eşitsizlik, bağnazlık, hoşgörüsüzlük, sansür kavramlarıyla mücadele edip düşünce özgürlüğünü öne çıkarmışlardır. Bu çalışmanın amacı, böyle bir felsefi temel üzerinde düşüncelerini inşa eden ve Aydınlanma Çağı atmosferini soluyan üç önemli filozof olan Jean-Jacques Rousseau, Immanuel Kant ve Arthur Schopenhauer'ın; eleştiri, adalet, hoşgörü, özgürlük ve eşitlik gibi kavramların damgasını vurduğu bu dönemde geliştirdikleri felsefi sistemlerine kadını ne kadar ve nasıl dahil ettiklerini bir bütünlük içerisinde ortaya koymak ve değerlendirmektir. Tarih boyunca Aydınlanma Çağı filozofları üzerine birçok çalışma yapılmış olmakla birlikte onların, kadının “aydınlanan” dünyadaki yerinin ne olduğu sorusuna verdikleri farklı cevapları bir araya getiren herhangi bir çalışmaya rastlanmamaktadır. Söz konusu boşluğu doldurmayı hedefleyen bu çalışmada; Schopenhauer, Kant ve Rousseau'nun yüzyıllardır tartışılan “kadının erkeğe göre konumu ile toplumdaki yerinin ne olduğu” sorusuna verdikleri cevaplar hem Aydınlanma Çağı'nın atmosferi hem de kendi felsefi sistemleri içinde irdelenecek ve eleştirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Kadın, Aydınlanma Çağı, Jean-Jacques Rousseau, Immanuel Kant, Arthur Schopenhauer

Sosyal Epistemolojinin Tanımı ve Kapsamı Üzerine Bir Değerlendirme

Her ne kadar epistemoloji açısından bilginin tanımı, kaynakları, meşruiyeti ve sınırı soyut birey üzerinden temellendirilmekteyse de sosyal epistemoloji, bilgiyi toplumsal boyutu itibarıyla ele alan bir sahadır. Bilginin, bireyin toplumsallaşma sürecinde içselleştirilen dil vasıtasıyla edinimi, en azından dışsal olarak tecrübe aracılığıyla edinilen bilgi türünün toplumsal mahiyetini dikkate almayı gerektirmektedir. Dil aracılığıyla adlandırma yanı sıra toplumsal yapının dile içkin kültürel, tarihsel, dini ve diğer biçimlendirici dışsal unsurları, söz konusu bilgi türünün toplumsal yönünü göstermektedir. Sosyal epistemoloji geniş bir anlamda, bilgi edinimi ve bilginin meşruiyeti konularında toplumsal faktörlerin dikkate alındığı bir yaklaşımla ilgiliyken, daha dar bir çerçevede bilgi ve toplumsal yapı ile iktidar ilişkilerini de muhtevi olan ve bilhassa bilim felsefesi içerisinde yerleşik eleştirel bir felsefi tutumla ilgilidir. Bu çalışmada en geniş anlamıyla bilginin toplumsal boyutuna dair araştırmaları ifade eden sosyal epistemolojinin felsefi bir alan olarak meşruiyeti ve tutarlılığı ele alınacaktır. Bu değerlendirme, sosyal epistemolojinin tüm alanlarını gerçek bir epistemoloji olarak ele almayı eleştiren Alvin Goldman ile sosyal epistemolojiyi en geniş anlamıyla savunan Martin Kusch'un yaklaşımları üzerinden yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Epistemoloji, Epistemoloji, Bilgi Sosyolojisi, Bilimsel Bilginin Sosyolojisi

Erken Alman Romantizmi'nin Manifestosu: Novalis'in Avrupa Ya da Hıristiyanlık Adlı Denemesi Üzerine Bir Değerlendirme

Erken Alman Romantikleri ve bilhassa Novalis, Aydınlanma'nın sistematik akıl anlayışına karşı çıkmışlardır. Fransız Devrimi'nin neticelerini eleştirmekle birlikte akabinde yepyeni bir dünya arayışına koyulmuşlardır. Bu akımın önemli temsilcilerinden olan Novalis'in, edebî, politik ve dinî bir perspektifle yazdığı *Avrupa ya da Hıristiyanlık* adlı deneme, romantizmin ve romantikliğin genel eğilimlerini verebilmesi bakımından bir manifesto olma niteliği taşır. Bu denemesinde Novalis, Ortaçağ'da Hıristiyanlığın hüküm sürdüğü zamanlara duyduğu özlemi dile getirir. Protestanlığın ortaya çıkmasıyla dağılan birliğin temini için Almanlar eliyle Hıristiyanlığın yeniden ihya edilmesi gerektiği kanaatinde. Öte yandan Carl Schmitt, romantizmi apolitik bir hareket olarak tanımlayıp bu hareketin siyasal taleplere cevap veremeyişinden yakınır. Siyasal Romantizm (Politische Romantik) adlı kitabında, romantik düşüncenin başta tanrı veya egemen olmak üzere her şeyi estetikleştirmesini eleştirir. Benzer şekilde Schmitt açısından romantizm, kapsamlı bir dünya görüşü ortaya koymaktan bütünüyle uzak olup yalnızca evrene ve yaşama karşı takınılan değişken bir tutumla ilişkilendirilebilir. Herhangi bir hakikate referans vermeyip, aşkın bir varlık iddiasında bulunmadıkları, açık uçlu ve dolayısıyla sürekli yeniliklere kapı aralayan bir sisteme sahip olduklarını ifade eder. Daha net biçimde romantiklik bir özün bulunmaması anlamına gelir. Ona göre romantizmin doğasında mevcut duruma mesafeli kalma ve olmayanı talep etme vardır. Buradan hareketle Hıristiyanlığın etkin olduğu dönemi öven Novalis'in sanki bu çağda yaşamış olsaydı bu durumdan da rahatsızlığını bildirebileceği ve aksini talep edebileceği şeklinde bir kanaat hasıl olmaktadır. Novalis'in söz konusu eserini Carl Schmitt'in romantik harekete ilişkin analizleri ışığında ele alacağımız bu çalışmada, kabaca romantizmin ve romantik ruhun temel karakteristiklerinin neler olduğuna da yer verecek ve Aydınlanma dönemi düşüncesi ile olan ilişkilerinden birtakım kesitler sunacağız.

Anahtar Kelimeler : Novalis, Hıristiyanlık, Romantizm, Schmitt, Ortaçağ

2. Oturum

İktisat

Oturum Başkanı: Dr. Öğr. Üyesi Fatih Yiğit

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Avşar Han, II. Salon

09.00-10.40

Öznur Ak, Abdullah Talha Genç

*Üniversite Öğrencilerinin Geri Dönüşüm Davranışlarının Değerlendirilmesi:
Sakarya Üniversitesi Örneği*

Mahmut Samar

*İslam Ekonomisi Perspektifinden
Türkiye'deki Forex İşleminin Uygulamaları*

Hatice Aksoy

Faiz Teorisi Özelinde Hanefi Mezhebinde Cins Anlayışı

Müge Şimşit

*Orta Gelir Tuzağı ve Eğitim İlişkisi:
Türkiye Örneği*

Üniversite Öğrencilerinin Geri Dönüşüm Davranışlarının Değerlendirilmesi: Sakarya Üniversitesi Örneği

Günümüzde gerçekleşen hızlı ekonomik büyüme, teknolojik gelişme, sanayileşme, kentleşme, nüfus artışı ve refahı yükseltecek uygulamalar atık miktarını artırmıştır. Üretilen atıkların çevre ve insan sağlığı için bir tehdit olmaktan çıkarılarak ekonomi için bir girdiye ve değere dönüştürülmesi amacıyla gerçekleştirilen geri dönüşüm uygulamaları başta kıt kaynakların etkin kullanımı olmak üzere istihdama katkı yapması, çevrenin korunması ve iyileştirilmesi, enerji tasarrufu gibi birçok alana katkı sağlayacaktır. Bu katkının artması ve sürdürülebilmesi için toplumun geri dönüşüm konusunda bilinçlendirilmesi önemlidir. Geri dönüşüm hassasiyetinin oluşması ve sürdürülmesinde ise dinamik ve aktif nüfus olan ve ülkenin geleceğinde söz sahibi olacak olan üniversite öğrencilerinin etkisi büyük bir öneme sahiptir. Bu çalışmanın amacı üniversite öğrencilerinin geri dönüşüm farkındalığı ve algısını tespit etmektir. Bu amaçla sosyal bilimlerde sıklıkla kullanılan anket yönteminden yararlanılmıştır. Çalışmanın evreninin Türkiye'deki tüm üniversite öğrencilerinin olduğu çalışmada evrenin tamamına ulaşmanın kısıtlı zaman ve yüksek maliyet nedeniyle mümkün olmaması dolayısıyla, anket kartopu örnekleme yöntemi ile yalnızca Sakarya üniversitesi öğrencilerine uygulanmıştır. Ülkemizde üniversite öğrencilerinin geri dönüşüm davranışlarının tespitine yönelik yapılan bilimsel çalışmaların sayısı oldukça azdır. Bu yönü ile çalışmanın literatüre katkı yapacağı söylenebilir. Araştırma sorusu "*Üniversitesi öğrencilerinin geri dönüşüme yönelik davranışları nasıldır?*" olan çalışmada üniversite öğrencilerinin geri dönüşüm algısı ve geri dönüşüm davranışları belirlenmeye çalışılmıştır. Üç bölümden oluşan bu araştırmanın ilk bölümünde geri dönüşüm ile ilgili kavramsal çerçeveye ikinci bölümünde geri dönüşüm ile ilgili uygulamalı literatür ve sonuçlarına, üçüncü bölümünde ise üniversite öğrencilerinin geri dönüşüm davranışlarına ilişkin Sakarya özelinde yapılmış saha araştırması sonuçlarına yer verilmiştir. Sonuç ve değerlendirme bölümünde araştırma sonucunda elde edilen bulgular sunulmuş ve değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Geri Dönüşüm, Geri Dönüşüm Bilinci, Geri Dönüşüm Algısı, Sakarya Üniversitesi.

İslam Ekonomisi Perspektifinden Türkiye'deki Forex İşleminin Uygulamaları

Döviz piyasalarında bedellerin vadeli olup olmamasına göre “spot” ve “türev” olmak üzere iki tür işlem vardır. Spot döviz işlemleri genelde sahip olunan paralarla yapılır. Ancak bankaların müşterilerine ellerindeki para miktarından çok daha fazla miktarda döviz alıp satma limiti tanıdığı durumlar da söz konusudur. Bankacılık literatüründe bu işleme kısaca “marjlı fx” veya “forex işlemi” denmektedir. Forex, İngilizce döviz alım satımının İngilizce karşılığı olan Foreign Exchnage ifadesinin kısaltılmasıdır. Arap dünyasında *el-bey'u bi'l-hâmiş* (البيع بالهامش) adıyla anılır. Esas itibarıyla forex, bir ülkenin para birimi karşılığında başka bir ülke parasının alımı ya da satımı olarak tanımlanmaktadır. Marjlı forex işlemi ise bir sözleşme kapsamında bankanın müşteriye, yatıracığı teminat miktarının belirli bir katı kadar döviz alıp satma limiti tanıması olarak tanımlanmaktadır. Forex piyasası, dünyanın hem en büyük hem de en hızlı gelişen finansal piyasalarından birisidir. Bu piyasadaki likidite, dünyanın temel hisse senetleri borsalarının toplamından daha fazladır. Merkez bankaları ticari bankalar, döviz borsaları, yatırım fonları, uluslararası ticaret şirketleri, aracı kurumlar ve özel şahıslar forex piyasasının katılımcılarıdır. Forex işlemi cazip kılan sebepler olmakla birlikte riskli bir piyasadır. Öte taraftan, İslam aleminde bu işlemin geçerli olup olmadığı hususu merak konusudur. İslam hukukunda sarf akdi kapsamında ele alınan paraların alım satımı konusu üzerinde titizlikle durulmuş, Kitap, sünnet ve genel ilkeler ışığında hukuki çerçevesi belirlenmiştir. Ancak karışık bir muhtevaya sahip olması ve sarf akdi prensiplerine uygun düşmeyen unsurlar içermesi göz önünde bulundurulduğunda forexin İslam hukukuna göre geçerli bir işlem olup olmadığı problemiyle karşılaşırız. Biz bu çalışmamızda İslam hukukuna göre marjlı forex işleminin İslam ekonomisi içerisindeki yerini ve hukuki durumunu tespit etmeye çalışacağız.

Anahtar Kelimeler: Forex, Kaldıraç, Döviz, İslam, Finans, Ekonomi

Faiz Teorisi Özelinde Hanefi Mezhebinde Cins Anlayışı

Bu çalışmanın konusu Hanefi mezhebinde faiz nazariyesi özelinde cins kavramının mahiyeti olarak belirlenmiş olup bu konuda yapılan ve ulaşılabilen çalışmaların ilgili bölümleri incelenmiştir. Çalışma sadece bir konu başlığı ve bir mezhep özelinde yapılarak daha derinlemesine bir araştırma yapılmaya gayret edilmiştir. Çalışma bir giriş ve iki bölümden oluşmaktadır. Giriş kısmında çalışmanın çerçevesi, kaynakları, amacı ve yöntemine yer verilmiştir. Birinci bölümde cins kavramının lügat anlamı incelenmiş olup, veriler temel olarak üç ana grupta toplanmıştır. İkinci olarak cins kavramının mantıkçılar nezdindeki anlamı araştırılmıştır. Bu araştırmalar sonucu elde edilen veriler çerçevesinde cins kavramının mantık ilminde kazandığı anlam serdedilmiştir. Fıkıhta cins kavramı incelenerek birinci bölüme eklenmiştir. İkinci bölümde cins kavramının fukaha nezdindeki anlamı araştırılmıştır. Hanefi mezhebinin cins kavramı sınırlarını, faiz konusu özelinde nasıl belirlediği ve problemlere nasıl uyguladıkları incelenmiştir. Bu inceleme esnasında tarihi süreçte cins algısında bir değişimin olup olmadığı da tespit edilmeye çalışılmıştır. Hanefi mezhebinde faizin illeti olarak belirlenmiş olan cins kavramı hangi maddeler arasında faizin cari olduğu noktasında önem arz etmektedir. İsimleri, amaçları, asılları aynı olan cinsini tayin etmek açısından bakıldığında konu bir problem alanı teşkil etmemektedir. Şurası var ki, aynı asıllara sahip olan iki maddenin hangi durumlarda farklı cins sayılacağı faiz hükmünün verilir verilemeyeceği noktasında önemli bir ayrışma noktasıdır. Cins kavramı, felsefe ve mantık ilminde eşyanın mahiyeti merkeze alınarak tanımlanmıştır. Daha teknik ve özel anlam kazanmıştır. Fıkıh ilminde ise cins kavramı -incelenen konu özelinde- lügat ve mantık anlamından çok uzak değildir. Cins tespitinde asıllarının bir olup olmadığına bakılması bu çıkarım için bir örnektir.

Anahtar Kelimeler: Cins, Mantık, Faiz, Satım, Vade

Orta Gelir Tuzağı ve Eğitim İlişkisi: Türkiye Örneği

İktisat yazınında “Orta Gelir Tuzağı” kavramı ilk kez 2007 yılında Dünya Bankası raporunda yer alan ve son yıllarda adından sıkça söz ettiren bir konudur. 1960 yılından itibaren orta gelir kategorisinden yüksek gelir kategorisine sıçrayan ülke sayısındaki artış bu konuyu günümüzde çok daha popüler hale getirmiştir. Türkiye sürekli bir büyüme dinamiği yakalamış, üst orta gelir grubuna yükselmeyi başarmış bir ülkedir. Bir ülkenin yüksek gelir skalasında yer alabilmesi için, dünya çapında belirlenen bazı ölçütlere sahip olması gerekir. Bu ölçütlerin başında teknoloji odaklı üretim, bilgi yoğun mallarda rekabet gücü kazanılması gelmektedir. Yüksek teknoloji ve katma değerli üretimin en önemli girdisi ise insandır. Eğitim, bu nedenle önemlidir. Literatürde uzun yıllar gayri safi yurtiçi hasılası (GSYH) 12.475 USD’yi aşamamış ülkeler için tıkanıklık olarak görülen orta gelir tuzağından çıkışta anahtar sözcük, eğitim seviyesidir. Son dönemde adını daha sık duyduğumuz PISA endeksi, bir ülkedeki eğitim seviyesinin dünya üzerindeki sıralamasını göstermektedir. Yakın zamanda orta gelir tuzağına düşme riskiyle karşı karşıya olan ülkemiz, orta gelirli bazı ülkelerin maruz kaldığı bu tıkanıklık için çeşitli önlemler almak zorundadır. Bu çalışmanın amacı; orta gelir tuzağı kavramı ışığında PISA endeksi verileri ile Türkiye’de eğitim sistemini inceleyerek, bu iki kavram arasındaki ilişkiyi araştırmaktır.

Anahtar Kelimeler: Türkiye, Orta Gelir Tuzağı, Eğitim, PISA Endeksi, Büyüme

3. Oturum

Eğitim

Oturum Başkanı: Arş. Gör. Dr. Feride Ersoy

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Avşar Han, III. Salon

09.00-10.40

Merve Altun, Fatma Çalışan Demir, Perihan Ünüvar
Okul Öncesi Öğretmen Adaylarına Göre Değerler

Şule Polat, Sibel Bakan
*Aday Öğretmen Yetiştirme Sürecine İlişkin
Danışman Öğretmen Görüşleri*

Feride Akan, Selen Bıçak
TIMSS ve PISA'da Başarılı Olan Ülkelerin Öğretmen Yetiştirme Politikaları ve İdeal Öğretmen Algısı

Ezgi Demirci
Değerler Eğitimi Açısından Bestami Yazgan'a Ait "Çıtı Pıtı Kutu Kutu Şiirler" Adlı Eserin İncelenmesi

Okul Öncesi Öğretmen Adaylarına Göre Değerler

Çocuğun eğitimi ailede başlar. Ancak gelişen teknoloji ve değişen toplum yapısında çocuğun ihtiyaçlarını karşılamada aile yetersiz kalmaktadır. Her çocuk için fırsat eşitliği ve zengin uyarıcı ortamı sağlamada okul öncesi eğitim önem kazanmaktadır. Okul öncesi dönemde toplum tarafından kabul gören, istendik davranışların yanı sıra değerlerin kazandırılması da oldukça önemlidir. Değerler eğitiminde içinde buldukları mevcut gelişimsel dönemlere uygun olarak, çocuklara ve ait oldukları topluma faydalı olacak temel değerlerin kazandırılması amaçlanır. Okul öncesi eğitimin temeli olan okul öncesi eğitimi öğretmenliği lisans öğrencilerinin değer algılarını ölçmeye yönelik olarak yapılan bu çalışmada karma yöntem kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak Dilmaç, Arıcak ve Cesur (2014) tarafından geliştirilen “Değerler Ölçeği” ve araştırmacılar tarafından hazırlanan bilgi formu kullanılmıştır. Bilgi formunda öğretmen adayına ait demografik özellikleri belirlemeye yönelik soruların yanı sıra öğretmen adaylarının değer algılarını ölçmeye yönelik açık uçlu sorular yöneltilmiştir. Araştırmanın verileri, 2017-2018 eğitim-öğretim yılı güz döneminde Burdur il merkezi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Okul Öncesi Eğitimi Öğretmenliği bölümüne devam eden yaşları 18 ile 30 arasında değişen 180 okul öncesi eğitimi öğretmenliği öğrencisinden elde edilmiştir. Nitel soruya verilen cevaplar içerik analizi ile analiz edilerek belli temalar altında toplanmıştır. Araştırmanın nicel bölümünden elde edilen verilerin analizi devam ettiğinden bu verilere ilişkin bulgulara yer verilememiştir. Bu araştırmadan elde edilecek bulguların, okul öncesi eğitimcilere ve program geliştiricilere yol gösterici olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Değerler, Okul Öncesi, Okul Öncesi Öğretmen Adayı

Aday Öğretmen Yetiştirme Sürecine İlişkin Danışman Öğretmen Görüşleri

Araştırmada danışman öğretmenlerin aday öğretmen yetiştirme sürecine ilişkin yapılan yeni uygulamayla ilgili düşüncelerini değerlendirmek amacıyla yüz yüze görüşme ile gerçekleştirilen nitel bir araştırmadır. Bunun için yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2016-2017 Eğitim Öğretim yılında Samsun, Burdur ve Ankara illerinde çalışan 10 danışman öğretmen oluşturmaktadır. Verilerin analizi için nitel araştırma veri analizi tekniklerinden “içerik analizi” tekniği kullanılmıştır. Araştırmaya temel oluşturan örnek olayların sunumu ve tartışılması aşamasında “doğrudan alıntılara” yer verilecektir. Araştırmanın analizinde öğretmenlere D1, D2, D3, ... gibi kodlar gibi kodlar verilmiştir. Aday öğretmenlerin yetiştirme sürecine danışman öğretmenlerin görüşlerini ortaya çıkarmak amacıyla yapılan bu çalışmada danışman öğretmenlerin uygulamaya ilişkin olumlu ve olumsuz düşüncelere sahip oldukları görülmektedir. Danışman öğretmenlerin hepsi, uygulamada gönüllü olmadıklarını, üstten bu konuda görevlendirildiklerini ifade etmişlerdir. Uygulamada danışmanların gönüllülüklerinin dikkate alınmadığı görülmektedir. Danışmanların bazıları uygulamaya ilişkin hiçbir hizmet içi eğitim almamıştır, bazıları ise kısa süreli bir eğitimle bilgi sahibi olduklarını anlatmışlardır. Uygulama öncesi danışmanların yeterli bilgiye sahip olmadığı anlaşılmaktadır. Öğretmenlerin danışman öğretmenle yaptıkları çalışmalarda, dolduracakları formlarla ilgili sorun yaşadıkları, bu konuda yeterince aydınlatılmadıkları görülmüştür. Aynı zamanda okul idaresinin de bilgi eksikliği olduğu öğretmenlerce dile getirilmiştir. Danışman öğretmenler uygulamanın kendilerine ve aday öğretmene kendini yetiştirme, geliştirme imkanı sağladığını düşünmektedirler. Özellikle aday öğretmenin sınıf atmosferini yaşaması açısından uygulamayı olumlu bulmaktadırlar. Ayrıca bir öğretmen adayına örnek olmak danışmanları mutlu etmektedir. Ancak danışmanlar uygulamanın uzun bir süreci içermesi, pek çok hazırlanacak belge ve evrak olması sebebiyle öğretmenin iş yükünün artmasını olumsuz karşılamaktadırlar. Ayrıca uygulamanın sınıf içinde disiplin sorunu yarattığı, tecrübesiz öğretmenlerin derse girmesinin planlamada aksaklıklara yol açtığı öğretmenler tarafından düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Aday Öğretmen, Danışman Öğretmen

TIMSS ve PISA'da Başarılı Olan Ülkelerin Öğretmen Yetiştirme Politikaları ve İdeal Öğretmen Algısı

Bu çalışmanın amacı İktisadi İşbirliği ve Geliştirme Teşkilatı (OECD) tarafından düzenlenen dünyanın en kapsamlı eğitim araştırmalarından biri olan Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı (PISA)'da ve TIMSS (Trends in International Mathematics and Science Study/Uluslararası Matematik ve Fen Eğilimleri Araştırması)'de, 4 ve 8. sınıf öğrencilerinin fen ve matematik alanlarında kazandıkları bilgi ve becerilerin değerlendirilmesine yönelik dört yılda bir yapılan tarama araştırmasında, ilk onda yer almayı başaran ve kararlılıkla yerini koruyan ülkelerin öğretmen yetiştirme programlarını inceleyerek başarının bir tesadüften ibaret olup olmadığını ortaya koymaya çalışmaktır. Türkiye'nin PISA ve TIMSS sıralamasında sonlarda yer alması, PISA ve TIMSS sürecinde geçen yıllara rağmen sınav başarısında belirgin bir ilerleme kaydedememiş olması, Türkiye açısından başarıyı elde eden ve sürdüren ülkelerin başarısına etki eden etmenleri ve öğretmen yetiştirme politikalarının incelenmesini mecbur kılmıştır. Dünya'da ideal öğretmen algısını ortaya koymaya çalışan bu araştırmanın Türkiye'de yürütülen öğretmen yetiştirme programlarına eleştirel bir bakış açısı kazandırarak, ideal öğretmen algısını ortaya koyarak uygulanan programların değişimine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: TIMSS, PISA, Öğretmen Yetiştirme Programları, Finlandiya, Japonya, Çin, Singapur, Güney Kore, İdeal Öğretmen

Değerler Eğitimi Açısından Bestami Yazgan'a Ait “Çıtı Pıtı Kutu Kutu Şiirler” Adlı Eserin İncelenmesi

Dünyanın sahip olduğu doğal kaynakların en değerlisi insandır. Biyolojik bir varlık olan insan yavrusunu sosyal bir varlık haline getiren toplumdur. Tüm bu süreç içinde belirleyici rolü olan ise şüphesiz, eğitimidir. Kültürel ve ahlaki bilince sahip bireyler yetiştirebilmenin en önemli vasıtalarından biri de çocuk kitaplarıdır. Çocuğa eğlenceli bir dünya sunarak ona yol arkadaşlığı yapan bu kitaplar, kurgusu içerisinde değerler eğitimi sindirebilmelidir. Bu bağlamda çocuğa aktarılan değer kavramı, toplumun beklentisini karşılayacak bir nitelikte olmalıdır. Çocuk kitaplarındaki değerler eğitiminin niteliğini sağlamak konusunda çocuk edebiyatçılarına önemli sorumluluklar düşmektedir. Milli Eğitim Bakanlığının kaynaklarında değerler eğitimi konuları açıkça belirtilmiştir. Bu açıdan değerler eğitime bakılacak olursa bu çalışmada Bestami Yazgan'ın “Çıtı Pıtı Kutu Kutu Şiirler” adlı eseri değerler eğitimi açısından incelenecektir. Bestami Yazgan'a ait “Çıtı Pıtı Kutu Kutu Şiirler” adlı eserinin incelemesinde nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman analizi kullanılacaktır. Araştırma sonucunda çocuklara sunulan değerler ve değerler eğitiminin nasıl olması gerektiği hususunda bir bakış açısı sunulmuş olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Değerler Eğitimi, Çocuk Edebiyatı, Bestami Yazgan

4. Oturum

İLEM Lisans Oturumu-I

Oturum Başkanı: Arş. Gör. Dr. Taha Eğri

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Avşar Han, IV. Salon

09.00-10.40

Ömer Özsütçü

Yeni Eğitim Sistemimizin

Eşleştirme Teorisi Çerçevesinde Değerlendirilmesi

Betül Kızılıçık

Modern Dönemde Artan Bireyselleşmenin

Konut Tercihleri Üzerine Etkisi

Rumeysa Altındış

İslam Hukuku Açısından Kripto Para Örneği Olarak:

Bitcoin

Mustafa Karadağ

Demokratik Toplumlarda Kontrol ve Denge Mekanizmalarının

Siyasi Partiler Üzerindeki Etkisi

Yeni Eğitim Sistemimizin Eşleştirme Teorisi Çerçevesinde Değerlendirilmesi

Eşleştirme Teorisi ekonomi biliminde, belirli aktörler arasında sabit (stable) bir eşleşme bulmayı sağlayan bir teoridir. Eğitim alanında ailelerin ve okul yöneticilerinin en önemli beklentisi de doğru öğrencilerin doğru okullara yerleşmesidir. Bu bağlamda, eşleştirme teorisi eğitim alanında öğrencilerin okullarla eşleştirilmesi ve sabit bir eşleşmenin sağlanması için kullanılmaktadır. Sabit bir eşleşmenin oluşabilmesi nihai amaçtır. Sabit eşleşmelere ek olarak ekonomistler bazı tanımlamalara gitmişler ve eşleştirmenin bu tanımlamaları sağlaması amaçlamışlardır. Okul Seçimi (School Choice) konusunda da bu kavramlar vardır. Bu kavramların en önemlileri adalet (fairness) ve müsrifsizlik (non wastefulness) kavramlarıdır. Bu çalışmada bahsedilen kavramların Okul Seçiminde ne anlama geldikleri ve yeni Liselere giriş sisteminin başarılı bir eşleştirme ortaya çıkarıp çıkarmayacağı ele alınacaktır. Kaynak olarak kullanacağım makaleler yurtdışında Okul Seçimi probleminde ele alınan makaleler olacaktır. Bu makalelerde kullanılan yöntemler ve geliştirilen metotlar çerçevesinde Türk Eğitim Sistemini inceleyeceğim. Alana çok sayıda Türk akademisyenin katkısı olduğu halde Türk Eğitim Sistemine çok az değinilmiş. Bunun temel sebebi hem Eşleştirme Teorisi alanının Türkiye’de bilinmemesi hem de tüm eğitim sisteminin merkezi hükümet tarafından yönetilmesidir. Ben bu alana dair sunum yaparak hem bir farkındalık yaratmaya çalışacağım hem de eğitim sistemimizi Eşleştirme Teorisi çerçevesinde değerlendireceğim.

Anahtar Kelimeler: Okul Seçimi, Sabitlik, Adalet, Müsrifsizlik, Strateji İspatı

Modern Dönemde Artan Bireyselleşmenin Konut Tercihleri Üzerine Etkisi

24 | Son dönemlerde, bireylerin tüketim tercihleri ve yönelimleri ekonomistler, psikologlar ve sosyologlar tarafından sıkı incelemeye tabi tutulmuş, böylece insanların tükettikleri ürünler aracılığıyla hayatlarını ve çevrelerini nasıl değiştirdikleri ve şekillendirdikleri tartışmaya açılmıştır. Konu bireyin seçtiği yaşam tarzıyla çevresini şekillendirmeye geldiği zaman, tüketim yönelimleri konusundaki araştırmaların odak noktası konut tercihi olmaktadır. Konut tercihleri sayesinde bireyler hem kendi yaşamlarını, hem ailelerinin yaşamlarını hem de yaşadıkları çevreyi şekillendirmektedirler. Konut tercihi bireyin yaşamının farklı dönemlerinde, hayata atıldığı ilk dönemlerin etkisini taşımaktadır. Modern bireyin üniversite döneminde ailesinden ayrılarak kendi özel hayatını kurmaya başladığı dönem daha sonra kendi ekonomik özgürlüğünü elde etmesiyle beraber bireyin kendi isteklerini önceleyerek bir hayat kurabilmesini sağlamıştır. Böylece bir kültür olarak bireyselliği pekiştiren yaşam tarzları ortaya çıkmıştır. Bu çalışmada, kendi ekonomik özgürlüğünü elde edebilmiş bireylerin, konut tercihleri ve bu tercihlerin sebepleri araştırılarak modern dönemde artan bireyselleşme eğilimi ile bağlantısı tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Konut Tercihi, Bireyselleşme, Konut Sorunu, Stüdyo Daireler, Ekonomik Bağımsızlık

İslam Hukuku Açısından Kripto Para Örneği Olarak: Bitcoin

Kriptopara, Blockchain teknolojisi kullanılarak oluşturulmuş ve para olarak kullanılması hedeflenmiştir. Bu kripto paraların ilki ve en çok bilineni bitcoindir. 2009 yılında takma adı Satoshi Nakamoto olan bir yazılımcı tarafından bulunmuştur. Başlangıçta piyasaları etkilemeyen bitcoin, 2013'ten sonra günden güne değerlenmiş ve halk arasında kullanımı yaygınlaşmıştır. Bitcoinin daha geniş kitlelere yayılmasıyla birçok tartışma da beraberinde gelmiştir. Bu tartışmaların başında bitcoinin para olarak kabul edilebilirliği, devlet otoritesi yokken bir anlaşmazlık dâhilinde başvurulacak yer olmamasının getirdiği güvensizlik, bitcoinlerin muhafazası, bitcoin cüzdanlarının ele geçirilme tehlikesi, spekülasyona açık olması, piyasadaki değerinin inişli-çıkışlı olması gibi birçok problem gelmektedir. Bu çalışmada sıralanan problemler doğrultusunda, öncelikle iktisatta ve İslam hukukunda paranın ne olduğu incelenip bir şeyin para sayılması için neler gerektiğine değinilecektir. Blockchain teknolojisi açıklandıktan sonra kripto paraların ne olduğu ve işleyişi anlatılacaktır. Bu sisteme İslam hukuku açısından getirilmiş ya da getirilebilecek olan eleştirilere yer verilerek çalışma noktalanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Fıkıh, Para, Kriptopara, Bitcoin, Blockchain

Demokratik Toplumlarda Kontrol ve Denge Mekanizmalarının Siyasi Partiler Üzerindeki Etkisi

26

Ülkelerin demokratik yönetimler altında varlıklarını sürdürmeye çalışması modern çağın olmazsa olmaz gerekliliklerinden biri olarak görülmektedir. Bunun altında yatan sebep olarak gelişmiş birçok ülkenin demokratik sistemlerle yönetiliyor olmasını gösterebiliriz. Bu nedenle demokratik bir yönetim altında yaşamak birçok insan tarafından ulaşılmaya gereken bir ülkü olarak görülmektedir. Ülkü olarak hedeflenen demokrasinin işletilmesinde ise en önemli sac ayağı siyasal partilerdir. Bu yüzden siyasal partiler demokrasinin olmazsa olmazlarından. Bir devletin siyasal partilerle ilgili düzenlemeleri o ülkenin demokratik bir ülke olup olmadığı konusunda yapılacak değerlendirmede önemli bir ölçüt olarak kullanılabilir. Hem demokratik sistemin oturtulması hem de demokratik düzende gerçekleştirilmek istenen değişiklikler siyasal partiler aracılığıyla gerçekleştirilmektedir. Bir siyasi parti seçimde ne kadar oy alırsa o kadar gücü elinde bulundurur ve aldığı oy oranıyla paralel şekilde sistem içerisinde yapmak istediği değişiklikleri gerçekleştirmesi de bir o kadar kolaylaşır. Ancak demokratik sistemlerde, seçimlerde alınan oy oranının yanında “check and balance” olarak ifade edilen kontrol ve denge mekanizmalarının olması nedeniyle siyasal partilerin her istediğini yapmaları mümkün değildir. Kontrol ve denge mekanizmaları ve bu mekanizmaların başındaki insanların demokrasi anlayışı siyasal partilerin manevra alanını daraltabilmekte ve devleti dönüştürme girişimlerinin önüne set çekebilmektedir. Bu mekanizmalara takılan siyasal partilerde çoğunlukla kapatma davalarıyla karşı karşıya kalmaktadır. Çalışmamızda esas olarak bu mekanizmaların hangi durumlarda ve hangi kriterler ışığında ve ne yoğunlukta siyasal partilere müdahale ettiğini kapatma davalarını inceleyerek açıklamaya çalışacağız. Türkiye’de ki kapatma davaları örneklerinin yanında dünya ölçeğinde kontrol ve denge mekanizmalarının nasıl işlediği konusunda fikir vermesi ve Türkiye örnekleri ile karşılaştırma yapabilmek için yabancı örnekleri de çalışmamızda inceleyeceğiz.

Anahtar Kelimeler: Demokrasi, Toplum, Kapatma Davası, Kontrol Ve Denge Mekanizması, Siyasal Partiler

5. Oturum

Sosyal Politikalar

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Adem Efe

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Avşar Han, I. Salon

11.00-12.40

Hatice Gökçe

Toplumsal Cinsiyet Rollerinin İntihar Olgusu Üzerine Etkileri

Ayşe Nur Tekin Tayfun, Adem Korkmaz

*Üniversite Öğrencilerinde İşsizlik Kaygısı:
Süleyman Demirel Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma*

Mehmet Pehlivan

*Hastanelerde Uygulanmakta Olan Manevi Destek ve
Rehberlik Projesine Sosyolojik Bir Yaklaşım: Afyonkarahisar Örneği*

Toplumsal Cinsiyet Rollerinin İntihar Olgusu Üzerine Etkileri

Bu çalışmanın amacı 2015 yılı Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verileriyle Türkiye’de gerçekleşen intihar vakalarını cinsiyet, yaş, neden ve biçim açılarından inceleyerek; toplumsal cinsiyet rollerinin intihar olgusu üzerine etkilerini araştırmaktır. Bulguları *Emile Durkheim*’ın intihar üzerine yaptığı ve kendisinden sonraki çalışmalara kaynaklık eden çalışma ile analiz ederek tutarlılıklar ve tutarsızlıklar üzerine anlamlı bir sonuca ulaşılmaya çalışılmıştır. Çalışma; Durkheim’ın savunduğu intiharın psikolojik ve patolojik nedenlerini kabul etmekle birlikte intihardaki asıl başat etkenin toplumsal olanda aranması gerektiğinden yola çıkarak; TÜİK 2015 intihar istatistiklerinden elde edilen bulgulara göre, görece yüksek intihar riski taşıyan gruplarda anlamlı cinsiyet farklarının saptanması; bu cinsiyet farklılıklarında toplumsal cinsiyet rollerinin etkisinin araştırılması ve bu gruplara yönelik geliştirilecek eylem ve söylem stratejilerinin geliştirilmesi açısından önemli olduğu söylenebilir. Bu çalışmada intiharın evli erkeklerde daha sık görüldüğü, yöntem olarak da dönüşü olmayan şekil ve araçların kullanıldığı dikkati çekmiştir. İntihar girişiminde en önemli faktörlerin cinsiyet, yaş, medeni durum ve kişinin sosyal aidiyet bağları olduğu görüşü ağırlık kazanmıştır...

Anahtar Kelimeler : İntihar, Toplumsal Cinsiyet Roller, Emile Durkheim, Anomi, Psikososyal

Üniversite Öğrencilerinde İşsizlik Kaygısı: Süleyman Demirel Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma

Bu çalışmanın amacı üniversite öğrencilerinde işsizlik kaygısına neden olan alt boyutları açıklayarak bazı değişkenlere göre incelemektir. Ayrıca işsizlik kaygısının stres belirtileri, depresyon, durumluk-sürekli kaygı gibi psikolojik olumsuz etkilerini ve işsizlik kaygısına neden olan alt boyutlar ile bu psikolojik etkiler arasında bir ilişki olup olmadığı araştırılmıştır. Araştırma Süleyman Demirel Üniversitesi; İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Mühendislik Fakültesinde öğrenim gören toplam 441 dördüncü sınıf lisans öğrencisi üzerinde uygulanmıştır. Öğrencilere İşsizlik Kaygı Düzeyi Anketi, Demografik Özellikler Bilgi Formu, Stres Belirtileri Ölçeği, Depresyon Ölçeği, Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği gönüllük esasına dayalı olarak verilmiş, cevapları SPSS programına girilerek, gerekli analizler yapılmıştır. Araştırmanın sonucuna göre, üniversite öğrencilerinde ekonomideki istihdam zorlukları, kişisel karamsarlık ve özgüven eksikliği, çevresel ve sosyal baskı, niteliksel olarak bilgi ve beceri eksikliği alt boyutlarının neden olduğu işsizlik kaygısı bulgulanmıştır. Durumluk kaygıya sahip olan öğrencilerin işsizlik kaygısı yokken, sürekli kaygıya sahip olan öğrencilerin ise işsizlik kaygısının olduğu görülmektedir. İşsizlik kaygısı sürekli kaygıya neden olarak daha hayatın başında olan üniversite öğrencilerini olumsuz etkilemektedir. İşsizlik kaygısı alt boyutları ile depresyon ve stres belirtileri doğru orantılı tespit edilerek, işsizlik kaygısı yaşayan katılımcıların depresyon ve stres belirtilerini de yaşadığı görülmüştür. İş deneyimi değişkenine göre iş deneyimi olan öğrenciler işsizlik kaygısına neden olan alt boyutlara sahip değilken, mezun olduktan sonra iş bulabileceğini ümit etme durumu değişkenine göre kısa sürede iş bulabileceğini ümit etmeyen öğrencilerin işsizlik kaygısına neden olan alt boyutlara sahip olduğu bulgulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: İşsizlik Kaygısı, Depresyon, Kaygı, Durumluk-Sürekli Kaygı

Hastanelerde Uygulanmakta Olan Manevi Destek ve Rehberlik Projesine Sosyolojik Bir Yaklaşım: AfyonKarahisar Örneği

Modern dünyada bireyi ve toplumu anlama açısından manevi destek hizmetleri önem kazanmaktadır. İnsanoğlu var olduğu sürece, maddi yardıma ihtiyaç duyduğu gibi şüphesiz manevi desteğe de ihtiyaç duymaktadır. Bu ihtiyaçtan hareketle Diyanet İşleri Başkanlığı ile Sağlık Bakanlığı arasında “Hastanelerde Manevi Destek Hizmetleri Sunmaya Yönelik İşbirliği Protokolü” imzalanmıştır. Bu protokolden sonra, Türkiye'nin altı ilinde pilot uygulama yapılmış ve olumlu sonuçlar alınmıştır. Daha sonraki süreçte bu sayı on dört ile çıkartılmış, devlet hastaneleri ve üniversite hastanelerinde bu proje uygulanmaya devam etmektedir. Bu çalışmamızda, hastanelerde uygulanmakta olan manevi destek ve rehberlik projesi sosyolojik bir yöntemle incelenecek, bu çalışmanın niçin gerekli olduğu, yurt dışında ve ülkemizde bu hizmetin nasıl yürütüldüğü, sağlık çalışanlarının bu projeye yaklaşımları, toplum ve insan üzerinde artıları ve eksileri ele alınacaktır. Çalışma, Afyonkarahisar Devlet Hastanesi sağlık çalışanları arasından rastgele ve gönüllülük esasına dayalı olarak, iki yüz elli kişi üzerinde anket usulüyle uygulanmıştır. Verilerin toplanmasında ‘Kişisel Bilgi Formu’ ve ‘Manevi Destek Algısı Ölçeği’ kullanılmıştır. Elde edilen bilgiler Spss istatistik programı ile analiz edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Din, Maneviyat, Rehberlik, Manevi Destek

6. Oturum

Toplumsal Yapı ve Değişme - I

Oturum Başkanı: Dr. Öğr. Üyesi Gaye Gökalp Yılmaz

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Avşar Han, II. Salon

11.00-12.40

Kaan Akman

*Suriye Kaynaklı Sığınma Hareketleri Sonrası
Türkiye'de Göç Araştırmaları ve Lisansüstü Çalışmaların Durumu*

Berrin Çalışkan, İnci User

*Demokrat Partinin Vatandaşlık Verme Politikaları:
Yugoslavya'dan Türkiye'ye Göçler*

Zhanar Nakipbayeva

*Yabancı Evliliklerdeki Yaşam Memnuniyetini Araştırmanın
Metodolojik Özellikleri: Sosyolojik Bir Bakış*

Fatma Dilara Karahan

Tüketim Toplumunda Alışverişin Cinsiyeti

Rabiye Eroğlu

*Boşanmış Kadınların Kent Deneyimi:
Aksaray İli Örneği*

Suriye Kaynaklı Sığınma Hareketleri Sonrası Türkiye’de Göç Araştırmaları ve Lisansüstü Çalışmaların Durumu

32

Türkiye, bölgesel ve küresel gelişmelerden bulunduğu jeopolitik konumu nedeniyle yakından etkilenen bir ülkedir. Coğrafyası ve tarihsel özellikleri ile zaman içerisinde toplumsal yapısında önemli etkiler yaratan göç hareketleri ile karşı karşıya kalmıştır. Türkiye, 2011 yılından itibaren Suriye’de başlayan iç savaş sonucunda sayıları milyonları bulan sığınmacıya ev sahipliği yapmıştır. Türkiye’nin yaşadığı bu kitlesel sığınma hareketleri toplumsal yapıyı derinden etkilemiş siyasal, ekonomik ve sosyal birçok sorunu beraberinde getirmiştir. Bu yüzden yaşanan kitlesel sığınma hareketlerinin yönetilmesi sorunu ortaya çıkmış, sorunların giderilmesi için politika üretme süreci başlamıştır. Merkezi yönetim çeşitli yasal ve kurumsal düzenlemeleri hayata geçirmiştir. Aynı zamanda üniversiteler de konuyu öncelikle ele almış, bilimsel çalışmalar yaygınlaşmış ve politikaların oluşturulması sürecine katkı sağlamıştır. Göç olgusu birçok farklı disiplinin çalışma alanına girmektedir. Siyaset, sosyoloji, psikoloji, ekonomi, tarih, kamu yönetimi gibi birçok alanda göç olgusu incelenmektedir. Çünkü ülkelerin yaşamış oldukları göç hareketleri siyasal tercihleri etkilemekte, ekonomik krizlere yol açmakta, sosyal ve kültürel çatışmaların ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Göç araştırmaları bu gibi birçok nedenle yaygınlaşmıştır. Göç araştırma merkezleri gerek devlet desteği ile gerekse de sivil toplum kuruluşları yoluyla kurulmaktadır. Göçler sonrası lisansüstü çalışmalar, kitap, makale, tez gibi farklı alanlarda artmaktadır. Bu bildiride Suriye kaynaklı kitlesel hareketler sonrası Türkiye’de bu alana yönelik çalışmalar incelenecek, kurulan göç araştırma merkezleri ve literatürün durumu ele alınacaktır. Bu bildiride amaç, Türkiye’yi uzun yıllar etkileyecek Suriye kaynaklı göç hareketlerin yönetimi noktasında katkı sağlayacak bilimsel çalışmaların durumunu araştırmak, eksik olan noktaları tespit etmektedir.

Anahtar Kelimeler : Göç, Suriye, Araştırma, Sığınmacı, Lisansüstü

Demokrat Partinin Vatandaşlık Verme Politikaları: Yugoslavya'dan Türkiye'ye Göçler

Bu araştırmada, DP hükümeti döneminde (1950-60) Türkiye'nin Yugoslavya göçlerine dair politikaları konu edinilmiştir. Araştırmanın temel soruları; “1950-60 yılları arasında Yugoslavya-Türkiye göçlerinin kapsamı/boyutları nelerdir?”, “Demokrat Parti (DP) hükümetinin Yugoslavya göçmenlerine vatandaşlık verme prosedürleri nelerdir?” ve “Çok partili dönemde Türkiye'nin içerisinde bulunduğu yeni sosyo-politik durumun hükümetin vatandaşlık verme politikaları üzerinde etkileri var mıdır?”/ Varsa, nelerdir?” şeklindedir. Bu temel sorular çerçevesinde kurgulanan araştırmanın amacı ise, göç ve vatandaşlık arasındaki ilişkiye tarihsel bir örnek üzerinden ele almak ve incelemektir. Yazıda ilk olarak, çok partili siyasi hayata geçiş döneminde Türkiye'de yaşanan sosyo-politik dönüşümlere değinilmesi; ikinci olarak ise, söz konusu dönemde Türkiye'ye yönelik yaşanan Yugoslavya göçlerine odaklanılması planlanmaktadır. Çalışmada DP iktidarı yıllarına odaklanılmasının üç nedeni vardır: (i) DP döneminde, Türkiye'de liberal bir ekonomik anlayışın benimsenmiş ve köklü iktisadi dönüşümlerin yaşanmış olması. (ii) Tarımda modernleşme çalışmalarıyla ortaya çıkan emek fazlası, nüfus artışının hızlanması ve kentleşme sürecinin başlamasıyla yaşanan toplumsal dönüşüm. (iii) Soğuk Savaş dönemi dış politikasında Türkiye'nin aldığı pozisyon. Tüm bu gelişmelerin 1950'de Türkiye'nin iç ve dış göç ve göçmen politikaları açısından önemli gelişmelere neden olduğu düşünülmekte, bu nedenle konunun sosyolojik bir perspektifle ele alınması hedeflenmektedir. Bu çerçevede, 50'li göçlerin yaşandığı Sosyalist Yugoslavya ve Demokrat Parti iktidarı dönemlerine ve 1953 Serbest Göç Anlaşması yıllarında Türkiye'de göçmenlerin vatandaşlık alma süreçlerine dair bilgiler sunulmuştur. Göç ve vatandaşlık kavramsal çerçevesinde ele alınmış bu araştırmada DP hükümetinin Yugoslavya göçmenleri için uyguladığı vatandaşlık verme politikalarının aynı dönemde yaşanan diğer göçmen gruplara uygulanan politikalardan farklı olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Demokrat Parti, Dış Göç, Göç Politikaları, Yugoslavya

Yabancı Evliliklerdeki Yaşam Memnuniyetini Araştırmanın Metodolojik Özellikleri: Sosyolojik Bir Bakış

34 | Evlilik, aile yaratmanın geleneksel bir yoludur ve hayatın memnuniyetini olumlu ya da olumsuz etkileyen önemli bir göstergedir. Evlilikte eşlerin ilişkileri, onların evlilikten beklentileri, deneyimleri, ailedeki sosyo-demografik ve ekonomik sorunlar, kültürel farklılıklar belli bir derecede kişinin yaşam memnuniyetini etkilediği yönde bazı çalışmalar (Antonov ve arkadaşları 2009, Aıstov ve Leonova 2012, Botha ve Booysen 2013) bulunmaktadır. Bu çalışmalar evliliği yaşam memnuniyetini oluşturan önemli bir değişken olarak ele almışlardır. Diğer taraftan doğrudan evliliklerdeki yaşam memnuniyeti üzerine yapılan çalışmalar (Smoleva ve Morev 2016, Evans ve Kelley 2004, Karataş 1990, Balatskyi 2005, Lastochkina 2012) da mevcuttur. Son dönemlerde özellikle küreselleşmenin etkisiyle farklı kültürler arasında yapılan evliliklerin sayısının artmaya başladığını söylemek mümkündür. Farklı ülkeler arasından yapılan evliliklerde de yaşam memnuniyetini etkileyen avantajlı ya da dezavantajlı yönler vardır. Yabancı evlilikler yaşam memnuniyeti açısından araştırılması gereken bir konudur. Çünkü yabancı evlilikler eşlerin bireysel farklılıkları, farklı etnik gruba ait olmaları, etnik kimlikleri, kültürel özellikleri, eşlerin benimsedikleri değerler, toplumsal cinsiyet rolleri, yaşanan coğrafya gibi birçok iç içe girmiş bir yapıya sahiptir.

Anahtar Kelimeler : Yabancı Evlilik, Yaşam Memnuniyeti, Sosyolojik Yaklaşımlar, Sosyolojik Yöntemler

Tüketim Toplumunda Alışverişin Cinsiyeti

Günümüz toplumlarında tüketim biçimleri bireylerin kimliklerinin belirlenmesinde birer araç olarak karşımıza çıkmaktadır. Bireylerin toplumdaki yeri tükettikleri ile doğru orantılı olarak değişmektedir. Tüketim toplumunda hem kadın hem de erkeklerin yoğun bir tüketim eğilimi içinde oldukları gözlenmekle beraber, bu çalışmada kadın ve erkeklerin farklı mal ve hizmetleri tüketip tüketmedikleri sorusuna cevap aranmaktadır. Bu noktadan hareketle biyolojik cinsiyetten farklı olarak, kadınlık ve erkeklğin toplumsal ve kültürel inşasına vurgu yapan toplumsal cinsiyet, kadınların ve erkeklerin tüketim davranışlarını da etkileyerek onların farklı tüketim eğilimleri sergilemelerine yol açmaktadır. Bu bağlamda bu bildirinin temel amacı, gençlerin tüketim eğilimlerini toplumsal cinsiyet bağlamında irdelemektir. Eğitimde gözlenen yatay ayrışmadan yola çıkılarak Akdeniz Üniversitesi'nde gerçekleştirilen saha çalışması kapsamında daha çok kadınların yoğun olarak öğrenim gördüğü Edebiyat Fakültesi ve erkeklerin rağbet ettiği Mühendislik Fakültesi öğrencileriyle derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Araştırma sonucunda erkek öğrencilerin daha çok teknolojik ürünler, spor malzemeleri, otomobil ürünlerine rağbet ettikleri; kadınların ise ağırlıklı olarak giyim, kozmetik ve ev eşyaları satın aldıkları gözlenmekle beraber erkeklerin de bakım ve kozmetik ürünlerine ilgi duydukları gözlenmiştir. Her ne kadar alışverişle kadınlar özdeşleştirilse de tüketim toplumunun bir özelliği olarak hem kadın hem de erkeklerin yoğun bir tüketim eğilimi içinde oldukları; ancak satın aldıkları ürünlerin toplumsal cinsiyetlerine bağlı olarak farklılaştıkları gözlenmiştir.

Anahtar Kelimeler : Toplumsal Cinsiyet, Tüketim, Tüketim Eğilimleri

Boşanmış Kadınların Kent Deneyimi: Aksaray İli Örneği

36

“Boşanmış Kadınların Kent Deneyimi” adlı tez çalışmasında Aksaray ili örneğinde eşlerinden boşanmış kadınların kenti deneyimlemeleri konusu ele alınmıştır. Bu bağlamda boşanma faktörünün kentli kadın kimliği üzerinde nasıl bir etkiye sahip olduğu ortaya koyulmaya çalışılmıştır. Kentli olabilme, kenti kullanabilme durumunun eğitim, aile içi ilişkiler, sağlık, evlilik, aile baskısı, adalet perspektifi, kent dindarlığı ve özgüven kavramlarıyla ilişkileri incelenmiştir. Tarihler boyunca üretimin hep içerisinde yer alan kadının kentsel kimliğini kazanması kolay olmamıştır. Modernite ile birlikte hızlı bir kentleşme sürecine girilmesi ve üretim sürecinin farklılaşması, kadının kentsel varoluşunu gerçekleştirmesinin önünü açmıştır. Bununla birlikte kadın ve erkeğin sosyal, siyasal ve ekonomik alanda eşit haklara sahip olması ve aynı işi yapabilmeleri adalet kavramının kentsel açıdan yeniden yorumlanmasını gerekli kılmaktadır. Kadının kentli kimliğini kazanması onun kenti nasıl deneyimlediği ile yakından ilgilidir. Bir de boşanmış kadın imgesi eklendiğinde kadının hem anne hem çalışan olması kent kullanımını önemli ölçüde etkilemektedir. Bu açıdan bakıldığında kadının kentsel deneyiminde adalet perspektifi önemli bir yer tutmaktadır. Araştırma on katılımcı kadın ile gerçekleştirilmiştir. Katılımcılar boşanmış, çalışan ve çocuk sahibi kadınlar arasından seçilmiştir. Araştırmanın değerlendirilmesinde katılımcılarla yapılan görüşmelerden elde edilen bulgulardan yararlanılmıştır.

Anahtar Kelimeler : Kent, Kentli Kadın, Boşanmış Kadın, Kentsel Adalet, Kent Dindarlığı

7. Oturum

Türk Edebiyatı

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Dursun Köse

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Avşar Han, III. Salon

11.00-12.40

Muhammed Tarık Ablak

*Orhan Şaik Gökyay'ın Notları Işığında
"Eski Şiirin Rüzgarıyla"*

Banu Nagashbekova

*Manas Destanında
"İhanet ve Közkaman(lık)" Kavramları Üzerinde İnceleme*

Halil Kurt

*Şeyh Mehmed Sırrı Hayatı ve
Beyan-ı Furu'-ı Esmâ Adlı Eseri*

Seda Aydın

Şârihi Belirsiz Bir Şerh: Şerh-i Divânçe-i Ferište

Orhan Şaik Gökyay'ın Notları Işığında “Eski Şiirin Rüzgârıyla”

Yahya Kemal eski ve yeni tarzdaki şiiirleriyle son asra damgasını vurmuş büyük bir şairdir. Neredeyse bütün şiiirlerini aruz vezniyle yazan Beyatlı aruzu Türkçeye en güzel şekilde tatbik etmiş, ahenkli ve akıcı üslubu sayesinde sevilerek okunmuştur. Şiiirleri ve-fatının ardından Nihad Sami Banarlı tarafından kitaplaştırılmış, eski tarzda yazılan ve rubai türünün dışında kalan şiiirleri “Eski Şiiirin Rüzgârıyla” ismiyle neşredilmiştir. Yahya Kemal Beyatlı ile yakın dostluğu bulunan edebiyat tarihçisi ve şair Orhan Şaik Gökyay, *Eski Şiiirin Rüzgarı* kitabının İSAM Kütüphanesi'nde bulunan nüshasına özel arşivindeki başka bir nüshadan faydalanarak notlar düştümüştür. Bu notların arasında çoğu şiiirin ne-şir tarihini göstermiş, birkaç şiiirin bilinmeyen isimlerini ve birkaçıyla alakalı hatıralarını zikretmiştir. Ayrıca kitapta neşredilmemiş manzumeler de eklemiştir. Bunun dışında birçok mısraın farklı hallerini göstermiştir. Bu farklı mısralar/kelimeler için “eski şekli”, “doğru hali”, “Üstad bu şekilde düzeltti.”, “bendeki hali” gibi ifadeler kullanmıştır. Buna göre Gökyay, elindeki nüshadaki farklı ifadelerin bir kısmının şiiirin eski hali olduğunu, bir kısmının ise bizzat Yahya Kemal tarafından düzeltilmiş hali olduğunu iddia etmektedir. İlk defa bu makale ile ele alınan ve rik'a hattıyla yazılan bu notlar Yahya Kemal'in bazı mısralarının bilinmeyen son hallerini ortaya koyma iddiası bakımından son derece önemlidir. Bunun dışında bazı mısraların önceki halini, neşir tarihlerini ve bilinmeyen isimlerini ortaya çıkartmasıyla Eski Şiiirin Rüzgârıyla'yı daha anlaşılır hale getirecektir. Ayrıca kitap dışında kalan birkaç şiiiri de kendisine nispet etmesiyle bu çalışma Yahya Kemal araştırmaları adına önemli bir vazifeyi ifa etmiş olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Orhan Şaik Gökyay, Eski Şiiirin Rüzgarları, Şiiir, edebiyat, Yahya Kemal Beyatlı, Türkçe

Manas Destanında “İhanet ve Közkaman(lık)” Kavramları Üzerinde İnceleme

Konargöçer Türk topluluğunun yaşayışı ile ilgili bilgileri destanlarda anlatılardan görebiliriz. Türk topluluğuna ait Dede Korkut destanı, Manas destanı, Ergenekon destanı, Uygur destanı, Altay destanları, Alpamış destanı, Kobılandı destanı ve diğer destanlar vardır. Bunlar sadece bir kahramanın yaptıklarını anlatmıyor. Halkın kültürünü, yaşamını, kuşamını, kimliğini, dilini ortaya çıkarır. Manas destanı Kırgız halkının önemli, yüksek derecedeki eski destanlarından sayılır. Bu destan halkın kimliğini, gelenek göreneklerini kuşaktan kuşağa aktaran eşsiz değerdir. Bu çalışmada Manas destanındaki ihanet ve közkamanlık kavramı üzerinde durulacaktır. “Közkaman” kelimesi Manas destanından yola çıkarak, tüm Türk destanlarındaki ihanetle ilgili konularda işlenmiştir. Çalışma dört bölümden oluşur. Birinci bölümde genel olarak közkaman kavramı üzerinde durulur. İkinci bölümde Manas destanındaki Közkamanlar(lık) üzerinde çalışılacaktır. Üçüncü bölümde ise ihanet kavramının incelemesi yapılacaktır. Onun kahramanlara ve insanlara etkisi anlatılacaktır. Dördüncü bölümde Manas destanındaki ihanet konu edinilmiştir. Bu bölümde Manas’ın akrabaları ve oğullarının ihaneti söz konusudur. Çalışmanın amacı Türk Dünyası edebiyatı alanında sık kullanılmayan “közkaman” hakkında bilgiyi derinden incelemeye ve eksikliklerin yerini doldurmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Manas Destanı, İhanet, Közkaman, Manas’ta İhanet, Manas’ta Közkamanlık

Şeyh Mehmed Sırrî'nin Hayatı ve Beyan-ı Furu'-ı Esmâ Adlı Eseri

Daha önce hayatı ve eserleri üzerinde herhangi bir çalışma yapılmamış olan Şeyh Mehmed Sırrî Efendi, aslen İstanbulludur. Doğum tarihi belli olmamakla birlikte 17. yüzyılın ortalarında doğduğu tahmin edilmektedir. Kubbe tekkesi postnişini Kadiri tarikatı şeyhi, Süleyman Efendi (ö.1115/1704)'nin talebesidir. XVIII. yüzyılda tasavvuf kültürünün önemli merkezlerinden olan Fatih semti civarlarındaki Remli tekkesinin kurucusu ve şeyhidir. Tekkenin "Remli" olarak isimlendirilmesi Mehmed Sırrî Efendi'nin bu lakabına nispetledir. Hayatının sonuna kadar bu tekke de şeyhlik yapan Mehmed Sırrî, İstanbul'da, Kadiriğin kökleşmesini sağlamıştır. Şiirlerini topladığı ve Divan-ı Mürşid-i Dervişan adını verdiği eserini 1115 / 1703 yılında tamamlamıştır. 58 varaktan oluşan eserde 154 şiir mevcuttur. Şiirlerinde Sırrî mahlasını kullanmıştır. Baştan sona tasavvufî unsurların hâkim olduğu bu şiirlerinde, din ve tasavvufî ile ilgili duygu ve düşünceler, samimi bir anlatımla dile getirilmiş, bazı şiirleri bestelenmiştir. 1140 (1727-8) yılında vefat etmiş olan Remli Efendi, dergâhın hazîresine defnedilmiştir. Mehmed Sırrî Efendi'nin tasavvuf alanında önemli bir kaynak oluşturan diğer bir eseri, Beyan-ı Furu'-ı Esmâ adlı eseridir. Birkaç beyit de ihtiva eden bu eser, bir risale mahiyetindedir. Bu çalışmayla, Şeyh Mehmed Sırrî Efendi'nin tasavvufî ve edebî yönüyle Türk tasavvuf edebiyatındaki yeri ortaya konulmaya çalışılacak, Beyan-ı Furu'-ı Esmâ adlı eseri ilim âlemine tanıtılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Şeyh Mehmed Sırrî, Kâdiri, Divân, Tasavvuf, Beyan-ı Furu'-ı Esmâ.

Şârihi Belirsiz Bir Şerh: Şerh-i Dîvânçe-i Ferište

Klâsik Türk Edebiyatı araştırmaları başlangıçta manzûm eserler üzerinde yoğunlaşmış, bu sebeple araştırmaların konusunu özellikle dîvânlar ve mesnevîler oluşturmuştur. Son dönemlerde araştırmaların konuları genişlemiş, özellikle tercüme ve şerh metinleri araştırmacıların ilgi odağı haline gelmiştir. Çalışmanın konusunu, Beyazıt Devlet Kütüphanesi Bâyezîd 25638 numarada yer alan “Şerh-i Dîvânçe-i Ferište” adlı eser oluşturmaktadır. Ferište'nin Farsça Dîvânçe'sinin Türkçeye şerhi olan bu eserin, başında veya sonunda şârih yâhût müellife dâir bilgi bulunmamaktadır. Eserin yazıldığı tarih de belli değildir. 1553'te doğduğu tahmin edilen Ferište'nin asıl adı Muhammed Kâsım Hindûşah olup kendisi aslen Esterâbâdlıdır. Ailesi Esterâbâd'dan Hindistan'a göç edip Ahmednagar'a yerleşmiştir. Ferište burada dönemin meşhûr âlimlerinden ders almıştır. Ferište Dîvânçe'si üzerine yapılan iki Türkçe şerh vardır. Bunlardan biri Salih b. Yûsuf b. Mustafa Âmidî tarafından kaleme alınan şerh olup diğeri, bu çalışmanın konusunu teşkil eden şerhtir. Çalışmada, öncelikle şerh kavramına değinilecek sonrasında şerh geleneği ve metodu bağlamında Ferište Dîvânçe'sinin şerhi ele alınacaktır. Son olarak, çalışmaya konu olan şârihi belirsiz Ferište Dîvânçe'si şerhi ile Salih b. Yûsuf b. Mustafa Âmidî tarafından kaleme alınan şerh, şerh üslûbu bakımından mukâyese edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Ferište, Salih b. Yûsuf b. Mustafa Âmidî, Şerh, Dîvânçe

8. Oturum

Mimari Tasarım ve Felsefesi

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Latif Gürkan Kaya

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Avşar Han, IV. Salon

11.00-12.40

Betül Uç, Harun Batırbaygil

Tasarımda Biyomorfik Yaklaşımlar

Nil Aynalı Eğler

Mekana 'Hakk'ın Gözü' İle Bakmak:

İbn Arabi'nin Vahdet-i Vücut Düşüncesinde İnsan-Mekan İlişkisi Üzerine

Aslıhan Öztürk, Nilgün Kuloğlu

Çocuklarda Ev ve Yakın Çevre Algısının İrdelenmesi

Mücella Doğan

Akıllı Şehir Kavramı ve Kentsel / Mekânsal Boyutu

Tasarımda Biyomorfik Yaklaşımlar

Mimari tasarım çerçevesinden bakıldığında doğa öteden beri insanların ilgisini çekmiş, ilham kaynağı ve çözüm yöntemi örneği olmuştur. Bu ilgi doğrultusunda antik çağlardan bu yana insan doğayı araştırmış; öğrendiklerini taklit ederek, yorumlayarak veya metaforik/analojik yaklaşımlarla mimari tasarımda kullanmıştır. Bu bağlamda, kendine mekan yaratma ihtiyacı içerisinde olan insanın doğaya yaklaşım biçimi, mimarının ana karakterini oluşturmuştur. Bir başka deyişle, mekan kültürünü belirleyen temel unsur insanların doğayla kurduğu ilişki olmuştur. Bu temel üzerinde, bu çalışma insanın doğayla olan ilişkisinin mimari tasarıma etkisini araştırırken, yapılı çevrenin şeklinin hangi düşünce biçiminden etkilenilerek oluştuğunu ortaya koymaya çalışmıştır. Hızla değişmekte olan teknolojik paradigmalara ekonomik, ekolojik ve sosyal sonuçlarının irdelenmesiyle birlikte mimaride biçim unsurunu yeniden ele alan bu çalışma, insan doğa ilişkisini çözümler ve yeniden kurar. Bu amaçla çalışma yeni olmayan biyomorfi kavramının anlam ve kapsamını, terimin mimarlık disiplininde nasıl algılandığını ve dönemine göre doğal biçimlerin kullanımını ve teknolojinin gelişimiyle gelen son nokta örneklerle incelemiştir. 'Biyolojik biçimleniş' anlamına gelen ve çıkış noktası doğadaki canlıların biçimlenişine olan 'biyomorfi' kavramı kent planlamasından, yapıya görünüşünün verilmesinde, teknoloji ve biyoloji biliminin desteği ile doğanın işlev ve sistemleri örnek alınarak; form dışında, strüktür ve organizma oluşum biçimlerinin incelemesiyle deneysel veriler sonucunda bunlarında forma aktarılması mümkün olmuştur. Bu nedenle kavram mimarlık tarihi ve pratiği açısından çok önemli bir yere sahiptir.

Anahtar Kelimeler: Biyomorfik Mimarlık, Biyomimesis, Biyolojik Üslup

Mekana ‘Hakk’ın Gözü’ ile Bakmak: İbn Arabî’nin Vahdet-i Vücut Düşüncesinde İnsan-Mekan İlişkisi Üzerine

44 | Hakim kaniya göre mekan algımızın yegane aracı duyularımızdır. Duyularımız işlevini yitirdiğinde ya da mekândan duyularımıza bir veri ulaşmadığında mekân ile ilişkimiz kopar. Bu bakış açısı, mekân ile insanı birbirinden kopuk, iki özerk varlık olarak tahayyül eder. İlişkileri ancak doğru çalışan bir duyusal arayüz ile mümkündür. İslam tasavvuf düşüncesinde vahdet-i vücud geleneğinin kurucusu Muhyiddin İbn Arabî’nin (1165-1240) varlık anlayışına baktığımızda yukarıdaki tanım geçerliliğini yitirir. Ona göre ne insan ne de âlem özerk varlığa sahiptir. İnsanın da âlemin de varlığı Hakk ile kaimdir ve aynı varlık tecellisinden zuhur etmiş olmak açısından süreklilik ilişkisi içindedirler. Öte yandan insan, Hakk için aleme nazaran özel bir konumdadır, zira, insan eşyanın hakikatini bilebilecek ve alemi Hakk’ın gözü ile görebilecek potansiyelde yaratılmış tek varlıktır. Bu açıdan bakıldığında İbn Arabî’ye göre mekanın tanımı ‘alemin insandaki mekansallığı’ olarak düşünülebilir. Söz konusu mekansallık duyusal değil, ontolojik bir ilişki şeklini işaret eder. Alemleri Hakk’ın gözü ile görebilen kişi olan *arif*, mekana dair *duyu verileriyle sınırlı olmayan* bir bilgi imkanına sahiptir. İbn Arabî, Futuhat-ı Mekkiyye’de bir arif ile sıradan bir kişiyi karanlık bir odada tahayyül eder. Biri mekânla duyular üzerinden ilişki kurarken, diğeri eşyanın hakikati açısından mekân ile ilişki içindedir. *Peki mekan ile kurulan bu türde bir ilişki nasıl bir mekan algısını beraberinde getirir?* Makalenin amacı, bu soru üzerinden vahdet-i vücud anlayışında mekân kavramının neye karşılık geldiğine dair bir araştırma başlatmaktır.

Anahtar Kelimeler : Mekan, Mekansallık, İbn Arabî, Vahdet-i Vücut, Tasavvuf

Çocuklarda Ev ve Yakın Çevre Algısının İrdelenmesi

Araştırmanın amacı farklı sosyal çevreler ve mekânlarda yaşayan çocukların yaşadıkları yer ve yakın çevre üzerinden “ev kavramı ve yakın çevre” algılarını biçimlendiren faktörleri araştırmaktır. Yaşanan mekânlar arasında en çok vakit geçirilen ve bir tür sığınak görevi üstlenen mekân olması sebebi ile çalışma “ev” kavramı üzerinden kurgulanmıştır. Çocuklar açısından en bilinen/tanınan mekânın ev olması da bu gerekçeyi güçlendirmektedir. Çocukların ev algısını anlamaya yönelik olarak planlanan çalışmada uygun yaş grubunu belirlemek üzere literatür taraması yapılmış ve alan çalışması için yeterli bilinç düzeyi ve fiziksel gelişime sahip yaş aralığı belirlenmiştir. Araştırma sonucu altı yaş grubu çocukların alan çalışması için uygun olduğuna karar verilmiş ve çalışma bu grup üzerinden yürütülmüştür. Alan çalışmasından önce yapılan pilot çalışma ile belirlenen aksaklıklar giderilmiş ve sonrasında alan çalışmasına geçilmiştir. Alan çalışması 15'er kişilik iki grup olmak üzere 30 çocuk ile gerçekleştirilmiştir. Denek grubu 15 tanesi aileleri ile birlikte yaşayan, 15 tanesi ise devlet koruması altında yaşayan çocuklardan oluşmaktadır. Çalışma kapsamında tüm çocuklardan “ev kavramı ve yakın çevre” kurgusunu kendilerine verilen materyallerle tasvir etmeleri istenmiştir. Gerçekleştirilen iki ve üç boyutlu çalışmalar ile her iki grup üzerinde “ev” imgesini tasvir eden çocukların betimlemeleri “biçimsel, işlevsel ve anlamsal” olgular açısından değerlendirilmiştir. Sonuç olarak araştırmada; “ev kavramı ve yakın çevre” olgusu üzerinden iki grup arasındaki benzerlik ve farklılıklar saptanmış ve saptanan olgular nedenleri üzerinden tartışmaya açılmıştır.

45

Anahtar Kelimeler : Çocuk, Ev, Algı, Biliş, İşlevsel Analiz, Biçimsel Analiz, Anlamsal Analiz

Akıllı Şehir Kavramı ve Kentsel/Mekansal Boyutu

46 | Zaman içerisinde hızla artan kentleşme oranı ve çoğalan tüketim unsurları; kentsel çevre, doğal çevre ve enerji sorunlarını da beraberinde getirmiş, buna karşın son derece büyük bir hızla gelişen teknoloji ise kentsel yaşam ve kentsel tasarım sürecine yenilikler getirerek, tek bir kentsel amaca odaklanmadan, kapsayıcı olma ve bütüncülük iddiası ile 'Smart City/ Akıllı Şehir' yaklaşımı ortaya çıkarmıştır. Şehircilik ve planlama teorileri arasında gittikçe önem kazanan bir kavram olmasına rağmen, şehir teorisi ve kentsel yaşama etki ve katkıları bakımından akıllı şehirlerin oluşum dinamikleri ve kentsel/mekânsal yansımaları üzerinde yapılan çalışmaların yeterli seviyede olmadığı görülmektedir. Bu çalışmada, 'Akıllı Şehir' kavramının ve bileşenlerinin kapsamlı analizi yapılarak, akıllı olmanın boyutları mekânsal politika oluşturma potansiyeli geniş manada değerlendirilmiştir. Akıllı şehir kavramının temel alındığı kentler detaylı analiz edilerek alan çalışması yapılmış; çalışma kapsamında akıllı şehir kavramı 'akıllı yeni yerleşmeler' ve 'mevcut kentlerin dönüşümü' olmak üzere daha önce mevcut olmayan kategorilere ayrılarak, kavrama özgü literatüre katkıda bulunulmuştur. Akıllı şehir kavramının kent ve çevre yönetimi boyutlarının, kavramın açıklayıcı unsurları olan 'akıllı ekonomi, akıllı insan, akıllı yönetim, akıllı ulaşım, akıllı çevre, akıllı yaşam' hususları ile etkileşim durumları detaylandırılmıştır.

Anahtar Kelimeler : Akıllı Şehir, Kentsel Doku, Şehirlerin Geleceği, Güncel Kent Vizyonları, Kentsel Strateji

9. Oturum

İşletme

Oturum Başkanı: Doç. Dr. Adnan Kalkan

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Avşar Han, I. Salon

14.30-16.10

Nisa Ekşili, Ali Murat Alparslan

Yöneticinin "Pozitif Lider" Olarak Algılanmasını Sağlayan Davranışlarını Tespit Etmek Üzere Nitel Bir Araştırma

Bahar Gençel, Tahsin Akçakanat

Facebook Bağımlılığının Akademik Erteleme Davranışı İle İlişkisi Üzerine Bir Araştırma

Erdem Açıkgöz, Hatice Şahin

Başlangıcından Bugüne Türk İş Ahlakı Dergisinin Bibliyometrik Analizi

Yöneticinin “Pozitif Lider” Olarak Algılanmasını Sağlayan Davranışlarını Tespit Etmek Üzere Nitel Bir Araştırma

İnsanların hem iş hem de sosyal hayatında daha fazla mutluluğu aradığı, buna daha fazla ihtiyacı olduğu günümüzde, buna sebep olabilecek en önemli unsurlardan biri hayatının önemli bir bölümünü beraber geçirdiği işyerindeki insanlardır. Sosyal bir varlık olan insanın morali ve iyi oluşu diğer insanlarla geliştirdiği niteliği yüksek ilişkilere bağlıdır. İşyerindeki yöneticilerin çalışanları ile geliştirdiği olumlu iletişim ve sergilediği olumlu davranışlar kültürel bağlam da dikkate alındığında oldukça önemli görünmektedir. Literatürde pozitif lider olarak isimlendirilen yönetici davranış tarzı, takipçilerinin olumlu duygular yaşamasına, onların mutlu olmasına neden olmaktadır. İşletme içinde pozitif ortamlar oluşmasını sağlayarak ve çalışanlarıyla anlamlı ve olumlu ilişkiler kurarak yönetmeyi ön plana çıkaran bu tarz bilgi çalışanlarının arttığı ve insan yönelimli bir kültürde daha da katkı sağlayıcı olabilmektedir. Bu çalışmanın amacı, çalışanları mutlu eden pozitif liderlik davranışlarını keşfedici bir anlayışla tespit etmektir. Çalışmada konaklama sektörü çalışanlarını mutlu eden pozitif liderlik davranışlarının belirlenmesi amacıyla nitel araştırma yapılması planlanmaktadır. Yöntem olarak da yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi tercih edilecektir. Antalya Belek turizm bölgesinde faaliyet gösteren beş yıldızlı bir konaklama işletmesinde uygulanacak olan araştırma alt çalışanlar düzeyinde gerçekleştirilecektir. Farklı departmanlarda olan 50 personele onların işyerinde ruh halini olumlu ve olumsuz etkileyen, onları mutlu ve mutsuz eden yönetici davranışlarından örnekler vermeleri istenecektir. Henüz yerli literatürde üzerine detaylı araştırmalar yapılmayan pozitif liderlik davranışlarının ortaya çıkarılması uygulayıcılar açısından önemli bir reçete sunacak, araştırmacılar için de pozitif liderlik bağlamında farkındalığı artırarak, ölçek geliştirmek adına önemli bir davranış havuzu sunacaktır.

Anahtar Kelimeler: Liderlik, Pozitif Liderlik, İyi Oluş, İşyeri Mutluluğu

Facebook Bağımlılığının Akademik Erteleme Davranışı İle İlişkisi Üzerine Bir Araştırma

Bu araştırma, lisans öğrencilerinin facebook bağımlılık düzeyleri ile akademik erteleme davranışları arasındaki ilişkiyi ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu kapsamda Süleyman Demirel Üniversitesi'nin çeşitli fakülte ve bölümlerinde öğrenim gören 218 öğrenci araştırma örneklemini oluşturmaktadır. Araştırma 2, 3 ve 4. sınıf öğrencileriyle gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada veri toplamada anket tekniğinden faydalanılmıştır. Araştırmada Türkyılmaz (2015) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Facebook Bağımlılığı Ölçeği ile Çakıcı (2003) tarafından uyarlaması yapılan Akademik Erteleme Ölçeği kullanılmıştır. Ayrıca araştırmacılar tarafından oluşturulan 9 adet demografik nitelikli soru katılımcılara yöneltilmiştir. Verilerin analizinde SPSS 22 paket programından yararlanılmıştır. Verilere uygulanan normallik testi neticesinde verilerin normal dağılım göstermediği anlaşıldığı için istatistiksel analizlerde parametrik olmayan testler kullanılmıştır. Araştırmada tanımlayıcı istatistikler, spearman korelasyon analizi tekniklerinden faydalanılmış olup anlamlılık düzeyi 0,05 olarak ele alınmıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin Facebook Bağımlılığı düzeyi çok düşük olarak gerçekleşmiştir. Yine öğrencilerin Akademik Erteleme davranış düzeylerinin de orta seviyede olduğu bulunmuştur. İki değişken arasındaki ilişki incelendiğinde, genel olarak ve 6 alt boyut açısından bakıldığında Facebook Bağımlılığı ile Akademik Erteleme Davranışı arasında negatif yönlü, düşük kuvvet seviyesinde, anlamlı olmayan ilişkilerin varlığı tespit edilmiştir. Ayrıca not ortalaması ile Facebook Bağımlılığı arasında negatif yönlü istatistiksel olarak anlamlı olmayan ilişkilerin varlığı da ortaya çıkarılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Facebook Bağımlılığı, Akademik Erteleme, Lisans Öğrencileri

Başlangıcından Bugüne Türk İş Ahlakı Dergisinin Bibliyometrik Analizi

İş Ahlakı Dergisi, Türkiye İktisadi Girişim ve İş Ahlakı Derneği'nin (İGİAD) 2008 yılından itibaren yılda 2 sayı olarak (Bahar ve Güz) yayımladığı resmî, akademik, hakemli dergisidir. İş Ahlakı Dergisinde "iş ahlakı" odaklı araştırmalara yer verilmektedir. Dergi işletme içerisindeki ahlaki sorunlara odaklanan, işletmelerin toplumdaki yerini analiz eden, piyasa ilişkilerinin etik niteliğini öne çıkaran, siyasi ve kültürel çevrenin işletmeler üzerindeki etkilerini ele alan vb. özellikteki yazılara yer verilmesini amaçlamaktadır. Bu çalışmada da İş Ahlakı Dergisinde yayımlanan 91 makale bibliyometrik özellikleri açısından analiz edilecektir. Böylece İş Ahlakı Dergisinin "iş ahlakı" konusuna yaptığı katkı ortaya konacaktır. Ayrıca "iş ahlakı" konusu ile ilgili araştırma yapanlar ve yapacak olanlar için önemli bir değerlendirme niteliğini taşıyacaktır. Araştırmada şu sorulara cevap aranacaktır: Yayımlanan makalelerde iş ahlakı ile ilgili çalışılan konular nelerdir? Çalışılan konuların birbiriyle ilişkileri nelerdir? Dergideki en verimli yazarlar kimlerdir ve arasındaki ilişki durumu nedir? Dergideki çok yazarlılık durumu nedir? Hangi kurumdan yazarlar katkıda bulunmuştur? Makalelerde kullanılan ortalama kaynakça sayısı nedir? Makalelerde en sık atıf yapılan kaynak türü (kitap, dergi, makale, tez vs.) hangisidir? Dergide en sık atıf yapılan kaynaklar hangileridir? Kullanılan anahtar kelimelerin yıllara göre dağılımı nasıldır? Ne tür çalışmalar yapılmıştır (nitel veya nicel)? Hangi ölçekler ne şekilde kullanılmıştır? Çalışmalarda incelenen evrenler nelerdir? Örneklem sayıları nelerdir?

Anahtar Kelimeler: Bibliyometrik Analiz, İş Ahlakı Dergisi, Etik, Ahlak, İş Ahlakı

10. Oturum

Kamu Hukuku

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Murat Okçu

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Avşar Han, II. Salon

14.30-16.10

Batuhan Ustabulut

İdari Yargılama Usulünde Bilirkişilik Müessesesi

Hüseyin Önal

*Osmanlı'dan İsrail'in İrredantist Politikalarına
Kudüs'ün Hukuki Statüsü*

Ali Osman Karaoğlu

*Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Anayasa Mahkemesi Kararlarında
Siyasi Partilerin Kapatılması ve Militan Demokrasi Anlayışı*

Yasin Yılmaz

*Osmanlı Son Dönemi Hukuk Düşüncesinin
Aktüel Değeri Üzerine Bir Soruşturma*

İdarî Yargılama Usulünde Bilirkişilik Müessesesi

Bilirkişilik müessesesi, usul kanunlarında düzenlemiş olmakla beraber bu müesseseye ilişkin herhangi bir tanıma usul kanunlarında kanun koyucu tarafından yer verilmiş değildir. İdarî Yargılama Usul Kanunu (İYUK), bilirkişilik müessesesine ilişkin Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na (HMK) atıf yapmıştır. 2016 yılında kabul edilerek yürürlüğe giren Bilirkişilik Kanunu ile kanun koyucu özel olarak bu müesseseyi düzenlemiştir. Bu düzenlenin yapılması ile İYUK'ta da çeşitli değişiklikler yapılmış ve yapılan değişikliklerle HMK'ya yapılan atıf devam etmiştir. Ayrıca 2016 yılında İYUK'ta yapılan söz konusu değişiklikler ile Bilirkişilik Kanunu 'na da atıf yapılmıştır. 2016 yılında yapılan bu değişikliklerle idare mahkemelerinin, bölge idare mahkemelerinin ve Danıştay'ın her iki kanunu da dikkate alması gerekecektir. Bu çalışmada İYUK ve HMK arasındaki ilişki bilirkişilik müessesesi üzerinden incelenecek olup özellikle Danıştay tarafından verilen bazı kararlarda bilirkişilik müessesesi ile ilgili olarak yüksek mahkemenin nasıl bir yaklaşım sergilediği üzerinde durulacaktır. Ayrıca söz konusu kanun değişikliği ile idarî yargıda görülen davalar bakımından maddî gerçeğe ulaşma meselesinin nasıl bir boyut kazandığı sorgulanacaktır.

Anahtar Kelimeler: İdarî Yargılama Usulü Kanunu, Bilirkişi, Bilirkişilik Kanunu

Osmanlı'dan İsrail'in İrredantist Politikalarına Kudüs'ün Hukuki Statüsü

Yahudilerin, Hristiyanların ve Müslümanların kutsal kabul ettiği Kudüs şehrinin statüsünün ne olacağı uzun zamandır uluslararası hukukun ve küresel siyasetin önemli tartışma konularından birisidir. İşgal hukukunda yaşanan gelişmelere, imzalanan uluslararası sözleşmelere, “dünya barışı ve güvenliğini tesis etme” amacıyla olan Birleşmiş Milletler teşkilatının varlığına ve almış olduğu kararlara rağmen gerek uluslararası hukukun etkin ve adil bir şekilde işletilmemesi gerekse İsrail'in irredantist politikaları ve iddiaları sebebiyle Kudüs meselesi çözüme kavuşturulamamaktadır. Uzun yıllardır işgal altında olan Kudüs'ün statüsünün Müslümanlar tarafından işgal hukuku ve uluslararası hukuk çerçevesinde tutarlı bir şekilde ele alınmadığını görülmektedir. İsrail'in uymayacağı ve uygulamayacağı kararlar silsilesine her defasında yenileri eklenen Birleşmiş Milletler kararlarında şehrin *corpus seperatum* statüsü olduğuna dair vurgu dahî Filistinlilerin Kudüs üzerinde egemenliklerini sınırlandırması noktasında yeterince ele alınmamakta ve tartışılmamaktadır. Bu çalışmada Kudüs'ün işgali olgusunu yeniden düşünmeyi sağlamak, konunun çözümüne dair kilit olduğu düşünülen hususları vurgulamak, politik argümanların ve söylemlerin arasına sıkıştırılan Kudüs'ün hukukî statüsü meselesini daha geniş bir çerçevede ele alarak 1917 sonrasında Kudüs'ün hukukî statüsünü ortaya koymak amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası Hukuk, İşgal, Kudüs, Filistin, İsrail, İrredantizm, Corpus Seperatum, Birleşmiş Milletler

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Anayasa Mahkemesi Kararlarında Siyasi Partilerin Kapatılması ve Militan Demokrasi Anlayışı

54

Modern demokrasilerin en önemli özelliklerinden bir tanesi siyasal katılım yollarının herkese açık olmasıdır. Siyasal katılım bireysel düzeyde olabileceği gibi örgütsel düzeyde de olabilir. Örgütlü siyasal katılımın en önemli aracı da siyasi partilerdir. Siyasi partiler yoluyla demokratik bir toplumun temel özelliklerinden sayılan farklı görüşlerin temsil edilebilmesi imkânı doğar. Öte yandan demokratik sistemlerin vazgeçilmezleri arasında olan siyasi partilerin bizatihi demokratik yollar ile demokrasiyi ortadan kaldıracabileceği ihtimali hukuk ve siyaset bilimcilerin temel tartışma alanlarından birini oluşturmuştur. Rousseau'dan beri sürmekte olan "toplum istediğini seçerek sistemi değiştirebilir mi?" sorunsalına, 1937 yılında yazdığı "Militan Demokrasi ve Temel Haklar" adlı makalede Karl Loewenstein, demokrasinin kendisini ortadan kaldıracak Faşizm gibi ideolojilere tolerans gösteremeyeceğini ve örgütlenme özgürlüğü gibi temel hakların bu anlamda kısıtlanabileceğini iddia ederek cevap vermektedir. Soruna Türkiye perspektifinden baktığımızda, Türk Anayasa Mahkemesi (AYM) de esas itibarıyla, Militan Demokrasi kavramını kullanmamakla beraber, benzer işlevi gören kapatma kararlarına imza atmıştır. Bu anlamda AYM'nin siyasi parti kapatma davaları esas itibarıyla üç kategoride değerlendirilebilir: Milli Nizam, Refah ve Fazilet gibi İslamcı partiler, Türkiye Birleşik Komünist Partisi ve Sosyalist Parti gibi Sol partiler ve Halkın Emek Partisi ve Demokrasi Partisi gibi Kürt milliyetçisi partiler. Mevzubahis kapatma davalarının birçoğu Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne de (AİHM) taşınmış ve Örgütlenme Özgürlüğü yönünden incelemeye tabi tutulmuştur. AİHM bazı kararlarında farklı fikirlerin dile getirilmesini demokratik toplum düzeninin gereklerinden sayarken, bazı kararlarında ise farklı fikirlerin demokrasiyi ortadan kaldıracak düzeyde olmaması gerektiğini savunmuştur. Biz çalışmamızda öncelikle siyasal katılım ve örgütlenme özgürlüğünün sınırlarından bahsedecek, sonrasında ise hem AYM'nin uyguladığı iç hukuk hem de AİHM'in uyguladığı insan hakları hukuku standartları bakımından mevzubahis siyasi partilerin kapatılma gerekçelerini mukayeseli bir biçimde mercek altına alacağız. Böylece AİHM ve AYM'nin siyasi parti kapatma kararlarındaki benzer ve farklı görüşler ışığında Militan Demokrasi anlayışının pratikte ne oranda uygulandığını incelemeye çalışacağız.

Anahtar Kelimeler: Siyasi Parti, Militan Demokrasi, Siyasal Katılım, İnsan Hakları, Hukuk

Osmanlı Son Dönemi Hukuk Düşüncesinin Aktüel Değeri Üzerine Bir Soruşturma

Hukukun üstünlüğü ve bağımsızlığı, bağımsız ve özgün bir hukuk düşüncesi geliştirmekle mümkündür. Genel olarak düşünceye özeldir hukuk düşüncesine derinliğini veren tarih, asaletini veren gelenektir. Günümüz bağlamında bu topraklara özgü bir hukuk düşüncesi oluşturma yolunda; hukukta batılılaşma, kanunlaştırma, yeni bir fıkıh usulü, hukuk ve din ilişkisi, laiklik gibi halen tartışılan konuların ilk defa ciddi biçimde ele alındığı Tanzimat ve Meşrutiyet dönemlerini kapsayan Osmanlı son döneminin, klasik döneme ve cumhuriyet dönemine nazaran daha önemli bir birikimi ifade ettiğini düşünüyoruz. Maalesef bu dönemdeki hukuk düşüncesi, siyasetin ve siyasi düşüncesinin gölgesinde kalmış, farklı fikir akımları arasında yapılan bereketli tartışmaların semerelerinden yeterince istifade edilememiştir. Hukuk düşüncesini bu tartışmalar üzerinden oluşturan bürokrat ve entellektüeller Osmanlı devlet geleneğinin getirdiği uzun bir tarihi tecrübeye sahip ve aydınlanma felsefesi etkisinde gelişen Batılı hukuk teorilerine hakimlerdi. Ayrıca bu dönem İslam ve Türk hukuk tarihinde en önemli dönüm noktalarından biridir. İslam hukuk tarihi için ilk tedvin asrından sonra ilk ciddi tedvin hareketlerinin ortaya çıkması ve Türk hukuk tarihi için ise İslam dininin ve dolayısıyla İslam hukuk sisteminin kabulünün getirdiği değişime denk bir değişim yaşanmış olması açısından böyledir. İşte bu kritik dönemin hukuk düşüncesine yaptığı katkıların güncel tartışmaları aşma noktasındaki değeri üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Hukuk Düşüncesi, Hukuk Tarihi, Osmanlı Son dönemi, Tanzimat, Batılılaşma

11. Oturum

İLEM Lisans Oturumu - II

Oturum Başkanı: Elmin Aliyev

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Avşar Han, III. Salon

14.30-16.10

Ayşenur İlhan

*Türkiye'deki Suriyeli Çocuklara Yönelik Eğitim Politikalarının
Değerlendirilmesi*

Furkan Fidan

Klasik Dönem Ahlâk Felsefesinde Mizacın Değişimi İmkânı

Furkan Ramazan Öge

İbn Arabî'de İlahî İsimler ve Ahlâk Teorisi

Merve Nur Koçak Öztürk

*"Müslüman LGBT" Bireylerin Argümanları, Din Algıları ve
Dini Ritüelleri*

Meryem Beyza Gümüşsoy

*Kindî'nin Ahlâk Felsefesi ve Modern Bilişsel Terapide Üzüntü,
Depresyon ve Çözüm Teknikleri*

Ayşe Rumeysa Kutlu

*Bauman'ın Ahlâk ve Etik Çözümlemesinde
"Ahlâki Benliği" Sorgulamak*

Türkiye'deki Suriyeli Çocuklara Yönelik Eğitim Politikalarının Değerlendirilmesi

Yer değiştirme hareketleri olarak ifade edilebilecek olan göçler kaynaklandığı nedenler ve ortaya çıkardığı sonuçlar itibarıyla farklılık göstermektedir. İnsanların bu eylemi tercih etmeleri yahut etmemeleri bağlamında göçü gönüllü veya zorunlu olmak üzere iki grupta incelemek gerekmektedir. Zorunlu göç bireylerin isteği dışında meydana geldiği için onların psikolojik, ekonomik ve kültürel olarak tahribata maruz kalmalarının önünü açan bir durumdur. Bu tahribattan en çok etkilenen grubu şüphesiz çocuklar oluşturmaktadır. Suriye iç savaşından sonra Türkiye'ye göç eden Suriyelilerin yarıya yakını on sekiz yaş altı çocuklardır. Çocukların yaşadıkları savaş tecrübesinden kaynaklı oluşan travmalarının iyileştirilmesine ve yaş itibarıyla okula gitmesi gereken çocukların savaş nedeniyle sekteye uğrayan eğitimlerinin devam etmesine yönelik çalışmalar önem teşkil etmektedir. Suriye savaşının uzun bir sürece yayılmasını ön görememiş olmasına ve bunun bir sonucu olarak gerekli önlemleri vaktinde alamamasına karşın Türkiye göç ile ilgili politikalar üretmektedir. Ülke içinde faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşları ise devlet politikalarının yetersiz / düzensiz kaldığı alanlarda proje ve politikalar yapmaktadırlar. Bu çalışmanın amacı, devletin ve sivil toplum kuruluşlarının Suriyeli çocuklara yönelik eğitim politikaları üzerine nitel bir araştırma yapmak, yapılan uygulamalar ve Hatay ilinde bulunan Çocuk Yaşam Merkezi örneği üzerinden bir değerlendirmede bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Suriyeli Sığınmacılar, Suriyeli Çocuklar, Sorunlar, Eğitim Politikaları, Sivil Toplum Kuruluşları

Klasik Dönem Ahlak Felsefesinde Mizacın Değişimi İmkânı

58

İslam düşüncesinde felsefî disiplinler teorik ve pratik olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Teorik ilimler insan eylemlerinden bağımsız olan varlık alanını incelemektedir ve maddeyle olan ilişki seviyelerine göre alt derecede olandan yüce olana doğru fizik, matematik ve metafizik ilimleri olarak sınıflandırılmaktadır. Karşılığını insan eyleminde bulan varlıkları inceleyen ilimler ise pratik ilimler olarak isimlendirilmektedir. Pratik ilimlerden biri olan ahlak ilmi tek tek insanların eylemlerini konu edinirken, siyaset ilmi bireylerin bir araya gelmesiyle oluşan toplumu kendine konu edinmektedir. Tek tek bireyler olarak insanların eylemlerini inceleyen ahlak ilminin temel meselelerinden biri ise insanların eylemde bulunurken kendilerini tercihe yönlendiren bir mizacın var olup olmadığı ve eğer var ise bu mizacın insanın eylemlerinde hangi oranda belirleyici olduğu sorusudur. Bu soruya verilecek cevap bütün bir ahlak ilminin inşasında belirleyici bir rol oynamaktadır. Bunun yanı sıra bu soruya verilecek cevap dini düşünce açısından da mükellefiyetin tesisinde önemli bir yere sahiptir. Çünkü insanların eylemlerinde esas olanın iradeleri olduğunu söylemek ile esas olanın mizaçları olduğunu söylemek, yahut bu ikisi arasındaki ilişkinin mahiyeti üzerine belirlemelerde bulunmak, ahlakî eylemlerin öznesi olarak insanın eylemlerindeki rolünü belirlemek açısından hayatî bir öneme sahiptir. Nitekim insanların tercihlerindeki aslı unsura dair bir bilinç inşası, sonuçları birbirinden farklı olan ahlak teorilerini gerekli kılacaktır. Bu çalışmada klasik dönem filozoflarından Galen, Yahya İbn. Adî, İbn Miskeveyh ve Nasîruddin Tûsî'nin mizaç teorileri ve bu teorilerin insan eylemlerine ilişkin doğurduğu neticeler incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Ahlak, İnsan Doğası, İrade, Mizaç, Değişim

İbn Arabî’de İlahi İsimler ve Ahlak Teorisi

İslam düşünce geleneğinde ortaya çıkan ilimlerden ahlakı konu edinen ilimlerden biri tasavvuftu. Tasavvufun diğer ilimlere nispetle ahlak üzerinde daha çok durması, onun bazılarınca ahlak ile özdeşleştirilmesine yol açmıştır. Ancak ilerleyen süreçlerde ahlak başlı başına bir ilim haline gelmiştir. İfade ettiğimiz üzere ahlak ile ilgilenen ilim yalnızca tasavvuf olmamış, bilakis felsefe ve kelim alanlarında ortaya konulan teoriler de bize felsefi ve kelamî ahlak kavramlarını kullanmamızı gerektirmiştir. Zira konuya farklı perspektiflerden yaklaşımlar sergilenmiş ve muhtelif neticeler elde edilmiştir. Tevhit Allah için kemal ve tamlık manasına gelirken tasavvuf Allah’taki kemali anlayabilecek biçimde insan nefsinin terbiye edilmesi vazifesini üstlenir. Bir başka ifadeyle tevhit, Allah’ı kemali üzere tanımak anlamına geldiği gibi muvahhit olabilmek de bu kemali, tamlığı idrak edebilecek düzeye erişebilmektir. Bunun yolu ise ilahi isimlerde ortaya konan ahlak ilkeleriyle bezenmek, insan ahlakını –tabiri caizse- Allah’ın ahlakına yaklaştırmaktır. İlahi isimler Allah’ın tevhidini ve kemalini anlatırken bu isimlerin insandaki karşılıkları ahlak olmaktadır. Allah’ın isimlerine benzeme gayreti, İslam ahlakının önemli özelliklerinden birisi olup tasavvuftaki “تخلقوا بأخلاق الله” (Allah’ın ahlakıyla ahlaklanınız./Allah’ın esmâsıyla ahlaklanınız.) ilkesiyle ifade edilmektedir. Bu yazıda tasavvuftaki ahlak düşüncesinin esas unsurlarından olan bu söz ele alınacak ve bu ilkenin İbnü’l-Arabî tarafından nasıl temellendirildiği ve ne şekilde işlendiği meselesi üzerinde durularak akabinde ahlak teorisindeki yerine işaret edilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Tasavvuf, Ahlak ve Ahlaklanma, İlahi İsimler, İbn-i Arabî, Ahlak Teorisi.

“Müslüman LGBT” Bireylerin Argümanları, Din Algıları ve Dini Ritüelleri

60 | Avrupa'nın neredeyse genelinde hukuki düzlemde düşüncelerini kabul ettirmiş olan LGBT'li bireyler, uzun yıllar boyunca Fransız toplumu içinde de ontolojik olarak varlıklarını ispat etmeye çalışmışlardır. Bu bireyler geçtiğimiz yıllarda “Mariage pour tous” (herkes için evlilik) sloganı ile evlenme hakkını elde etmeleri ile beraber toplumda daha belirgin hale gelmişlerdir. Özel olarak Fransa'da olmak üzere bütün Avrupa'da Müslümanlardan oluşan LGBT'li bireylerin toplanıp cemaatleştiklerini görmek mümkündür. Peyderpey yasal haklarını kazanan bu bireyler arasında kendilerini Fransa'da “Homosexuelles musulmans de France” (“Fransa'nın eşcinsel Müslümanları”) olarak adlandırmış olanlar aynı legalleştirmeyi Müslüman toplumu ve İslam'da da kazanmak istemektedirler. Bu “Eşcinsel Müslümanların” bilinçli bir topluluk oluşturup hem sosyal aktiviteleri için hem de dini ritüellerini gerçekleştirmek için aktif kullanacakları ibadethaneler (mescid, camii) kurmuşlardır.

Biz bu makalede bu “eşcinsel Müslümanların” dayandıkları kaynakları, dini referanslarını ve algılarını anlamaya çalışacağız. Bunun için bir yandan bu bireylerin mülakatlarına başvururken bir yandan da kaynaklarını inceleyeceğiz.

Anahtar Kelime: Lgbt, Eşcinsellik, Eşcinsel Müslüman, Fransa, Eşcinsel Evlilik

Kindi'nin Ahlak Felsefesi ve Modern Bilişsel Terapide Üzüntü, Depresyon ve Çözüm Teknikleri

Bu çalışmada İslam ahlak felsefesinde üzüntü ve ölüm korkusu gibi temel psikolojik kaygıları konu edinen Kindi'nin söz konusu düşünceleriyle çağımızın etkin terapi yöntemlerinden bilişsel terapinin aynı konulara bakışını bir şekilde irtibatlandırmayı amaçlıyoruz. Çalışmanın ilk bölümünde Bilişsel terapi ve Kindi'nin felsefi temelleri üzerinde durulacaktır. Devamında ise Bilişsel yaklaşımın ve Kindi'nin üzüntü ve depresyonu açıklamasına değineceğiz. Daha sonra Bilişsel yaklaşımın sunmuş olduğu terapi tekniklerini açıklayacağız. Ardından Kindi'nin çarelerini ve akıl yürütme sistematığını değerlendirmeyi amaçlamaktayız. Burada göze çarpan husus Kindi'nin “insanı düşünme gücü ile üzüntüsünü yenme potansiyeline sahip” bir varlık olarak değerlendirmesidir. İnsan, hayatında çeşitli alışkanlıklar edinerek üzüntü halinden kurtulabilir. Benzer biçimde bilişsel terapi yönteminde de insanlar düşüncelerini değiştirerek duyguları üzerinde hakimiyet kurabilirler. Yani bilişsel psikoterapiye göre düşünceler duygulardan önce gelmektedir. Dolayısıyla üzüntünün altında yatan düşüncelere odaklanarak kişi bu durumdan kurtarılabilir. Kısaca bu çalışmada modern psikolojideki bilişsel kuram ile klasik dönem eseri olan *Üzüntüyü Yenmenin Çareleri* adlı eserin içeriği belli perspektiflerden değerlendirilecektir, ortak ve farklı olan hususlar tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kindi, Üzüntü, Modern Psikoloji, Bilişsel Terapi, Depresyon

Bauman'ın Ahlak ve Etik Çözümlemesinde “Ahlaki Benliği” Sorgulamak

62

Felsefeciler tarafından ele alınan ahlak ve etik konusu sosyal bilimciler tarafından da sosyolojik çözümlemeye alınmıştır. Bu çözümlemeyi yapmaya çalışan sosyolog Zygmunt Bauman, ahlak ve etik arasında yaptığı ayrımı bu iki kavramı modern ve postmodern dönem bağlamında inceler. Yaptığı analizlerle modern dönemdeki sınırları çizilmiş ve evrenselleştirilmiş etik anlayışını eleştirirken müphemliği ve irrasyonelliği içeren postmodern etiğin de önünü açmaya çalışmıştır. Modern etiğin bireydeki çok yönlü kimliği tek bir yüze indirgemesinin üzerine, postmodern etik, bireyin bu kimliği parçalayıp yeniden konumlandırmak üzere kendi iradesiyle birleştirmesine olanak tanır. Böylece, yeniden konumlandırılarak oluşturulmaya çalışılan “ahlaki benlik” modern zamandakinin aksine öznelliğe, müphemliğe ve koşulsuz sorumluluğa dayandırılır. Bu bağlamda, bireyin toplum, gelenek ve etik yasaları altındaki ahlakiliği sorunsallaştırılarak bireyin ahlaklı olması etik kodlardan bağımsız bir şekilde kendi yaptığı seçimle ilişkilendirilip özgürlüğe bağlanır. Bu sebeple, Bauman'ın ele aldığı postmodern etik, her bireyin kendine ait ahlaki yargısını kurmasına izin verip ahlakiliğin etik kodlar altında evrenselleştirilmesinin önünü kapatma çabasıdadır. Çalışma, Bauman'ın ahlak felsefesine ve sosyolojiye dair çözümlemeleri doğrultusunda ahlak ve etik ilişkisini inceleyerek postmodern etikle yeniden konumlandırılmaya çalışılan “ahlaki benliğin” değerlendirilmesini ve farklı perspektiflerden eleştirisini yapacaktır. Bu değerlendirme, toplumun etik kurallarına sorgusuzca bağlı kalınarak mı yoksa toplumun aşılarak mı ahlakiliğin gerçekleşeceği tartışması bağlamında yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Bauman, Ahlak, Etik, Birey, Toplum, Ahlaki Benlik, Postmodern

12. Oturum

Edebiyat

Oturum Başkanı: Dr. Öğr. Üyesi Ezgi Demirel

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Avşar Han, IV. Salon
14.30-16.10

Uğur Tokçesi

*Vis ile Râmîn Mesnevisi İle Tristan ve
İsolde Adlı Kelt Kökenli Hikayenin Mukayeseli İncelemesi*

Naile Direk

Turgut Uyar Şiirinde Şiirsel Mekan

Saliha Tunç

*Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun
"Hep O Şarkı" Romanında Anlatıcı*

Emine Kalender

Fikirlerinin Aksine Halk Belleğindeki Birgivi Mehmet Efendi

Vîs ile Râmîn Mesnevisi İle Tristan ve İsolde Adlı Kelt Kökenli Hikayenin Mukayeseli İncelemesi

Klasik İnan tarzı mesnevilerin en belirgin özelliği, yazarlarının kahramanlar üzerinden okura ahlak, iyi huy ve gerçek aşk ile ilgili dersler vermesidir. Vîs ile Râmîn mesnevisinde ise konu bu çizgiden çıkarak daha cesur bir hal alır. Dokuz bin beyitlik bu eser Pehlevi dilinde yazılmış olup, Fahreddin Esad-i Gorgânî (Cürcânî) tarafından Farsça'ya oradan da bizim dilimize ulaşır. Eserin ilk yazılış tarihi kesin olarak bilinmemekle birlikte milattan önce birinci yüzyılda veya milattan sonra ikinci yüzyılda yazılmış olabileceği uzmanlar tarafından belirtilir. On birinci yüzyılda Farsça'ya çevrilmiş olan Vîs ile Râmîn mesnevisi ile ilk olarak 1210 yılında Gottfried Von Strasburg tarafından derlenen Tristan ve İsolde adlı Kelt kökenli hikâyenin birçok açıdan ve özellikle konu bakımından benzerliği dikkat çeker. Bu çalışmada; iki eserin metaforlar, mitolojik unsurlar, kahramanların aşkı anlayış ve yaşayış tarzları ve konu bakımından benzer ve farklı yönleri araştırılacaktır. Doğu edebiyatının Batı edebiyatı üzerindeki etkilerine değinilerek bu iki aşk hikâyesi incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Vîs, Râmîn, Tristan, İsolde, Mesnevi, Hikâye, Mukayese, İnceleme

Turgut Uyar Şiirinde Şiirsel Mekan

İkinci Yeni şiir akımının öncü şairlerinden biri olan Turgut Uyar'ın (1927-1985) şiirlerinde mekân özelliklerinin incelendiği bu makalede, mekân olgusu iki meseleden hareketle ortaya çıkarılmıştır: Birinci mesele kentleşmenin, büyük kent yaşamının, modern uygarlığın getirdiği bunalımlar karşısında şiire yansıyan mekân, ikinci mesele ise Uyar'ın şiirlerinde kullandığı; aşk, ölüm, huzursuzluk, ilkel insan ve toplum düşü temalarının nasıl bir mekân ile ilişkilendirildiğidir. İkinci Yeni hareketi başlı başına dil sapmalarıyla, deformasyonlarıyla, anlam kaymalarıyla gelişen bir şiir hareketidir ve mekân da bu değişimin içinde dönüşerek kendi yerini almıştır. Bu bağlamda Turgut Uyar'ın şiirlerinde çizilen mekân, sıra dışı bir düzleme çıkarak bilindik anlamının dışına taşar. Uyar'ın şiirlerinde işlenen konuların arka plânında nasıl bir mekânın olduğu, başat izlek olan kentin ortam olarak algılanışı ve mekânın yanında mekânsızlığın anlamlandırılışını incelemeye çalıştığımızda hareket noktası olarak belirleyebileceğimiz dış mekân olarak dünyanın algılanışı, dış mekândan iç mekâna doğru geçişler, mekânsızlık örnekleri ve farklı bir düzlemde yürüyen şiirsel mekânlar makalemizin ana konuları olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Turgut Uyar, İkinci Yeni, Mekân, Şiir, Kent

Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun "Hep O Şarki" Romanında Anlatıcı

66

Romanlarının konusunu Tanzimat'tan başlayarak Cumhuriyet dönemine uzanan geniş bir tarih çizgisinden alan, devirleri ve nesilleri farklı yönleriyle ele alarak adeta Türkiye'nin tarihsel panoramasını çizen Yakup Kadri Karaosmanoğlu, 1956 yılında yayınlanan son romanı "*Hep O Şarki*"da, Sultan Abdülmecid ve II. Abdülhamid devirlerini bireysel, toplumsal ve siyasî noktalarıyla ele almaktadır. Tanzimat dönemi romanlarının en önemli temalarından biri olan, birbirini seven gençlerin aile baskısı nedeniyle kavuşamaması, "*Hep O Şarki*"da, realist bir bakış açısıyla sunulmuş, sadece ailelerin değil; toplumsal kurumların ve değişen devirlerin de insan kaderi üzerinde etkili olabileceği belirtilmiştir. Eserde genel olarak hazin bir aşk hikâyesi anlatılsa da, arka planda konak yaşamının ve yüksek zümrenin çöküşü, bir devrin ince zevklerinin kayboluşu romanın baş kişisi ve anlatıcısı olan Münire tarafından aktarılır. Anlatıcının konumunun ve anlatının kurgulanışının önemli bir yere sahip olduğu eserde hâkim olan birinci şahıs anlatımı, yer yer farklı özellikler gösterir. Aktüel zamanda başlayan anlatı, çerçeve anlatı özelliği göstermekte, geri dönüş tekniği kullanılarak maziye uzanılmakta, sık sık iç monologlara yer verilmektedir. Eserde mekânın ve karakterlerin anlatımı, diyalogların aktarımı, aktüel zamana bakış ve geçmiş yorumlayış, anlatıcının bakış açısı, şahsî yorumları ve devriyle bütünleşen üslûbu ile şekillenmektedir. Bu metinde, anlatım teknikleriyle ilgili kuramlardan yararlanılarak "*Hep O Şarki*" romanında anlatımın kurgulanışı üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yakup Kadri, Anlatıcı, Bakış Açısı, Anlatı, Kurmaca, Otobiyografi Tekniği, Çerçeve Anlatı, Anlatıbilim, İç Monolog, Metalepsis

Fikirlerinin Aksine Halk Belleğindeki Birgivi Mehmet Efendi

Birgivi Mehmet Efendi, 1523-1573 yılları arasında yaşayan bir Osmanlı âlimidir. Ancak onun fikirleri yaşadığı dönemle sınırlı kalmayıp, yazdığı eserler ve yürüttüğü irşâd faaliyetleri sayesinde bugün bile etkisini sürdürmeye devam etmektedir. Hayatı boyunca Sünni itikatlara bağlı olarak Kur'an ve sünnetin emrettiği ölçülerde yaşayan, şeriat kurallarından bir nebze dahi sapmayan Birgivi, eserlerinde ve vaazlarında halkı, İslâm'ı aslına uygun olarak yaşamaları için yönlendirmeye çalışmıştır. O, Hz. Muhammet'ten sonra dine eklenen ve dinin uygulanışını etkileyen her şeyi bid'at ve sapıklık olarak değerlendirmiştir. Ancak Birgivi'nin karşı çıktığı fikirlere bakıldığında sadece İslâm dininin yaşayışını değiştiren inanış ve uygulamaların değil bununla birlikte yüzyıllar boyunca Türk toplumunda şekillenen aynı zamanda topluma yön veren geleneklerin ve inanışların da olduğu görülmektedir. Ayrıca Birgivi, zamanının mutasavvıflarını da gösterdiklerini söyledikleri kerametler ve ibadet şekilleri dolayısıyla insanları bid'ata yönlendirdikleri ve dinin özünden uzaklaştırdıkları gerekçesiyle eleştirmiştir. Ancak yapılan incelemelerde onun halk tarafından bir ilim adamı olmaktan ziyade, ermiş bir zat olarak görüldüğü, hakkında menkıbeler anlatıldığı ve kabri etrafında hayatı boyunca savunduğu fikirlerinin aksine uygulamalar gerçekleştirildiği tespit edilmiştir. Bu bağlamda çalışmada, Birgivi'nin eserlerinden yola çıkarak gelenekler, halk inanışları ve tasavvuf hakkındaki fikirleri belirlenmiştir. Bununla birlikte Birgivi'nin karşı çıktığı gelenek ve halk inanışlarının Türk halk kültüründeki kökenleri tespit edilmiştir. Ayrıca, Birgivi'nin yaşamının büyük bölümünü geçirdiği, eserlerini kaleme aldığı, irşâd faaliyetlerini gerçekleştirdiği ve kabrinin de bulunduğu İzmir ili Ödemiş ilçesinde Performans (İcra) yöntemi kullanılarak alan araştırması yapılmıştır. Elde edilen verilerden yola çıkarak Birgivi'nin fikirlerinin halk inanışları ve gelenekler üzerindeki etkisi ve bugün halk belleğinde fikirlerinin aksi bir gidişatta yer aldığı belirlenmiş ve bu durumun nedenleri tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Adet, Birgivi, Halk Belleği, Halk İnanışları

13. Oturum

Siyaset Bilimi

Oturum Başkanı: Doç. Dr. Bünyamin Bezci

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Avşar Han, I. Salon

16.30-18.10

Bahattin Cizreli

20. Yüzyıl Sosyalist Düşüncesinde Kişilik Kültü Olgusu

Muhammed Yasir Okumuş

*Din ve Yerlilik: Said Halim Paşa'nın
Mütekabiliyet Eksenli Meşrutiyet Eleştirisi*

Eyüp Engin Küçük

*Egemenliği Tahayyül Üzerinden Okumak:
Althusser ve Schmitt*

Canan Kışlalıoğlu

Brezilya'da Değişen İktidarların Benzerliği

20. Yüzyıl Sosyalist Düşüncesinde Kişilik Kültü Olgusu

Bu makale 20. yüzyılda yaşamış sosyalist liderler üzerinden kişilik kültü olgusunu tartışmayı amaçlamaktadır. Çalışmanın temel amacı kişilik kültürleri ile totaliter sistem ve ideolojiler arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktır. Temel soru kişilik kültürlerinin yaratılması ve politik mitler aracılığıyla kritik düşünce ve toplumun nasıl baskılandığıdır. Bu bağlamda 20. yüzyılda yaşamış sosyalist liderlerinin karizmatik kişilikleri etrafında oluşturulan kişilik kültürlerinin nasıl sorgulanamaz ideolojiler kurguladığı görülecektir. Lenin, Stalin, Mao, Castro, Kim Jong-İl başta olmak üzere farklı örneklerle sosyalist liderlere insanüstü özellikler atfedilmesi, kurtarıcı baba misyonu yüklenilmesi, ikonlaştırma biçimleri ve takma adlarla yüklenilen misyonlar tartışılmaya açılacaktır. Çalışma sadece geçtiğimiz yüzyıla “kişilik kültü” olgusu ekseninde farklı bir perspektiften bakacağı için değil aynı zamanda demokratik düşüncenin nasıl tasfiye edildiği ya da engellendiğine dair ipuçları sunduğu için önemlidir. Zira bu sorun iletişim araçlarının ve bilginin paylaşılmasının geliştirilmesiyle aşılmış değildir. Yakın coğrafyamız başta olmak üzere çağdaş dünyada totaliter eğilimlerin geliştirilmesinde kişilik kültürleri halen enstrüman olarak kullanılmaktadır. Kritik düşünceyi engelleyen ve anti-entelektüalizmi meşrulaştıran bu türden eğilimler kitlelerin sorgulamadan kutuplaştırılmasına ve yıkıcı eylemlere girişmesine neden olmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kişilik Kültü, Politik Mit, Sosyalizm

Din ve Yerlilik: Said Halim Paşa'nın Mütekabiliyet Eksenli Meşrutiyet Eleştirisi

Osmanlı modernleşmesi sürecinde din siyasal reformların meşruiyetini sağlayan bir unsur konumuna gelmiştir. Batılılaşmanın önemli temsilcilerinden olan Namık Kemal, Ziya Paşa, Ali Suavi gibi aydınlar, kökeni itibarıyla Batılı olan anayasa, meclis vb. kavramları Medine Vesikası, şûra gibi İslâmî kavramlara benzeterek meşrulaştırmışlardır. İslâmcılık akımının ideologlarından Said Halim Paşa'nın eserlerinde savunduğu görüşler göz önüne alındığında, bu kavramlar arasında farklılık ilişkisi kurduğu anlaşılmaktadır. Düşünce sistematüğini İslâm ve Batı medeniyetinin farklılıkları üzerine kuran Paşa, Batı menşeli siyasal kurumların Osmanlı toplum yapısına uymayacağını savunmuştur. Batı ve Osmanlı'yı anlamadan taklitçi bir zihniyet ile girişilen siyasal reformların Osmanlı Devleti'ni mevcut durumundan daha kötüye götüreceğini düşünen Paşa, İslâm'ı temele alan bir yaklaşımla bize özgü olanın arayışı içerisine girmiştir. Onun 1913 yılında yayımlanan *Meşrutiyet* başlıklı eseri en erken Meşrutiyet eleştirisi olması hasebiyle önemli bir metindir. Avrupa'da doğan ulus-devlet fikrinin toplumsal altyapısını teşkil eden vatan ve millet kavramlarının gelişmediği Osmanlı toplumunda Batılı siyasal kurumların kurulması ile Osmanlı Batılı bir paradigmaya uyanmıştır. Bu noktada Said Halim Paşa'nın İslâm itikadına ve ahlakına dayandırdığı düşünce sistematüğü önem kazanmaktadır. Zira Paşa'nın düşüncesindeki İslâm, yerlilik düşüncesinin sabit zeminini teşkil etmektedir. Bu sabit zemini dikkate almayan tepeden inmecî modernleşme çabaları Meşrutiyet rejimini vücuda getirmiş ve fakat Meşrutiyet'in ilanı beklendiği üzere Osmanlı Devleti'nin bekasını sağlayamamıştır. Bu çalışmada Said Halim Paşa'nın *Meşrutiyet* başlıklı eseri onun din anlayışı ve yerlilik düşüncesi etrafında incelenecektir. İslâmcılık düşüncesi ve yerlilik kavramı arasındaki ilişkinin bu eser üzerinden ele alınması ile yerlilik düşüncesi literatürüne ve Said Halim Paşa literatürüne özgün bir katkı sunmak amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Said Halim Paşa, İslâmcılık, Yerlilik, Meşrutiyet

Egemenliği Tahayyül Üzerinden Okumak: Althusser ve Schmitt

Althusser için ideoloji reel koşullarla kurulan hayali ilişkilerin hayali bir temsilidir ve ideolojinin çelişkiyi var eden üretimi insanların ideoloji ile kurduğu bu hayali ilişki tarafından sağlanır. Öznelerin reel koşullarla kurduğu bu hayali ilişkiye dair bir ipucu Schmitt'in teorisinde görülmemektedir. Bu eksiklik Schmitt'in ortaya koyduğu "karar" teorisinde kararı (yeniden) üreten unsurun ne olduğu sorusunu cevapsız bırakmaktadır. Ayrıca Althusser ideolojinin bir tarihi olmadığını ve tarihin failsiz bir süreç olduğunu söyler. Eğer ki karar ideolojinin mekanizmaları tarafından halihazırda verilmişse, Schmitt'in zikrettiği manada karar veren bir failden söz etmenin imkanını sorgulamak gerekir. Diğer kritik nokta siyasal kararın yeniden üretimiyle ilgilidir. Schmitt'e göre, egemenlik siyasal kararın sonucunda ortaya çıkar. Fakat, egemenliğin tekrar nasıl üretileceği ve muhafaza edileceği hususunu Schmitt'te bulmak mümkün değildir. "İdeoloji" ve "siyasal" arasında bahsedilen teorik yakınlığa rağmen, literatürde bu konuya yaklaşan yeterli çalışma bulunmamaktadır. Bu makale aynı zamanda Althusser'in ideoloji teorisine Schmitt'in siyasal teorisi arasındaki ilişkiye bir giriş sunmayı amaçlamaktadır. Bu minvalde, öncelikle Althusser ve Schmitt'in ideoloji ve siyasal teorileri anlatılarak aralarındaki irtibatlara temas edilecektir. Sonrasında Althusser'in tahayyül teorisinin Schmitt'in teorisine dair bahsedilen boşlukları nasıl tamamlayabileceği tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: İdeoloji, Siyasal, Tahayyül, Egemenlik, Yeniden Üretim

Brezilya'da Değişen İktidarların Benzerliği

72

Latin Amerika'da Chavez ile esmeye başlayan sol rüzgarın teoride içinde ama pratikte dışında kalan Brezilya, İşçi Partisi başkanı Lula da Silva'nın başkan seçilmesi ile sol bir iktidara sahip olmuştur ancak Lula da Silva'nın seçimlerden hemen önce yayınladığı mektup ile önceki neoliberal ekonomi planlarına bağlı kalacağını ilan etmesi ve ardından kabinede sağ isimlere yer vermesi, İşçi Partisi'nin sol söyleminin sadece başkanlık seçim sürecinde kaldığını ve iktidardaki icraatlarının farklı olacağını göstermiştir. Daha sonrasında Brezilya, sol gerilla bir geçmişe sahip olan, Da Silva'dan sonra yine İşçi Partisi'nden seçilen Dilma Rousseff'in de adının karıştığı devlete ait Petrobras şirketindeki yolsuzluk skandalı ile karşı karşıya kalmıştır. Petrobras, Brezilya'da 'petrol bizimdir' sloganı ile oluşturulmuş, çoğunluk hissesi devlete ait bir enerji şirkettir. Şirket günlük 2 milyon varil ile Brezilya'nın en büyük ve Latin Amerika'nın en önemli şirketlerinden biridir. Dilma Rousseff de 2003-2010 yılları arasında Petrobras'ın yönetim kurulu başkanlığını yapmıştır. Ortaya çıkan bu durum ile Dilma Rousseff'e de olan güven azalmış ve zaten Da Silva döneminden kalma yolsuzluk iddiaları ve ortaya çıkanlar da bu durumun Brezilya siyaseti için bir değişikliğe neden olabileceğini göstermiştir. Alternatifsizlik ise İşçi Partisi'nin uzun süre iktidarda kalmasının bir aracı olmuştur ancak 2016 yılında Rousseff görevden alınmış ve yerine Michel Temer getirilmiştir. Temer de rüşvet aldığı iddialarıyla halk tarafından protesto edilmektedir. Bu çalışmada Da Silva, Rousseff ve Temer yönetimlerinin benzerlikleri ve Da Silva ve Rousseff için, Da Silva'nın yerine geldiği ve eleştirdiği sistemle olan bağları ve Temer için de yolsuzluk konusunda Rousseff'le olan benzer konumu incelenecek ve Brezilya'da sistemin parti ve ideoloji bağlamında değişebilme ihtimali incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Brezilya, Petrobras, Neoliberalizm, İşçi Partisi

14. Oturum

Kelam & Tasavvuf

Oturum Başkanı: Dr. Öğr. Üyesi İbrahim Halil Üçer

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Avşar Han, II. Salon

16.30-18.10

Berna Taşer

Kötülük Problemine Mu'tezilî Bir Çözüm: Kâdî Abdülcebâr Örneği

Hande Kayhan

M.G.S. Hodgson'ın İslam Tarihi Yaklaşımında Tasavvufun Teşekkülü

Kübra Betül Baydar

*İbnü'l-Arabî'yi dâbu's-Süfiyye Müellifi Olarak Okumak:
El-Emru'l-Muhkem'de Tarikat Hayatına İlişkin Yorumlar*

Esmâ Çubukcu

Celaleddin Devvânî'nin İsbât-ı Vâcib Anlayışı

Kötülük Problemine Mu'tezilî Bir Çözüm: Kâdî Abdülcebâr Örneği

74

Kötülük, kuramsal başlangıcı Antik Grek Felsefesine götürülebilecek kadar kadim bir problemdir. Günümüzde ise hem teorik hem de pratik yönüyle, modern insanın bulanık zihnini daha da karıştırmakta ve inançlarını derinden sarsmaktadır. Zira bu problemin dayandığı bir takım olgular, bizzat insanın hayatında tezahür etmektedir. Yaşadığımız dünyada şahit olduğumuz açlık, yoksulluk, kuraklık, doğal afetler, hastalıklar ve hayatın tüm imkânlarından faydalanmanın önüne geçen fiziksel engeller ile haksızlık, savaş ve zulümler insan zihninin, kötülüğü ve onun kaynağını sorgulamasına neden olmaktadır. Bu sorgulama esnasında çoğunlukla doğru bir akıl yürütmeyi başaramayan insanın ise, yaratıcısına olan güveni azalmakta ve nihayetinde inançsızlığa sürüklenmektedir. Bu nedenle kötülük probleminin çözümü, günümüzde kelâm ilmi açısından büyük bir öneme sahiptir. Bununla birlikte kötülük, hüsün-kubuh, ilâhî irade ve kudret, kulların kendi fiillerini yaratması gibi meseleler bağlamında İslâm düşünce geleneğinde daima tartışma konusu olmuştur. Var olan her şeyin ilâhî adalet ve hikmetle uyumunu delilleriyle kanıtlamaya çalışan ünlü Mu'tezilî âlim Kâdî Abdülcebâr (ö. 415/1025) da elem ve ıstıraplar bağlamında, şer problemine çözüm olabilecek nitelikte bilgiler vermiştir. Ona göre Allah Teâlâ asla kabih bir fiil işlemediğinden, ilâhî fiillerden kaynaklanan elemeler de kötü olarak vasıflanamaz. Kâdî Abdülcebâr nezdinde bunların iyi olmasını sağlayan şey ise elemelerin lutuf oluşu ve karşılığında verilecek ivazdır. Buna göre her elemelerin bir amacı ve karşılığı bulunmaktadır. Öte yandan o, kötülüğün ancak insanın kendi iradesiyle işlediği eylemlerden kaynaklandığını da ifade etmektedir. Allah Teâlâ'nın bunlara engel olmayışı ise teklif sebebiyledir. Böylece o, hem tabii hem de ahlâkî kötülükler için bir çözüm yolu sunmuş olmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kötülük, Elem, Lutuf, İvaz

M.G.S. Hodgson'ın İslam Tarihi Yaklaşımında Tasavvufun Teşekkülü

Marshall Hodgson'ın İslam'ın Serüveni'nde İslam tarihi bağlamında tasavvuf, içinde bulunduğu coğrafya, bu coğrafyadaki dinler, ekonomi, şehir yapısı ve toplum-birey ilişkisi gibi temelde insan merkezli bir yöntemle ele alınmaktadır. Hodgson'a göre tarihin ve dolayısıyla İslam tarihinin öznesi, Nil-Amuderya meskunundaki kültürle mayalanmış insandır. İslam tarihinde dindar bir insanın inancıyla gerekçesiyle ailesini, makamını veya yaşadığı şehri terk etmesi gibi tepkiler, İslam bilimleri içerisinde tasavvuf tarafından ele alınmaktadır. Tasavvuf tarihçileri dindar bireyin toplumsal alışkanlıklara veya adete karşı verdiği bu gibi tepkileri, bilimsel olarak zühd dönemi kavramlaştırması ile açıklamaktadır. Bu anlamda dindar bir birey olarak sufi yada sufi tavır, tarihsel anlamda bir ilim olarak Sünni tasavvufu incelemektedir. Bu açıdan değerlendirildiğinde, Hodgson'ın insan ve mekan merkezli yaklaşımı tasavvuf tarihi hakkında farklı bir bakış açısı ortaya koymaktadır. Bu farklılık, Hodgson'ın önce insana sonra insanın yaşadığı ve kendisinden etkilendiği mekana odaklanmasına dayanmaktadır. Tarihsel yaklaşımı nedeniyle Hodgson'ın, tasavvuf tarihini iki temel sorun etrafında incelemeye yöneldiği söylenebilir. Öncelikle tarihçi, bugün birbirinden ayrı uzmanlıkları ifade eden fıkıh, kelim, hadis ve tasavvuf gibi İslami bilimleri, teşekkül sürecinde bireysel dindarlık başlığı altında birlikte incelemektedir. Bu bakımdan her ne kadar kendisine ait sistemli bir yöntem ortaya koymuş olsa da, Hodgson bir ilim olarak tasavvufu bu dindarlığın bir tezahürü olarak değerlendirmektedir. İkinci temel mesele ise İslam'da tasavvuf olarak teşekkül eden bu dindarlık şeklinin, bu bölgenin tarihi ile yani geçmiş dinler, inanışlar ve kültürlerle ilişkisi çerçevesinde ortaya konmasıdır. Bu esaslar etrafında Hodgson tasavvufu, tarihsel süreklilik bağlamında önce tarihin içine yerleştirmekte sonra İslam'ın kendi değerleri ve tarihi etrafında ele almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Birey, Dindarlık, Tasavvuf, İslam, Tarih

İbnü'l-Arabî'yi Âdâbu's-Sûfiyye Müellifi Olarak Okumak: el-Emru'l-Muhkem'de Tarikat Hayatına İlişkin Yorumlar

76 | Hicrî IV. yüzyıldan itibaren müstakil bir telif tarzı olarak ortaya çıkan âdâbu's-sûfiyye literatürü kapsamında yazılan eserler döneminin farklı dinî-tasavvufî tavırları ve sosyal yapısına tanıklık etmektedirler. Bu konulara ilişkin yazılan eserler de dolayısıyla eserin müellifinin tarikat hayatına ilişkin görüşlerine yer vermesinden ötürü gerek dönemin gerekse müellifin içinde bulunduğu ilim geleneğinin tespiti noktasında önemli birer bilgi kaynağıdır. Daha çok nazarî meselelerle öne çıkan ve bu yönü dikkate alınarak okunan İbnü'l-Arabî'nin âdâb literatürüne dahil edilebilecek *el-Emru'l-muhkem*'i de bu nitelikte bir eserdir. İbnü'l-Arabî *el-Emru'l-muhkem*'de mürid ve mürşid arasındaki hukuk ve bu kimlikleri taşıyanların tarikat kültürü içerisindeki sorumluluklarına yer vermiş, bunu yaparken de düşünce dünyasının izlerini muhatabına aktarmıştır. Bu çalışmada seyrü sülûke ilişkin meseleler İbnü'l-Arabî'nin tarikat kültürüne atfettiği anlam çerçevesinde *el-Emru'l-muhkem* merkeze alınarak değerlendirilmiştir. Ayrıca bu çalışma *el-Emru'l-muhkem*'de ele alınan meselelerin ve kavramların İbnü'l-Arabî'nin âdâb konularını içeren diğer metinleri ve kendinden önce yazılmış benzer konuları ihtiva eden âdâb eserleri ile irtibatlandırmak suretiyle konuya dair yorum farklılıklarına ve benzerliklerine işaret etmeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: İbnü'l-Arabî, Âdâbu's-sûfiyye, el-Emru'l-muhkem, Âdâb Literatürü, Fütûhat-ı Mekkiyye

Celaleddin Devvânî'nin İsbât-ı Vâcib Anlayışı

Tanrı'nın varlığının kanıtlanması ve ilahi sıfatlar meselesi felsefi-teolojik gelenekte olduğu gibi çağdaş din felsefesinin de en temel tartışma konulardan biridir. Tanrı'nın varlığını kanıtlamak için geliştirilen deliller klasik İslam düşüncesinde, özellikle İbn Sînâ (ö. 1037) sonrasında, "*İsbât-ı Vâcib*" başlığı altında ele alınmaya başlanmıştır. "*İsbât-ı vâcib*" meselesi, felsefe ile kelamın imtizaç ettiği geç dönem İslam düşüncesinde filozoflar ile kelimciler arasındaki görüş ayrılığının kristalize olduğu en sıcak tartışma alanlarından biri haline gelmiş ve bu konu hakkında farklı müellifler tarafından müstakil risaleler yazılmıştır. *İsbât-ı Vâcib* konusunda iki ayrı risale kaleme alan Celaleddin Devvânî'nin görüşleri Müslüman düşünce geleneğinde önemli bir yer tutmaktadır. O, gençliğinin baharında yazdığını söylediği birinci risalede (Kadîme) filozofların ve kelimcilerin Tanrı'nın varlığının kanıtlanması konusunda ortaya koydukları delilleri ayrıntılı olarak ele almaktadır. Devvânî, daha sonra yazdığı risalede (Cedîde) ise, önceki risalede incelediği delillerden en açık ve güçlü olanlarını özetlediği gibi ayrıca Tanrı'nın sıfatları meselesini de konu etmektedir. Bu çalışmada Cedîde risalesi bağlamında Devvânî'nin isbat-ı vacip anlayışı ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Devvani, Tanrı'nın Varlığı, Burhan-I Limmi, İsbat-I Vacip

15. Oturum

Medya ve İletişim

Oturum Başkanı: Zekai Eroğlu

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Avşar Han, III. Salon

16.30-18.10

Hasan Sezer Fener

Ruanda Soykırımı'nın Türk Basınında Ele Alınış Biçimi

Kübra Kurtul, Eda Yılmaz, Yeliz Öztürk

*Ambalajın Tatma Duyusu Üzerindeki Rolü:
Çocuklar Üzerinde Bir Tadım Testi*

İbrahim Şamil Köroğlu

Ekran(lar) Çağında Okuma Kültürü Üzerine Eleştirel Bir Çözümleme

Servet Tuğluk, Hande Hekimoğlu

*12 Eylül 1980 Darbesi Sonrası Yazılı Medyadaki Söylem Değişimi-
Medyanın Apolitikleşmesi- Milliyet Gazetesi Örneği*

Ruanda Soykırımı'nın Türk Basınında Ele Alınış Biçimi

Bu çalışma, Ruanda'da Hutuların Tutsilere karşı işlediği soykırım suçu özelinde Afrika kıtasında yaşanan iç savaşların Türk basınındaki işlenişini ile ilgilidir. Çalışmada, 1994 yılında 100 günde yaklaşık 800 bin kişinin hayatını kaybettiği Ruanda Soykırımı'nın Türk basınında ele alınış biçimi ortaya konacak, bu bağlamda; Türk basınına temsilen Milliyet, Hürriyet ve Cumhuriyet gazeteleri ele alınacaktır. Konuyla ilgili yapılan haberlerin sayısı ve haberlere ayrılan yer gibi nesnel veriler göz önünde bulundurularak, Türk basınının soykırım suçuna ve Afrika kıtasına gösterdiği önem ve sergilediği tutum değerlendirilecektir. Çalışmanın ilk bölümünde sömürgecilik, ırkçılık ve soykırım kavramları ele alınan konu ile ilişkilendirilecek, ikinci bölümünde Afrika kıtası ve Ruanda'nın siyasal ve toplumsal yapısı betimlenecek, üçüncü bölümünde ise sözü edilen gazeteler, van Dijk'in eleştirel söylem çözümlemesi modeli ile çözümlenecektir. Haberlerde kurban odaklı bir yaklaşımın benimsendiği ve Avrupa devletlerinin aktörü olduğu haberlerde haberin aktörüne yönelik negatif tutum sergilendiği varsayımlarından hareket edilen çalışma ile sömürgeci ve ırkçı söylemlerin Türk basınındaki dolaşımı da irdelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Ruanda, Soykırım, Sömürgecilik, Irkçılık, Basın

Ambalajın Tatma Duyusu Üzerindeki Rolü: Çocuklar Üzerinde Bir Tadım Testi

Dünya'ya dair tüm algılarımız duyularımız aracılığıyla gerçekleşir. Duyularımızı ve belleğimizi birbirine bağlayan duyular çoğu kararımızı etkisi altına alır. Görme ve tatma duyusu arasındaki ilişkiden yola çıkarak, "ambalajlı ürünlerin çocuklardaki tat duyusundaki rolü nedir?" sorusu bağlamında çocuklara iki ürün denettirilmiştir. Bu çalışmada bir pazarlama unsuru olan ambalajın soyut işlemler dönemindeki (7- 12 yaş) çocuklar için animasyonlara bürünerek onların tatma duyusundaki farklılıklara neden olup olmadığı ve bu farklılıkların satın alma noktasında nasıl bir rolü olduğu araştırılmıştır. Çalışma, Konya ili içerisinde tesadüfen seçilen iki okul, Mustafa Fevzi Serin İlköğretim okulu ve Özel Esentepe İlköğretim okulunda, 2016-2017 Bahar dönemi içerisinde dördüncü sınıfta okuyan (9-11 yaş) öğrencilerinin üzerinde (41 çocuk) yüz yüze gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya katılan 41 ilköğretim öğrencisinin % 56.09'u kız (23 kişi), % 43.91'i erkek (18 kişi)'tir. Çalışmaya konu olan çocuklar, görme ve tatma duyusu gelişmiş, satın alma kararını kendi verebilen bir dönemdedir. Fakat satın alma aşamasında tat duyusunun ortadan kaldırılıp iki ürün arasında hangisini tercih edeceği sorulduğunda %51.2 animasyonlu içeceği tercih edeceğini belirtirken, %48.7 oranında çocuk animasyonsuz üründen yana olmuştur. Somut işlemler dönemindeki 41 çocuk ile gerçekleştirilen araştırma sonuçlarına göre animasyonsuz tasarımlı ürün çocuklara şeffaflığından dolayı güven duygusu sağlamış ve doğal olarak tanımlanan bir tat olmuştur. Çocuklar tarafından animasyon tasarımlı ürünler ise çizgi film karakterleri sebebi ile duyusal bağ kurarak satın alma noktasında tercih sebebi olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Duyusal Pazarlama, Tatma Duyusu, Ambalaj, Çocuk

Ekran(lar) Çağında Okuma Kültürü Üzerine Eleştirel Bir Çözümleme

İnsanlığın, ekranlarla karakterize edilen dijital kitle kültürüyle etkileşimi sürecinde kitabın sayısal adaptasyonu ve dijital ekonomide rekabeti artan bir öneme sahiptir. Kültür endüstrisi eleştirisinde pasif, edilgen, hatta aldatılmaya açık tüketiciler olarak tanımlanan bireylerin yeni medya teknolojilerinin sunduğu olanaklarla şekillenen iktisadi habitatta, XX. yüzyıla oranla daha etkin ve uyanık bireylere dönüştüğü öne sürülebilir. Oysa tecrübe ettiğimiz, yeni medya teknolojileri sayesinde bireylere hissettirilen ortak ihtiyaçların az çok modifiye edilebilen ama özü itibariyle belli standartlardaki ürünlerle karşılanmasının sofistike yöntemlerinin geliştirilmiş olmasıdır. Bu yöntemler, hem yayıncıların hem de okurların geleneksel medyanın fiziksel dünyası ile yeni medyanın dijital enformasyon dünyası arasında kafa karışıklığı yaşamasına yol açmaktadır. Kültür endüstrisinin, nitelikli ve derinlikli bilgi yerine ilginç ve kolay tüketilebilir enformasyonu yaygınlaştırması bu kafa karışıklığını doğuran önemli bir etkidir. Geleneksel yayıncıların temsil ettiği içerik üreticilerin mevcut ekonomik yapısının ve alışkanlıklarının da problemde payı olduğu söylenebilir. Tüketici olarak konumlandırılan okurlar ise entelektüel üretim maliyetinde dijital ve geleneksel içerikler bakımından fark olmadığını düşünebilmektedir. Kafa karışıklığını tetikleyen etkenler ne olursa olsun kitlesel ve medyatik bir tüketim nesnesi olarak kitabın, popülaritenin ve niceliğın yanı sıra teknolojinin de egemen olduğu bir dijital ekonomi ürününe dönüşmesi, okuma kültürünü doğrudan etkilemektedir. Okuma kültürünün yeni iletişim uygulamaları dolayımında aldığı güncel formlar ise modern insanın hafızası üzerinde yapısal etkiler doğurmaktadır. Kitap yayıncılığı yönetimindeki yeni eğilimleri iletişim bilimleri disiplininin bakış açısıyla incelemeyi hedefleyen bu çalışmada, söz konusu etkileri doğuran süreçler eleştirel biçimde çözümlenerek okuma eyleminin ekran(lar) çağındaki dönüşümünün modern insanın okuma kültürü üzerindeki mevcut ve olası etkileri ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: yeni medya, okuma kültürü, yayıncılık endüstrisi, kitap yayıncılığı yönetimi, dijital ekonomi

12 Eylül 1980 Darbesi Sonrası Yazılı Medyadaki Söylem Değişimi- Medyanın Apolitikleşmesi- Milliyet Gazetesi Örneği

Askeri darbeler Türk siyasi tarihinde önemli bir yere sahiptir. Cumhuriyet döneminde yapılan iki askeri darbe ile TSK yönetime el koymuş, ülke yönetimini tümüyle ele geçirmiştir. Türkiye'nin ikinci askeri darbesi olan 12 Eylül 1980 darbesinden sonra Süleyman Demirel'in Başbakan'ı olduğu hükümet görevden alınmış, Türkiye Büyük Millet Meclisi lağvedilmiştir. 1961 Anayasası uygulamadan kaldırılmış ve Türkiye siyasetinin yeniden tasarlandığı bir askerî dönem başlamıştır. 1980'li yılların ilk dönemlerinde ülkenin yönetiminde olan askeri hükümet basın alanını da derinden etkilemiştir. Bu araştırmanın temel amacı 12 Eylül 1980 darbesi sonrası yazılı medyanın askeri yönetim ile haber anlayışını incelemek ve magazinleşme eğilimi ile apolitikleşmesini ortaya koymaktır. Araştırma kapsamında 12 Eylül 1980 askeri darbesinin medyayı apolitikleştirdiğini ortaya koymak için 13-22 Eylül 1980 tarihleri arası Milliyet Gazetesinin 10 günlük periyottaki 101 haberi içerik analizi yöntemi incelenmiş, sonuçlar tablo haline getirilerek yorumlanmıştır. Araştırmanın sonucunda 12 Eylül askeri darbesinden sonra basının politik olaylardan uzak durduğu, magazinleşme eğilimi gösterdiği, Askeri darbe yönetimine olumsuz haber yapmadığı, siyasi haber içeriklerinin neredeyse tümünde askeri yönetimi desteklediği nicel verilerle ortaya konmuştur.

Anahtar Kelimeler: 12 Eylül Darbesi, Basın, Magazinleşme, Apolitikleşme, İçerik Analizi

16. Oturum

İLEM Lisans Oturumu - III

Oturum Başkanı: Dr. Öğr. Üyesi Yusuf Alpaydın

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Avşar Han, IV. Salon

16.30-18.10

Binazir Gashim-zade

Şii Siyaset Düşüncesinde Velâyet-i Fakih Anlayışı

İbrahim Kalkan

Vahhabiliğin Reel Politikle İmtihanı

Yasin Dolap

Bağımsızlık Süreci Self Determinasyon Hakkı ve Uluslararası Adalet Divanı'nın Kosova Bağımsızlık Bildirisine Yaklaşımı

Yusuf Bera Topaloğlu

Tunus'ta Devrim Sonrası Kurulan Siyasi Sistemin Demokrasi Kriterleri Çerçevesinde Değerlendirilmesi

Ahmet Selçuk Kılıç

Kuvvetler Birliği ve Egemenlik Tartışmaları Arasında Meclis Hükümeti Sistemi ve Birinci Meclis

Şiî Siyaset Düşüncesinde Velâyet-i Fakîh Anlayışı

Siyasi bir farklılaşmayla ortaya çıkan Şiîlik, Hz. Peygamber'in vefatından sonra devlet yönetiminin Hz. Ali'ye ve onun soyundan gelenlere ait olduğu düşüncesini savunan grupların ortak adıdır. Bu grupların içinde çoğunluğu teşkil eden İmâmiyye Şiası'nı diğer fırkalardan ayıran en önemli özellik, onun vahiy algısı ve imamet anlayışıdır. Zira onlar imamet - devlet başkanlığının, dinin bir esası ve yöneticinin tayinin de nassla olduğunu kabul ederler. Dolayısıyla Hz. Peygamber'in vefatıyla, vahiy sona ermesine rağmen, Hz. Ali'nin soyundan gelen on iki imam üzerinden ilahî bilginin devam ettiğini benimsemişlerdir. İmamlar, ilahi bilgi taşıdıklarından dolayı masum, siyasi, ilmi ve manevi anlamda birer otorite olarak görülmüşlerdir. On ikinci imamın kaybolmasıyla (261/874) beraber Şiîler için masum imamların gaybet dönemi başlamıştır. İmamlar dışında herhangi bir kişinin siyasi tasarruf gücü kullanması mümkün görülmediği için Kayıp İmam-Mehdi beklenmiş, devlet yönetimi ve teşrî yetkisi, imam gelene kadar askıya alınmıştır. Fakat zaman içinde bu düşünce dönüşmek zorunda kalmış ve bazı Şiî âlimleri, fakihlerin imamın nâibi olmaları dolayısıyla taşıdıkları yetkilerle devlet kurabileceklerini iddia etmişlerdir. Bu anlayış, Âyetullah Humeynî tarafından ileri sürülen Velâyet-i Fakih teorisiyle, 1979 yılında kurulan İran İslam Cumhuriyeti'nin meşruiyetinin temelini teşkil etmiştir. Çalışmamızda Şiî siyaset düşüncesi bağlamında öncelikle on ikinci imamın gaybeti döneminde Şiîlerin meselelerinin nasıl çözüldüğüne kısaca değineceğiz. Sonra Velâyet-i Fakih anlayışının gelişim süreci ve bu anlayışın, günümüz İran İslam Cumhuriyeti'ne nasıl zemin hazırladığını ortaya koymaya çalışacağız.

Anahtar Kelimeler: Şiî Siyaset Düşüncesi, İmamet, İmâmiyye, Fukahâ, Humeynî, Velâyet-i Fakih

Vahhabiliğin Reel Politikle İmtihanı

Kuruluşundan 11 Eylül'e kadar gelen süreçte, Suudi Arabistan'ın dış politikasının şekillenmesinde 2 faktör etkili olmuştur. Bunlar: 1) 1744 tarihinde Suudi ve Vahhabi ailesinin ittifakıyla başlayıp petrolün bulunmasına kadar etkisini sürdüren ve devletin anayasasında yer alan Vahhabilik 2) Modern Suudi Devletinin ortaya çıkmasından kısa bir süre sonra keşfedilen petrol. Bu iki faktör hanedanın bekası açısından hayati öneme sahiptir. Bununla birlikte uzun süredir devam eden İran-Suud nüfuz mücadelesi ve devletin monarşik yapısı ve bununla birlikte sistem içerisindeki karar alma süreçleri, ekonomik yapı ve büyük güçlerle özellikle Amerika Birleşik Devletleri ile olan ilişkiler Suudi Arabistan'ın dış politikasında dikkate alınması gereken diğer unsurlardır. Tarihsel süreç içerisinde yer alan birinci ve ikinci Suud devleti ve devletin kurulmasında önemli rol oynayan İhvan teşkilatı, I. ve II. Dünya savaşları, OPEC krizi, Mekke'nin işgali, İran Devrimi, ABD'nin Afganistan işgali, Körfez Savaşları 11 Eylül'e kadar gelen süreçte Suudi dış politikasının en önemli gündem maddeleri olmuştur. Biz bu çalışmada öncelikle 1744 tarihinden itibaren Suudi Arabistan tarihsel süreç içerisindeki varlığından bahsedecek, akabinde, petrolün etkilerini inceledikten sonra devletin ekonomik ve siyasi yapısına değineceğiz. Böylece kuruluşundan 11 Eylül 2001'e kadar gelen tarihsel süreçte hangi faktörlerin devletin dış politikasında etkili olduğunu incelemeye çalışacağız.

Anahtar Kelimeler: Suudi Arabistan, dış politika, Vahhabilik, petrol, siyasal ve ekonomik yapı

Bağımsızlık Süreci Self Determinasyon Hakkı ve Uluslararası Adalet Divanı'nın Kosova Bağımsızlık Bildirisine Yaklaşımı

1980'e kadar Tito ile kaim olan Yugoslavya için sonun başlangıcı 1987'de Miloseviç'in askeri darbesi ile başladı. 1980'de Tito'nun ölümüyle beraber Kosovalılar Yugoslavya içerisinde ilk bağımsızlık hareketine yönelen grup oldu. Bu durum pek çok açıdan anlamlıydı. Zira Yugoslavya içerisinde Kosova dışındaki diğer unsurlara, anayasal olarak ayrılma hakkı, 1974 yılında yapılan değişiklikle sağlanmıştı. Kosova ise ancak sırasıyla 1944'de özerklik, 1974'te genişletilmiş özerkliğe kavuştu. Kosovalılar için asıl kırılma noktası ise Miloseviç tarafından Tito döneminde kazanılan birtakım hakların, anayasal değişikliklerle ellerinden alınmasıydı. Miloseviç'in bu hamlesinden sonra artık Kosovalılar bağımsızlıktan başka bir şey düşünmediler. İbrahim Rugova önderliğinde, sivil İtaatsizlik yoluyla, pasif direnişi şiar edinen bağımsızlık hareketi; pasif direnişe olan inancın zayıflaması sonucu Kosova Kurtuluş Ordusu(UÇK) ile silahlı boyuta ulaştı. 1998-99 yılları arasında sıcak savaşın yaşandığı Kosova'ya Nato müdahale etti ve çatışmalar sona erdi. NATO müdahalesiyle başlayan sürecin akabinde Kosova geçici olarak uluslararası toplum tarafından yönetilmeye başlanmış ve BM Kosova Misyonu (UNMIK) yönetiminde 2008'e kadar gelinmiştir. 17 Şubat 2008 yılında Kosova Parlamentosu, bağımsızlık bildirgesi yayımlayarak tek taraflı olarak Kosova'nın bağımsızlığını ilan etmiştir. Sırbistan meseleyi BM genel kuruluna taşımış; BM Genel Kurulu ise Uluslararası Adalet Divanı'na tavsiye kararı vermesi için şu soruyu yöneltmiştir: *"Kosova'daki geçici yönetimin bağımsızlık ilanı uluslararası hukuka uygun mudur?"* Bu bağlamda bu çalışmada teksif olunacak hususlar; Self-Determinasyonun ne olduğu, Kosova'nın söz konusu hakkı haiz olup olmadığı ve Divanın Kosova'nın bağımsızlık ilanına yaklaşımıdır.

Anahtar Kelimeler: Yugoslavya, Kosova, self-determinasyon, bağımsızlık bildirgesi, Uluslararası Adalet Divanı

Tunus'ta Devrim Sonrası Kurulan Siyasi Sistemin Demokrasi Kriterleri Çerçevesinde Değerlendirilmesi

2011 yılında Bin Ali'nin ayaklanmalar sonucu ülkeyi terk etmesiyle birlikte Tunus'ta yeni bir dönem başlamıştır. 1956 yılında bağımsızlığını ilan eden Tunus, bu tarihten 2010 yılının son döneminde başlayan ve bir ay içerisinde Bin Ali iktidarının yıkılmasıyla sonuçlanan Yasemin Devrimi'ne kadar, Habib Burgiba ve Bin Ali diktatörlüklerinin yönetimi altında kalmıştır. Devrim sonrası oluşmakta olan siyasi ve sosyal atmosferin belirleyici dinamiği ve arzulanan neticesi, şüphesiz, demokrasidir. 2011 sonrasında gerçekleşen seçimlerin adil ve özgür bir ortamda yapılması, iki farklı genel seçim sonucu oluşan farklı tablolara rağmen partilerin uzlaşmacı ve koalisyona sıcak bakan politikalar izlemesi, 2014 yılında görece demokratik ve liberal bir yapıya sahip olan yeni bir anayasanın kabul edilmesi, asker-devlet ilişkisinin bölge ülkeleriyle karşılaştırıldığında çok daha profesyonel ve demokratik kriterlere uyumlu bir tablo sergilemesi ve sivil toplumun yine Tunus ile aynı coğrafyada bulunan devletlere nazaran çok daha gelişmiş ve siyasette söz sahibi bir durumda olması Tunus'un devrim sonrasında, yaşanan bazı sıkıntılara rağmen, demokratik ülkeler kategorisi altında kendine yer bulmasını sağlamıştır. Bu çalışma, Robert A. Dahl'ın sınırlarını çizdiği ölçüde bir ülkenin demokrasi olarak adlandırılabilmesi için gerekli olan prensiplerin ışığında, Tunus'ta girilen yeni dönemde kurulan ve otoriter bir rejimden çok demokratik bir rejimin özelliklerini taşıyan mevcut sistemin bir değerlendirmesini yapmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Tunus, Demokrasi, Siyasi Seçimler, Sivil Toplum, Asker-Devlet İlişkisi, Serbest Piyasa Ekonomisi

Kuvvetler Birliği Ve Egemenlik Tartışmaları Arasında Meclis Hükümeti Sistemi ve Birinci Meclis

88

Hükümet sistemleri tartışmalarında, ele alınan modelleri incelemede kullanılan metot kuvvetler ayrılığı ve kuvvetler birliği prensiplerinin ne ölçüde bulunduğudur. Modern demokrasilerde genellikle kuvvetler ayrılığı prensibinin hâkim olduğu parlamenter sistem ve başkanlık sistemi uygulanmaktadır. Bu sistemlerde, egemenliğin tecelli ettiği kurumlar olan yasama, yürütme ve yargı erklerinin birbirinden tamamen ya da kısmen ayrılması durumu söz konusudur. Yasama, yürütme ve yargı erklerinin tek bir elde birleştiği durumda ise kuvvetler birliği prensibinin varlığından söz edilir. Kuvvetler birliği prensibinin öne çıkan modelleri monarşi ve meclis hükümeti sistemi ya da diğer adıyla konvansiyonel sistemdir. Monarşilerde yasama ve yürütmenin, yürütme organının elinde birleşmesi söz konusuyken, meclis hükümeti sisteminde yasama ve yürütmenin, yasama organının elinde olması söz konusudur. 16 Nisan 2017 Anayasa Referandumuyla birlikte Türkiye Cumhuriyeti kuvvetler ayrılığı prensibinin örnekleri arasında sayılan başkanlık sistemine geçmiştir. Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucu meclisinde ise kuvvetler birliği prensibinin hâkim olduğu meclis hükümeti sistemi uygulanmaktaydı. Bu meclisin anayasası hükmünde olan Teşkilat-ı Esasiye Kanunu'nda geçen "icra kudreti ve teşri salahiyeti milletin yegâne ve hakiki mümessili olan Büyük Millet Meclisinde tecelli ve temerküz eder" ifadesi bu sistemin temeli olarak kabul ediliyordu. Bu çalışmada Meclis hükümeti sisteminin yapısal özellikleri, meclis hükümeti sisteminde egemenlik kavramı, kuvvetler birliği prensibinin temelleri ve meclis hükümeti sisteminin Türkiye Cumhuriyeti'nde uygulanması ele alınacaktır. Böylece kuvvetler birliği ve kuvvetler ayrılığı ekseninde yürütülen egemenlik tartışmalarına bir katkı yapılması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: meclis hükümeti, konvansiyonel sistem, kuvvetler birliği, Teşkilat-ı Esasiye Kanunu, Büyük Millet Meclisi, egemenlik

11 Mayıs 2018, Cuma

17. Oturum

Osmanlı ve Türkiye Tarihi

Oturum Başkanı: Doç. Dr. Nihat Karaer

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Avşar Han, I. Salon

9.00-10.40

Barış Aydın

*Osmanlı'nın Son Demlerinde Dersaadet'te Fuhuş ve
Emraz-ı Zühreviyeye*

Meryem Yetkin

19. Yüzyıl Osmanlı Toplumunda Asayiş, Fotoğraf ve Suçlular

Ali Emre Yerdoğan, Merve Derya

*Çanakkale Cephesi'nde Şehit Olan Manisalılar Üzerine
Bir Değerlendirme*

Fatma Çelik

Trablusgarp Savaşı

Esra Abaoğlu

*Ulus Devlet İnşasında Müziğin Rolü:
Türkiye ve Mısır Arasındaki Farklar*

Osmanlı'nın Son Demlerinde Dersaadet'te Fuhuş ve Emraz-ı Zühreviyye

19. yüzyılın sonlarına kadar Osmanlı Devleti'nin doğrudan müdahaleye gerek görmediği, genellikle görmezlikten geldiği fuhuş, Tanzimat sonrası kamu sağlığı ve nüfusun biyopolitik hıfzıssıhhasının talim sahası olmuştur. Osmanlı'ya sığınan Ruslarla beraber göçmen yabancılar ve yerleşik gayrimüslim tebaanın iş tuttuğu fuhuş sektörü, ciddi yoksullaşma ve toplumsal çöküntünün sonucu olarak imparatorluğun müslüman tebaasının da icra-ı sanat eylediği bir iş kolu vaziyetini almıştır. Kapitülasyonlar sebebiyle müsamahakar davranılan mezkur sektör artık müslüman tebaanın ağırlığını hissettirdiği bir biçime bürününce savaş yorgunu Osmanlı bürokrasisi için ivedilikle çözüm getirilmesi olmadı kayıt altına alınması gereken önemli bir toplumsal sorun haline gelmiştir. Zührevi hastalıkların ciddi sayılarda seyretmesi hükümeti harekete geçirmiş ve 1850'den 1900'lere kadarki kesitte atılan öncü adımlar 18 Ekim 1915'de çıkarılan Emraz-ı Zühreviyye'nin Men'-i Sirayeti Hakkında Nizamname ve Talimatnameyle şahika noktasına ulaşmıştır. Bu nizamname ve talimatnameyle Osmanlı tarihinde ilk defa bu sektör devlet tarafından tanınmış ve sektör çalışanları ve işletmelerinin uyması gereken kurallar ilk kez ayrıntılı biçimde tanımlanmış, düzene koyulmuş ve sınıflandırması yapılmıştır. Böylelikle bu dönemde suç mefhumunun sınırlarının genişletilmesiyle, merkezi bir kovuşturmanın nesnesi olmamış birçok toplumsal vakıa “modern devlet olmanın tabii bir gereği olarak” bu kategori altında değerlendirilmiş ve bu pratikler sosyo-ekonomik ve siyasal boyutundan arındırılarak kriminalize edilmiştir. Nizamname'de yapılan sınırları hayli genişletilmiş fahişelik tanımı kadın cinselliğinin sınırlarının da belirlenmesi açısından dikkate değerdir. Bir diğer yandan tanımın genişliği polisin gündelik yaşamı da içine alabilecek denli bir hareket serbestisine kavuşmasının meşru zeminini oluşturmuştur. Bu metin de 1. Dünya Savaşı'nda Dersaadet'te fuhuş ve zührevi hastalıklar meselesi ve ona dair alınan tedbirlerin Foucaultcu biyopolitik iktidar çözümlemesi perspektifinden bir analizini yapmak gayesindedir.

Anahtar Kelimeler: Fuhuş, Emraz-ı Zühreviyye, I. Dünya Savaşı, Modernleşme, Biyopolitika

19. Yüzyıl Osmanlı Toplumunda Asayiş, Fotoğraf ve Suçlular

1839 yılında dagerreyotipi fotoğrafın icat edilmesi ile Takvim-i Vekayi gazetesinde fotoğrafın Osmanlı toplumuna girişi ilan edilmiştir. Dönemin diğer imparatorluklarında da olduğu gibi Osmanlı padişahları özellikle de II. Abdülhamid fotoğrafa özel bir ilgi göstermiş, saray koleksiyonu oluşturmuşlardır. 19. yüzyıla modernleşme algısı üzerinden bakan tarihçiliğimizin neticesi olarak Yıldız Fotoğraf Arşivi, çoğunlukla sultanın Osmanlı toplumsal hayatına kattığı yeniliklere deliller sunmuştur. Fakat bu arşivin bir de göz ardı edilen özneleri: Osmanlı mahpusları vardır. Osmanlı toplumunda fotoğrafın yanı sıra Dünya’da fotoğrafın seyrine baktığımızda görülmektedir ki 19. yüzyılın pozitivist bakış açısı ile fotoğraf, gerçekliğin görsel bir temsili olarak algılanmış ve birçok ülkede suçluların fotoğrafları Avrupalı bilim adamlarının çalışmalarına malzeme olarak kriminal antropoloji gibi bir alanın oluşmasına sebebiyet vermiştir. Bilimsel iddiaların yanı sıra şehirlerde “tehlikeli” kesimlerin kontrolüne ve takibine yönelik fotoğrafın bir yönetimsellik aracı olarak kullanılması “suçlu” kimliğinin inşasında önemli bir unsur olmuştur. II. Abdülhamid’in tahta çıkışının 25. yılı vesilesiyle ilan edilecek olan affın kapsamına girebilmek için fotoğraflanan Osmanlı mahpuslarının duruş ve tavırlarındaki öznellikler, II. Meşrutiyet döneminde gazetelerde kamu güvenliği gerekçesi ile yayınlanan suçlu fotoğraflarda görülen değişimle kıyaslandığında 19. yüzyıl Osmanlı toplumsal hayatının düzenlenmesinde asayiş kaygısı, fotoğraf teknolojisi ile yansıtılmaya çalışıldığında Osmanlı’nın suçlu kesiminin oluşum sürecinin izini sürebilmek mümkündür. Fotoğrafın sadece sanat tarihinin konusu olmayıp aksine 19. yüzyılda yaşanan sosyal dönüşümlerin bir parçası olduğundan yola çıkarak bu çalışmada Osmanlı toplumunda fotoğraf, asayiş ve suçlular arasında nasıl bir ilişkisellik olduğu incelenenektir.

Anahtar Kelimeler: Fotoğraf, Suçlu Kimliği, Asayiş.

Çanakkale Cephesi'nde Şehit Olan Manisalılar Üzerine Bir Değerlendirme

I. Dünya Savaşı Osmanlı Devleti'nin içinde yer almadığı, bir şekilde içine sürüklenip taraflardan biri olmaya zorlandığı ilk küresel savaştır. Çanakkale Cephesi, I. Dünya Savaşı'nda Osmanlı ordusunun zafer kazandığı tek cephe olup, bu cephe İtilaf Devletleri'nin saldırısı sonucu açılmıştır. Bu savaş Osmanlı Devleti için hayati bir öneme sahip olmasının yanında dünya tarihini etkileyen bir dönüm noktasıdır. Türk askerinin, tüm yurda yayılmasına sebep olduğu milli mücadele ruhu, baskı altında yaşayan diğer dünya toplumlarına da “**milli kurtuluş fikrini**” aşlamıştır. Düşman askerlerinin Gelibolu Yarımadası'na yaptıkları çıkartma ve günlerce süren kanlı muharebelerin sonucunda Türk askeri yüz binlerce şehit vermesine karşın düşmanı Çanakkale'den geçirmeyerek Osmanlı Devleti öz vatan savunmasını gerçekleştirmiştir. Hazırlanacak olan bildiri de tarama, tasnif ve tahlil yöntemleri kullanılarak Manisa merkez ve ilçelerinden kaç kişinin Çanakkale Cephesi'nde şehit olduğu tespit edilecektir. Belirlenen Manisalı şehitlerin isimleri, şehitlerin baba isimleri, hangi ilçeden Çanakkale Cephesi'ne gittikleri, babasıyla aynı isme sahip olan şehitler, rütbeleri, doğum ve ölüm yılları, ölüm yaşları, lakapları ve ölüm yerleri belirlenecektir. Grafiklere de yer verilerek Manisa merkez ve ilçeler arasındaki, belirtilen başlıklarda karşılaştırmalı analiz yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: I.Dünya Savaşı, Çanakkale Cephesi, Manisa, Şehitler, Gelibolu Yarımadası

Trablusgarp Savaşı

1870 yılında siyasi birliğini tamamlayan İtalyanlar, Osmanlıya bağlı Trablusgarp ve Bingazi bölgesini bazı gerekçeler öne sürerek 29 Eylül 1911 yılında Osmanlı Devleti'ne savaş ilan etti. Savaş zamanında, Akdeniz'de İtalyanların bulunması, Mısır'ın İngiltere denetiminde olması Osmanlı'nın bölgeye sevk edilmesini engellemiştir. Ardından Türk subayların komutasındaki halk, düşmana karşı direniş başlatmışlardır. Bu direniş üzerine İtalyanlar, ilk olarak Beyrut bombalanmış, Çanakkale Boğazına saldırarak İstanbul tehdit edilmeye başlanmıştı, ancak başarısızlık sonucu Rodos ve On İki Ada işgal edilmiştir. Bunun üzerine direnemeyen Osmanlı tarihe, "**Ouchy Barış Antlaşması**" adıyla geçen Osmanlı ve İtalyan Antlaşması, 18 Ekim 1912 tarihinde imzalanmıştır. Netice olarak Osmanlı için bir savunma savaşı olmuş ve Kuzey Afrika'daki son toprak parçası elimizden çıkmıştır. 1911-1912 Türk -İtalyan Savaşı, "Hasta Adam"ın gücünün denendiği son savaş olmuştur. Aynı zamanda Osmanlı Devleti ve Türkiye Cumhuriyeti'nde asker kökenli yöneticilerin tecrübe kazandıkları bir savaş olmuştur. Mustafa Kemal'in Milli Mücadele'deki başarısında Trablusgarp direnişinin teşkilatlandırılmasında edindiği tecrübelerin rolü olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Trablusgarp Vilayeti, Bingazi, Türk-İtalyan İlişki.

Ulus Devlet İnşasında Müziğin Rolü: Türkiye ve Mısır Arasındaki Farklar

Osmanlı mirasının üzerine kurulan yeni ulus devlet, kimliğini inşa etmek adına birçok alanda reformlar gerçekleştirmiş; bu alanlar içinde müzik, önemli bir paya sahip olmuştur. Türkiye cumhuriyetinin batılı imajına uygun ama aynı zamanda yereli de reddetmeyen ancak kendisini imparatorluğun müzik mirasından keskin çizgilerle ayırmayı hedefleyen kültür politikaları müzik alanında kimi zaman hayli sert bir biçimde ve uzun yıllar uygulanmıştır. Müzik alanındaki zorunlu değişim ulusu modernleştirme pratiğinin bir parçası olarak görülmüştür. Orta Doğu ülkelerindeki modernleşme pratiklerine bakıldığında da ise müzik geleneğinin reddedilmediği ve milliyetçi paradigma gereği ulusal bilinci uyandırma adına araçsallaştırıldığı görülür. Ümmü Gülsüm ve Feyruz kendi dönemlerinde Arap dünyasının ulusal ikonları haline gelmişlerdir. Bu durum çeşitli soruları da beraberinde getirir. Türkiye Cumhuriyeti müzik geleneğini araçsallaştırarak milliyetçi söylemini desteklemek yerine neden geleneğe savaş ilan etmek gibi hayli zorlu bir yolu seçmiştir? Benzer bir soru ise “Neden Orta Doğu ülkelerindeki modernleşme pratikleri müzik alanında da görünür değildir?” Olabilir. Modernleşme tecrübesi, Türkiye için “milliyetçiliğin müzik üzerindeki etkisi” olarak okunabilirken; Orta Doğu ülkeleri için “müziğin milliyetçilik üzerindeki etkisi” olarak okunabilir. 1950’lerin başı ile 1970’lerin sonu her iki ülke için de referans alınabilecek bir dönemi ifade eder. Bu süreçte Türkiye’de müzik inkılabı tecrübesi alternatif müzik akımlarıyla yumuşatılırken, Orta Doğu coğrafyasında sömürge sonrası ulus devletleşme sürecinde müziğin araçsallaştırılmasına şahit oluruz. Bu çalışmada 1950 – 1980 arası süreçte Müzik ve milliyetçilik ilişkisi ortaklaşan ve farklılaşan temalarıyla Türkiye ve Mısır’ın sosyal tarihi bağlamında incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Milliyetçilik, Ulus Devlet, Müzik, Modernleşme, Türkiye, Mısır

18. Oturum

Dinler ve Mezhepler Tarihi

Oturum Başkanı: Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin Köftürücü

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Avşar Han, II. Salon

9.00-10.40

Ceyhun Yılmaz

Heykalot Literatüründe Göğe Yükselme Tecrübesi

Merve Gul

İsmaili Da'vet ve Propaganda

Esra Sınjar

*Doğu Medeniyetinin Batı Medeniyetini Şekillendirmesine Dair
Endülüs Üzerinden Bir Deneme*

Oğuz Satır

Bizans'ın Gözünden Malazgirt Savaşı

Yunus Ballı

*Muhammed Hamidullah'ın Disiplinlerarası Yaklaşımının
Yazım Tarzına Tesiri*

Heykalot Literatüründe Göge Yükselme Tecrübesi

Genel olarak Kabalacılık olarak bilinen Yahudi mistisizminin Orta Çağ döneminde M.S.2.-6. yüzyıllara tarihlenen ve İbranice olarak kaleme alınmış yazmalar bulunmaktadır. Bu yazmalara Heykalot Literatürü adı verilir. Heykalot Literatürün ana kahramanları Tannaim dönemi rabbileri olsa da bu literatürün gerçek yazarlarının kimliği bilinmemektedir. Literatürün ana kaynakları Büyük Heykalot, Küçük Heykalot, Şiur Komah, Maaseh Merkabah, Merkabah Rabbah, Sefer Hekhalot (3.Hanok) gibi metinlerdir. Bu metinlerde göge yükselme ve melekleri kontrol etme pratiği olmak üzere iki ana konu işlenmektedir. Göge yükselme tecrübesini gerçekleştiren mistiğe merkabah binicisi denir. Merkabah binicisi, birbirine içerisine geçmiş ve merkezinde en büyük sarayın bulunduğu yedi katmanlı bir gökyüzü boyunca seyahat yaparak en üst kata yükselir. Literatürde bu konunun anlatıldığı bölümlerde detaylı bir şekilde yedi katlı kozmolojik sistemin özellikleri anlatılırken diğer yönden seyahat boyunca dikkat edilmesi gereken kurallar açıklanır. Merkabah binicisi çeşitli zorluk ve tehlikelerin üstesinden gelerek semavi sarayları tek tek geçer ve Tanrı'nın bulunduğu kata ulaşır. Bu katta Tanrı'nın tahtı ve altında her daim ilahiler söyleyen melekler ve çeşitli semavi varlıklar bulunur. Bu tahtı müşahede ederek tahtın etrafında bulunan melekler tarafından icra edilen liturjiye eşlik eder. Yolculuğu başarılı bir şekilde tamamlayan mistiğe yarı meleksi özellikler bahşedilir. Bu yazıda merkabah mistiklerinin göge yükselme tecrübesi detaylı bir şekilde anlatılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Heykalot, Merkabah, Kabala, Göge Yükselme, Melekbilimi

İsmailî Da'vet ve Propaganda

Bu çalışma, bir propaganda şekli olarak ele aldığımız İsmaili davetin tarihsel seyrinden ziyade metodunu incelemeyi amaçlamaktadır. İslâm dünyasındaki varlığını ve etkisini belki de yalnızca propagandacı dâilere borçlu olan İsmailiyye, tarih boyunca çeşitli süreçlerden geçmiş; kimi zaman aktif bir şekilde davet faaliyetlerine girişirken kimi zaman da bu işi takiyye ile gizlenerek yapmıştır. Konunun daha iyi anlaşılması adına İsmaili davetin tarihsel süreçteki durumunu kısa bir şekilde aktardıktan sonra daveti yapacak kimselerin (dâi) genel özelliklerini, çeşitli mertebelerini, aldıkları eğitimi, amaçlarını, ulaştıkları sonuçları, davet metotları olan dokuz aşamalı davet basamaklarını ve bir idari bilim terimi olan propagandayı İsmaili da'vet bağlamında sunmaya çalışacağız. Çalışmamızda ismaili da'vetin yayılma aracı olan dailik teşkilatının iyi bir sistem mi yoksa kötü bir sistem mi olduğu da tartışılarak gerek sunni islamin konuya bakış açisi gerekse ismaili kaynaklardaki veriler bir araya getirilmiştir. Bu anlamda ihtiyaç gördüğümüz propaganda konusu ile idari bilim alanına başvurarak yer yer analizlere gittik. Böylelikle konumuza farklı bir boyut katmak istedik.

Anahtar Kelimeler: İsmâililik, Dâi, Da'vet, Hasan Sabbah, Şia, Fâtımiler, Propaganda, Telkin

Doğu Medeniyetinin Batı Medeniyetini Şekillendirmesine Dair Endülüs Üzerinden Bir Deneme

“Doğu Medeniyetinin Batı medeniyetini Şekillendirmesine Dair Endülüs Üzerinden Bir Deneme” başlıklı bu çalışmamızda Batı medeniyetinin oluşumunda Doğu Medeniyetinin etkileri genelde Endülüs, özelde ise edebi ve mûsiki alanda verilen eserlerle incelenecektir. Bu çalışmada aşağıdaki soruların cevaplarına ulaşılmaya çalışılacaktır: “Medeniyet” nedir ve zaman içinde bu kavrama atfedilen anlamlarda ne gibi değişiklikler meydana gelmiştir? “Doğu” ve “Batı” kavramlarının denk geldiği soyut bir karşılık var mıdır? Yunan medeniyeti Doğulu mudur yoksa Batılı mıdır? Dünyayı iki kampa ayıran Batılıların “Avrupamerkezciliği” mi sorgulanmalı yoksa her toplumun fırsatını bulduğunda uygulamaktan çekinmediği “autocentrism” mi sorgulanmalıdır? Endülüs’ün Avrupa’yı şekillendirmesi hangi yollarla olmuştur? Endülüs’teki bir arada yaşama kültürünü temsil eden “convivencia” bir zorunluluğun sonucunda mı oluşmuştu? Endülüs “hoşgörü”sü bir ütopya mı? Medeniyetler illa ki çatışmalı mı? Dünya klasikleri arasında yerini bulan birçok edebi eserin geçmişte Doğulular tarafından yaratılan eserlerle uç boyuttaki benzerliklerinin sebebi nedir? Doğu mûsikisinin bugünkü Batı mûsikisinin oluşumuna katkıları nelerdir? Modern dünyanın “Medeniyetler İttifakı”nda buluşabilir miyiz? Tüm bu soruların elbette cevapları geçmişte birçok araştırmacı tarafından verilmiştir. Ancak yapılan araştırmaların birçoğu, araştırmacıların konuya “din” ve “kimlik” ekseni yaklaşımları sonucunda önyargıdan uzak neticeler elde edilmesine olanak tanımamıştır. Edebiyattan mûsikiye, bilimden felsefeye Batı medeniyetine Endülüs üzerinden etkileri incelediğimiz bu “kültürel etkiler” bahsinde “Avrupamerkezciliği” ve “Autocentrismi” de sorguluyor olacağız.

Anahtar Kelimeler: Medeniyet, Endülüs, Avrupamerkezcilik, Autocentrism, Convivencia

Bizans'ın Gözünden Malazgirt Savaşı

100 | Malazgirt Savaşı'nın, hem tarihsel arka planı hem de tarih yazımı açısından Bizans tarihi ve Bizans kroniklerine de başvurularak incelenmesi gereği aşikârdır. Savaşı sadece Selçuklu perspektifinden yaklaşarak veya salt İslam kaynaklarını kullanarak ele almak, meseleyi tam anlamıyla kavramak adına doyurucu olmaktan uzaktır. Bununla birlikte, zaten hiçbir İslam kaynağı savaşıla çağdaş değildir ve en erkeni yaklaşık bir asır sonra kaleme alınmıştır. Bu anlamda İslam kaynaklarının Malazgirt Savaşı hakkında verdiği bilgiler üstünkörü, kısa, yüzeysel ve ayrıntıdan uzak kaldığı tespit edilmelidir. Buna rağmen, sonuçları itibariyle hem Türk hem de Dünya tarihleri bakımından kırılma noktası teşkil edecek bir önemi haiz olan bu savaşın, nasıl cereyan ettiği hakkında daha ayrıntılı ve doyurucu bilgilere sahip olmak için İslam kaynakları dışında diğer kaynaklara başvurmak elzem hale gelmektedir. Dolayısıyla Bizans tarihi ve kaynakları merkezli olarak meseleyi ele almak bu amaca hizmet edecektir. Ayrıca Bizans tarihinin XI. asrında yaşanan gelişmeler de savaşın sonucunu etkileyen önemli bir faktör olarak incelenmeye değerdir. Bu noktada, Mikhael Attaleiates, savaş sırasında Bizans ordusunda bulunması nedeniyle eşsiz bir değere sahip olması bakımından ön plana çıkmaktadır ve bu nedenle, onun anlatısı temel alınıp diğer kaynaklarla da karşılaştırmalı olarak Malazgirt Savaşı yeni bir değerlendirmeye tabii tutulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Malazgirt Savaşı; XI. Asır Bizans Tarihi; Mikhael Attaleiates; Romanos Diogenes

Muhammed Hamidullah'ın Disiplinlerarası Yaklaşımının Yazım Tarzına Tesiri

Muhammed Hamidullah, (1908-2002) İslam tarih, kültür ve medeniyetine dair yazdığı eserleriyle ön plana çıkan çok yönlü bir âlimdir. Siyer, Fıkıh, Hadis, Tefsir, Dinler Tarihi, Coğrafya, Eğitim Tarihi, Bilim Tarihi, Dil Bilimleri, Güzel Sanatlar gibi alanları muhtevi çalışmalar ortaya koymuştur. Doğudan ve batıdan on dile vakıf olması İslam dünyası ve Avrupa'daki ilmi çevrelerde bulunması, birincil kaynakları yazma eserler düzeyinde kullanması ve dolayısıyla yaptığı buluşlar, hem ilmi hem de akademik dile olan bağlılığı, bunun böyle olmasını sağlayan vasıflarındandır. O, gençlik çağından itibaren mütehas-sıs derecede birçok İslami ilme vakıf olmuş ve neşriyatta bulunmuştur. Bu vukufiyeti-ni birçok eserinde görmek mümkündür. Siyaset, toplum, kültür, iktisat ve bilim tarihi muhtevalı eserler vermesi ve bunları uyumlu bir şekilde kullanması kaynaklarının çok çeşitli olmasına da vesile olmuştur. Bu şekilde farklı disiplinlerin meselelerini mezcedip tek bir makale veya kitapta sunması, haliyle eserlerinin yazım tarzını etkilemiştir. Bu yargıya varmamızı sağlayan husus eserlerine ve hakkında yazılanlara dair yaptığımız okumalar olmuştur. Dolayısıyla tebliğde Muhammed Hamidullah'ın hem disiplinlerara-sı yaklaşımını hem de bunun yazım tarzına olan tesirini tespit ettiğimiz kadarıyla sun-maya çalışacağız.

Anahtar Kelimeler : Muhammed Hamidullah, Disiplinlerarası Yaklaşım, İlmi Serüven, Yazım Tarzı

19. Oturum

İLEM Lisans Oturumu - IV

Oturum Başkanı: Dr. Öğr. Üyesi Süleyman Güder

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Avşar Han, III. Salon

9.00-10.40

Fatma Aksu

*1980'lerden 2000'lere Türkiye'de Değişen İslamcı Entelektüel Profili:
İsmet Özel ve Ali Şeriatî Örneği*

Mehmet İlkey Çiftçi

Bir Başkaldırı Olarak Beyazıt Eylemleri

Süleyman Kiroğlu

*Sosyalist Bir Kültür Dergisinin Yükselen İslamcılığı Anlamlandırma
Çabası: Birikim Dergisi Örneği (1989-1999)*

Şahide Nur Erat

*İslamcılığın Gelenek Meselesine Yaklaşımı:
Sırat-ı Müstakim/Sebilürreşad (1908-1925) Örneği*

Muhammet Mustafa Bilgili

*1970-2017 Suriye Dış Siyaseti ve
Sınır Ötesi Müdahalelerin Temellendirilmesi*

1980'lerden 2000'lere Türkiye'de Değişen İslamcı Entelektüel Profili: İsmet Özel ve Ali Şeriatî Örneği

Bir toplumun varlığını sağlıklı bir şekilde sürdürebilmesi için kültürel, iktisadi, siyasi vb. birçok alanda üretkenliğini devam ettirip canlılığını koruması gerekmektedir. Bu alanlar toplum içinde çeşitli kesimler tarafından üstlenilmiştir. Belki de bu alanların en önemlisi olan kültürel alanın aktarımından ve geliştirilmesinden ise entelektüeller sorumludur. Çalışmamızın konusu da Türkiye'de değişen İslamcı entelektüel profilidir. Osmanlı Devleti'nin yıkılmasıyla beraber kurulan laik Türkiye Cumhuriyeti toplumu dönüştürmeyi amaçlamış fakat buna direnç gösteren İslamcı kesimle karşılaşmıştır. Bu direnç Türkiye Cumhuriyeti tarihi boyunca yaşanan gelişmelere de bağlı olarak her döneme ait İslamcı entelektüel profili ortaya çıkarmıştır. Çalışmamız ile 1980-2000 yılları arası Türkiye'de İslamcı entelektüel profili değişimi, bu değişimi besleyen sebepler ve sonuçların ortaya konulması amaçlanmaktadır. Entelektüel profilinin siyasi, iktisadi, kültürel sebeplerle içinde yaşadığı çağda, toplum ve diğer devlet mekanizmaları ile kurduğu ilişki biçimi ve geçirdiği değişim süreçlerinin tüm etkileriyle anlaşılması, içinde yaşadığımız dönemi de daha doğru okumamızı sağlayacaktır. Çalışmamızda, belirlediğimiz dönemin Türkiye'sinde İslamcı söylemin seyrini değiştiren İsmet Özel ve fikirleriyle ülkemizde de etkili bir isim olan Ali Şeriatî örneklem olarak alınacaktır. Analiz yaparken bu isimlerin eserlerinin yanı sıra değişim süreçlerini anlamamızı kolaylaştıracak ikincil kaynaklara da başvurulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Entelektüel, İslamcılık, Türkiye, İsmet Özel, Ali Şeriatî

Bir Başkaldırı Olarak Beyazıt Eylemleri

104 | Beyazıt meydanı 1990'lı yıllar için bir meydandan daha fazla bir anlama sahipti. Meydan, Müslümanların başkaldırılarının eylemselliğe dönüştüğü Beyazıt eylemlerinin ev sahipliğini yapmaktaydı. Beyazıt eylemleri, 1980-2000 yılları arasında Türkiye'deki İslami hareketin kendini ifadesi anlamına gelmekteydi. Eylemler; İslam dünyasından, Afganistan, Çeçenistan, Bosna Hersek vb. cihat beldelerinden, Türkiye'deki başörtüsü yasağına ve sistemin dindar Müslümanlar aleyhine uygulamalarından, üniversiteler özelinde yaşanan hadiseler kadar pek çok alanda gerçekleşmekteydi. Bu makalede, 1991-1999 yılları arasında Beyazıt meydanındaki eylemcilerin, otoriteye, işgalci devletlere, NATO'nun uygulamalarına ve diğer politikalara karşı nasıl tepkiler verdiği ele alınacaktır. Eylem konularının kapsamı belirtilirken, eylemlerin dokuz senelik süreçte nasıl bir değişim geçirdiği de çalışmanın ayrıca odaklanacağı noktalardan olacaktır. Çalışmada ağırlıklı kaynak olarak Haksöz Dergisi'nin aynı dönemde çıkmış 100'ü aşkın sayısı kullanılacak, gerekli görüldüğü durumlarda farklı dergi ve eserlere de başvurulacaktır.

Anahtar Kelimeler: İslamcılık, Cuma Eylemleri, Beyazıt Eylemleri, Türkiye Müslümanları, Müslüman Gençlik

Sosyalist Bir Kültür Dergisinin Yükselen İslamcılığı Anlamlandırma Çabası: Birikim Dergisi Örneği (1989-1999)

Türkiye'deki İslamcılık ve sosyalizm birçok açıdan etkileşim içinde olan iki farklı düşünce akımı olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun bir sonucu olarak ülkedeki İslamcı ve sosyalist yazarlar pek çok alanda birbirleriyle karşılaşmışlardır. Türkiye'de doksanlı yıllar, sol hareketler açısından sosyalist rejimlerin çökmesiyle birlikte karamsar bir dönemin başlangıcı sayılırken; İslamcılar açısından ise özellikle politik anlamda yükselişin yaşandığı önemli bir dönemi temsil etmektedir. Bu çalışmada, kendini "sosyalist kültür dergisi" sıfatıyla tanımlayan "Birikim Dergisi"nin İslamcılığı salt siyasi alanla sınırlı kalmayarak ekonomik, kültürel vb. birçok açıdan tanıma, anlamlandırma, değerlendirme ve İslamcılarının ne dediklerine kulak kabartma çabaları tespit ve tahlil edilecektir. Diğer yandan bu dergi, İslamcılar için sosyalistlerle iletişim kurabildikleri bir zemin sağlaması açısından önemli bir mecra olarak görülmektedir. Dolayısıyla bu çalışma, Birikim dergisindeki sosyalist kalemlerin dışında bu mecrada kendilerine yer bulan dönemin İslamcılarının yazılarına da odaklanacaktır. Makalede tematik bir yöntem izlenerek çoğulcu toplum, yabancı düşmanlığı, İslamcılığın demokrasiye yaklaşımı yahut milliyetçilikle ilişkisi gibi birbirinden farklı konu ve kavramlar çerçevesinde dergide cereyan eden tartışmalar analiz edilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Birikim Dergisi, İslamcılar, İslamcılık, Sosyalistler, Sosyalizm

İslamcılığın Gelenek Meselesine Yaklaşımı: Sırat-ı Müstakim/Sebilürreşad (1908-1925) Örneği

19. yüzyıl modernleşmesine paralel bir süreçte ortaya çıkan İslamcılık hareketi, Osmanlı topraklarında ve İslam dünyasında meydana gelmiş önemli bir fikir hareketidir. Kaynak ve gelenekle irtibat noktasında İslamcılığın, İslam tarih tecrübesi, ilim ve kültür mirasıyla devamlılık mı yoksa kopukluk/kırılma ilişkisi içerisinde mi olduğu meselesi başından beri tartışmalı bir meseledir. Bu çalışmada, İslam Düşünce Geleneğinin İslamcılık hareketi açısından nerede durduğu tespit edilirken, bu duruşun geçirdiği değişimlerin neler olduğu meselesi çalışmanın odak noktasını oluşturmaktadır. Çalışmanın yoğunlaşacağı bu meseleler İslamcı bir çizgide tanımlanan Sırat-ı Müstakim/Sebilürreşad Dergisi'nin iki farklı dönemi üzerinden karşılaştırmalı analiz yöntemiyle incelenecektir. Sırat-ı Müstakim/Sebilürreşad Dergisi gerek zengin bir İslamcı yazar kadrosuna sahip olması, gerekse İslamcılığın teşekkül dönemi olarak adlandırılan bir süreçte (1908-1925) yayımlanması açısından büyük bir öneme haizdir. Dolayısıyla, dergideki yazılar çalışmanın birincil nitelikteki kaynaklarıdır. Bunun yanında değişim sürecini analiz etmeyi kolaylaştıracak ikincil kaynaklardan da faydalanılacaktır. Çalışmanın nihayetinde, İslamcılığın İslam Düşünce Geleneği ile kurduğu ilişkisinin imkânlarını ve problemlerini daha rahat görme ve tartışma zeminine katkı sağlamak hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: İslamcılık, Gelenek, Modernleşme, Sırat-I Müstakim, Sebilürreşad

1970-2017 Suriye Dış Siyaseti ve Sınır Ötesi Müdahalelerin Temellendirilmesi

1946 yılında manda devlet statüsünden bağımsız devlet statüsüne ilk kavuşan Orta-doğu ülkelerinden biri olan Suriye, aynı zamanda Irak ve Mısır gibi bölgenin önemli devletlerinin politikalarını derinden etkileyen Baas hareketinin kuruluş yeri ve merkezi olmuştur. Hafız Esad döneminde İsrail'e en büyük tehdit oluşturan modernleştirilmiş ve devrin yüksek teknolojisiyle donatılmış en güçlü Arap ordusuna sahip olan Suriye, bu gelişmelerle bölgedeki etkinliğini arttırmış ve bölgesel güç haline gelmiştir. Mısır başta olmak üzere diğer Arap devletlerine bağımlı olarak yürüttüğü dış politikasını Hafız Esad ile birlikte Arap devletlerinin liderliğine oynayan bir pozisyona getirmeyi başarmıştır. Ancak, Suriye'nin bu hızlı dönüşümü Beşşar Esad'ın liderliğe gelişiyle sekteye uğramış ve yürüttüğü iç politikalar nedeniyle manda döneminden de beter hale gelmiştir. Öyle ki kendi güvenliğini sağlamak bir yana dursun, DAES ve YPG gibi terör örgütlerinin sınırlarında etkin olduğu bir devlet haline gelerek komşuları için zararlı devlet statüsünde değerlendirilmeye başlanmıştır. Bunun neticesinde, Suriye'ye karşı sınır ötesi müdahalelerin uluslararası hukukun "İsteksiz ve Aciz" doktrini kapsamında legal olup olmadığı tartışılmalıdır. Bu nedenle, söz konusu bu makalede Hafız Esad döneminde bölgesel güç olarak nitelendirilebilecek hale gelen Suriye'nin Beşşar Esad yönetimi ile nasıl zayıfladığını ve terör gruplarının yaşam sahası haline geldiğine dair incelemede bulunulacak, uluslararası hukuka göre Türkiye ve İran gibi komşu ülkelerin Suriye'de konuşlanmış terör örgütlerinin kendileri için tehdit unsuru olması hasebiyle askeri müdahale hakkını elde etmeleri incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Suriye, Hafız Esad, Beşşar Esad, İsteksiz ve Aciz Doktrini, Türkiye

20. Oturum

Sanat

Oturum Başkanı: Dr. Öğr. Üyesi Nurettin Çalışkan

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Avşar Han, IV. Salon

9.00-10.40

Senay Şeyranlı

*Süleymaniye Kütüphanesi'nde Bulunan Laleli Koleksiyonuna Ait
00006 Envanter Numaralı Kur'an-ı Kerim'in Tezyinat*

Gülçin Karaca

Etkileşimli Ve Katılımcı Sanat Bağlamında Sanat ve Ekoloji İlişkisi

Bahar Atmaca Demir

Yavuz Turgul Sineması'nda Melodram Anlatısı

Süleymaniye Kütüphanesi'nde Bulunan Laleli Koleksiyonuna Ait 00006 Envanter Numaralı Kur'an-ı Kerim'in Tezyinat

XVI. yüzyılın en güzel mimari yapılarından biri olan Süleymaniye Külliyesinin bir bölümü olan Süleymaniye Kütüphanesi; uzun yıllar boyunca devrinin öğretim kurumu olarak kültürümüze ve eğitime hizmet etmiştir. Günümüzde de bünyesinde bulunan kıymetli yazma ve basma eserleriyle ülke ve dünya çapında kültür hizmeti vermektedir. Süleymaniye Kütüphanesi, Türkiye'nin en büyük yazma eserler merkezi olduğu gibi, dünyada da İslâmi yazmalar bakımından en önemli koleksiyonlardan birisidir. Hem bir kütüphane olması bakımından hem de içinde bu denli önemli kültürel birikimleri bulundurması bakımından, ilgililerin ulaşılabilirliği açısından da önemlidir. Ne var ki bu eserlerin daha uzun süreli yaşayabilmeleri için son derece büyük bir titizlikle muhafaza edilmesi gerekmektedir. Durum böyle olunca herkesin bu değerli eserleri görmesi, incelemesi pekte mümkün olmamaktadır. Bu sorunun çözümü için birçok girişimde bulunulmuştur. 1950 yılında "Mikrofilm ve Fotokopi Servisi" adı ile bir servis kurulmuştur. Günümüze kadar birçok yazma eserin mikro-film arşivlenmesi yapılmıştır. Bu nedenle eserler dijital ortama atılarak ilgili kişilerin yararlanması imkânı sunulmuş ve geleneksel kitap sanatlarımızın en nadide örnekleri olan hat, tezhip, cilt, minyatür ve ebru gibi geleneksel kitap sanatlarının en nadide örnekleri ve tarihi çok eski, müellif hattı, dünya da tek nüsha veya sultanlara ithaf edilmiş benzeri olmayan çok değerli olan el yazmalarını görme imkânı sağlamıştır. Dolayısıyla Süleymaniye Kütüphanesi, kültür mirasımızı ve değerlerimizi korumak açısından önemli bir görev üstlenmiştir. Süleymaniye XVIII. ve XIX. yy'lara ait beş adet Kur'an-ı Kerim'in yine İslam kültürünün inceliğini en harikulâde şekilde ortaya koyan tezhip hat cilt ebru gibi sanatlar bakımından inceleyerek ilgililerin bu eserlere ulaşılabilirliğini daha da artırmak ve bu yazma eserlerin değerini ön plana çıkarılmasını sağlamaktır.

Anahtar Kelimeler : Süleymaniye Kütüphanesi, Tezhip, Hat, Cilt, Ebru, El Yazması

Etkileşimli ve Katılımcı Sanat Bağlamında Sanat ve Ekoloji İlişkisi

21. yüzyıldaki global büyük sanat etkinliklerine bakıldığı zaman toplumsal sorunların ön planda olduğu dikkat çeker. Bu sorunlardan biri olarak ekolojik düzenin bozulması, gelecek kuşaklara yaşanabilir bir çevre bırakılıp bırakılamayacağı konuları da oldukça önemli konular olarak öne çıkar. Aslında sanatın her döneminde sanatçının üretimlerinde ele alınan doğanın sanatla ilişkisinde, özellikle sanatta postmodern sürecin getirdiği özellikler bağlamında, 1980'lerden sonra bir kırılma görülmektedir. 1980'lerden 2010'lara gelinen süreçte, ekolojik konularda üretilen sanatsal pratikler galeri mekanının dışına taşınmıştır. Yine 1980'lerden sonra sanatta etkileşim ve katılımcılık gibi kavramlar, ekolojik konulara dikkat çekmek için kullanılmaya başlanmıştır. Böylelikle, sanat izleyicisine ekolojik sorunlar konusunda farkındalık sağlamaya yönelik, izleyicileri içine alan çalışmaların oluşmasına yol açmıştır. Bu araştırmanın amacı, sanatın ve sanatçıların ekolojik konuları ele alarak, çevre duyarlılığına farkındalık sağlamak için üretilen, toplumla angaje sanat çalışmalarını araştırmak, böylelikle sanat ve ekoloji ilişkisine dikkat çekmektir. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden literatür tarama yöntemiyle gerçekleştirilmiş olup, araştırma metninde sanat-ekoloji alanında etkileşimli ve katılımcı sanat çalışmalarından örnekler ile çalışmaları oluşturan fikirler ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler : Doğa, Çevre, Sanatçı, Farkındalık, Duyarlılık

Yavuz Turgul Sineması'nda Melodram Anlatısı

Bu çalışmada, Türk Sineması'nın temel anlatı biçimlerinden birini oluşturan melodram türüne ait kodların, Yavuz Turgul filmleri üzerinden okunması amaçlanmıştır. Bu amaçtan hareketle, Yavuz Turgul filmlerindeki melodram anlatısının özellikleri üzerinde durularak, genel melodram kodlarının neler olduğu saptanmaya çalışılmıştır. Çalışmada, Yavuz Turgul'un senaryosunu yazdığı ve yönetmenliğini yaptığı filmler evreninde, yönettiği sekiz film örneklem olarak belirlenmiştir. Bu filmler; *"Fahriye Ablâ (1984)"*, *"Muh-sin Bey (1986)"*, *"Aşk Filmlerinin Unutulmaz Yönetmeni (1990)"*, *"Gölge Oyunu (1992)"*, *"Eş-kiya (1996)"*, *"Gönül Yarası (2004)"*, *"Av Mevsimi (2010)"* ve *"Yol Ayrımı (2017)"* filmleridir. Bilimsel araştırma modellerinden tarama modeline örnek olan çalışmanın kuramsal çerçevesinin oluşturulmasında konu ile ilgili literatür tarama yöntemi uygulanarak ulaşılan yerli ve yabancı kaynaklardan yararlanılmıştır. Melodram sinemasının anlatı yapısı bağlamında, yönetmenin filmografisinden örneklem olarak seçilen filmler kapsamında, betimsel yöntem ile kategoriler oluşturularak ve nitel içerik analizi yaklaşımı kullanılarak, melodramatik kodlar aracılığı ile açıklanmaya çalışılmıştır. Bu çalışma, daha önce yapılan çalışmalarda yer almayan Yavuz Turgul'un yeni filmi *"Yol Ayrımı"* nın da film okuma sürecine eklenmesi bakımından önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türk Sineması, Film Anlatısı, Melodram, Melodram Kodları, Yavuz Turgul Sineması, Betimsel Yöntem.

21. Oturum

Arkeoloji

Oturum Başkanı: Dr. Öğr. Üyesi Şükrü Özüdoğru

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Avşar Han, I. Salon

11.00-12.40

Nurhan Beceren

Pisidia Ve Kibyatis Bölgesi Kaya Kabartmaları

Süleyman Kılıçkaya

Kibyra'dan Bir Grup Heykeltıraşlık Eser

Esra Sayın

Antik Çağ'ın Grotesk Figürinleri

Büşra Kavak

Antik Dönemde Kadının Günlük ve Sosyal Yaşamdaki Yeri

Pisidia Ve Kibyrtis Bölgesi Kaya Kabartmaları

Antik dönem Pisidia Bölgesi, kuzeyde Phrygia, güneybatısında Lykia, doğu ve güneydoğusunda Lykaonia ve Isauria, batısında ise Karia bölgelerini çevrelemektedir. Günümüzde ise Burdur ve Isparta illerinin büyük kısmını ve Antalya'nın kuzeyinde kalan dağlık alanı kapsayan bölgedir. Erken dönemde Kabalis olarak adlandırılan, daha sonraki isimle Kibyrtis Bölgesi antik çağda Karia, Lykia, Pisidia ve Phrygia kültür bölgelerinin kesişme noktasında konumlandığından bu dört bölgeyi birbirine bağlayan noktada, merkezi bir konumda olmasıyla oldukça önemli bir bölgedir. Kabaca, Pisidia Bölgesi'nin batısında, güneyde Milyas ile kuzeyde Phrygia ve batıda Karia ile çevrelenmiş olsa da, tam olarak sınırlarını söyleyebilmek oldukça zordur. Buna göre doğuda Tefenni Ovası Olbasa Antik kenti sınırları; kuzeyde Acıpayam ovası; güneydoğu sınırında ise Söğüt (Karalitis) Gölü ve Elmalı Platosu; batıda Araksa olarak tanımlanabilir. Bu bölgeler içerisinde özellikle Roma Dönemi'nde yoğunlaşan kaya kabartmaları bölge dini, mitolojisi ve günlük yaşamına dair önemli bilgiler vermektedir. Söz konusu bölgelerde Kakasbos, Dioskurlar ve Tanrıça başta olmak üzere yoğun olarak atlı tanrı kabartmaları görülmektedir. Bunların dışında Herakles, Men, Kybele, Theoi Agrioi gibi tanrı ve tanrıçalar, steller, asker figürleri gibi kabartmalar da bulunmaktadır. Bu kabartmalar yoğun olarak kırsal alanlarda konumlandırılmışlardır. Bir kısmı tekil durumda iken Burdur'un Tefenni ilçesinde Kakasbos kutsal alanı, Teke Kozağacı'nda ise Dioskurlar ve Tanrıça'nın yoğun miktarda görüldüğü bir kutsal alan bulunmaktadır. Bazı kabartmaların ikonografisi hakkında birçok tartışma bulunmaktadır. Bazılarının kesin olarak kim oldukları henüz çözülememiştir.

Anahtar Kelimeler : Pisidia, Kibyrtis, Kaya, Kabartma

Kibyra'dan Bir Grup Heykeltıraşlık Eser

Kibyra, Burdur İli'nin Gölhisar İlçesi'nin hemen batısında, giderek yükselen bir tepelik üzerindedir. Doğusunda Gölhisar Ovası uzanır; batısı ise kente ve ovaya bol su sağlayan Ak Dağ kütleli ile sınırlanmıştır. Deniz seviyesinden yüksekliği, ortalama 1100-1300 m. arasında değişen kent üç tepe üzerinde kurulmuştur. Bulunduğu bölge antik coğrafyada Kabalia olarak isimlendirilmektedir. Kabalia Bölgesi, Pers Egemenliği sırasında Kral Dareios'a, Lydia, Lasonia ve Hytenneia ile birlikte beş yüz talent gümüş vergi vermekle yükümlü olan Sardes Satrapplığı'na bağlıdır. Kserkses'in Hellenistan Seferi sırasında Maionia'da oturan ve Lasonialı diye çağrılan Kaballer'in, Kilikalılar gibi donatıldıkları bilinmektedir. Kibyra'nın kurulduğu yörede egemen güç olması, bölgenin Roma Dönemi'nde politik olarak Kibyrtis ismi ile anılmasına neden olmuştur. Kibyrtis Bölgesi antik çağda oldukça önemli bir coğrafya üzerindedir. Bunun nedeni Karya, Likya, Pisidia ve Frigya Kültür Bölgeleri'nin kesişme noktasında konumlanmasıdır. Dolayısıyla Kibyra, bu dört bölgeyi birbirine bağlayan noktada, merkezi bir konumdadır. Yaklaşık 405 hektar alana yayılmış kalıntılara sahip olan kentin siyasi ve ekonomik gücü, Hellenistik Dönem'den başlayarak Roma İmparatorluk Dönemi'yle doruk noktasına ulaşmıştır. Bugün büyük bölümü ayakta duran Agora, Stadion, Tiyatro ve Meclis Binası önemli kamu yapılarıdır. 2006 yılından beri devam etmekte olan Kibyra kazılarında ortaya çıkarılan heykeltıraşlık eserlerinin bir kısmı Odeion yapısından ele geçmiştir ve bu yapıya ait oldukları bilinmektedir. Bir kısmı ise diğer alanlardan, özellikle yoğun miktarda Agora yapısından ele geçmekle beraber devşirme olarak kullanılmışlardır. Bu eserlerin içinde tanrı ve tanrıça betimleri yer alırken imparator ve imparatoriçeler de sıklıkla görülmektedir. Ayrıca kimliği henüz belirlenemeyen giyimli kadın ve erkek figürleri de bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler : Kibyra, Heykel, Heykeltıraşlık

Antik Çağ'ın Grotesk Figürinleri

Genellikle pişmiş topraktan yapılan ve *grotesk* olarak değerlendirilen figürinler arkeoloji biliminde önemli buluntu gruplarından birini oluştururlar. Antik çağ insanının sosyal yaşantısı ile doğrudan bağlantılı olan grotesk figürinler çoğunlukla, kusurlu anatomik hatlara sahip ya da komik/absürt bir şekilde tasvir edilmişlerdir. Özellikle Anadolu (Smyrna, Tarsus, Ephesos, Myrina, Priene) ve Mısır'da sıklıkla karşılaşılan ve herhangi bir külte bağlı olmayan bu figürinler hakkındaki ilk değerlendirmeler patolojik anlamlarının olduğu yönündedir. Ancak, ilerleyen dönemlerdeki çalışmalar neticesinde araştırmacılar tarafından farklı tiplerinin ve kullanım amaçlarının olduğu, sadece patolojik bir anlam taşımadığı kanısına varılmıştır. Bu hususta bahsi geçen figürinler yapılan bu çalışma kapsamında; aktör figürleri, karikatürize edilmiş figürler ve patolojik figürler olmak üzere üç kategoride değerlendirilmiştir. Arkeolojik kontekst içinde bulunmadıkları sürece tarihlendirilmesi de problemlili olan grotesk figürinler Mısır'da Alexandria ve Anadolu'da Smyrna örnekleri esas alınarak M.Ö. 3 yy ile M.S. 3. yy gibi çok geniş bir tarih aralığına yerleştirilmiştir. Yapılan bu çalışma kapsamında grotesk figürlerin tüm kategorileri ve çağdaş örnekleri bir arada değerlendirilerek tipolojileri ve hangi amaç için kullanıldıkları belirlenmiş olup, bu figürinlerin toplum yaşamındaki konumu ve önemi de saptanmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Pişmiş Toprak, Figürin, Grotesk, Karikatürize, Patolojik

Antik Dönemde Kadının Günlük ve Sosyal Yaşamdaki Yeri

Antik toplumda kadınlar genel olarak sosyal yaşantıdan yoksun olarak yaşamaktaydılar. Onların yaşantısının büyük bir bölümü evlerinde eşlerine hizmet etmekle, yün eğirmekle, dokuma yapmakla ve çocuk bakmakla geçmekteydi. Ailede bulunan tüm kadınlar, köleler de dâhil, evin refahı ve huzuru için çalışırdı. Bu ev işlerinin yanında yün eğirmek ve kumaş dokumak da kadının göreviydi. Yunanlı ev kadınından istenen, sabırlı, yaratıcı ve zevkli olmasıydı. Kadınların yurttaşlık hakları yoktu. Görevleri ev işleri ve çocuk yetiştirmeyle sınırlıydı. Kamusal yaşamdan büyük ölçüde dışlanmışlardı ve evden yalnızca büyük şenliklere katılmak için çıkarlardı. Alışverişi köleler yapardı. Evli kadınların dışarıdaki hayata bağlılıkları maddi durumlarına göre değişmekteydi. Maddi durumu iyi olan kadın genelde yoksul olan kadınlara oranla daha az hür sayılırdı. Genelde evde yün eğirerek ve dokuma yaparak günlerini geçirmektedirler. Yoksul olan kadınlar ise evin geçimine katkı sağlamak amacıyla tarlalarda ve pazarlarda çalıştıklarından bir bakıma daha hür sayılmaktaydılar. Durumu iyi olan ailelerin kadınları dini törenlere, cenaze törenlerine, sahne gösterilerine ve düğünlere gitme gibi faaliyetlerde bulunarak toplum içerisinde karıştıkları durumlar da olmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Filozof Kadınlar, Gladyatör Kadınlar, Sporcu Kadınlar

22. Oturum

İslam Tarihi ve Edebiyatı

Oturum Başkanı: Dr. Öğr. Üyesi Osman Yılmaz

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Avşar Han, II. Salon

11.00-12.40

Abdullah Muaz Güven

*Kültürel Muhteva Yönüyle Sahâbe-i Kirâm'ın
Hz. Peygamber'e Mersiyeleri*

Ahmet Aytepe

*İbn Sinân El-Hafâcî'nin (ö.466/1073) Söz ve
Fesâhat Anlayışının İcâz Görüşüne Bir Yansıması: Sarfe*

Duran Ekizer

Kur'an-ı Kerim'de Geçen Beddua İfadelerinin Belagat Açısından Analizi

Kültürel Muhteva Yönüyle Sahâbe-i Kirâm'ın Hz. Peygamber'e Mersiyeleri

Câhiliye dönemindeki cenaze törenlerinde kadınlar tarafından terennüm edilen secili ve ahenkli sözler, Arap edebiyatında mersiye türünün temelini oluşturur. Vefat akabinde kadınların ağlamaları sırasında, vefat edenin yakınlarından şiir kabiliyeti olan birinin, vefat eden kişinin meziyetlerini ve asil davranışlarını şiirsel bir şekilde zikretmesi Arap kültüründe önemli bir âdet olarak kabul edilmektedir. Bununla birlikte vefat olayının İslâm dininin dünya ve ahiret konularına bakış açısına göre yeniden değerlendirilmesi ve vefatın sonsuz hayata açılan bir kapı olarak görülmesi, vefat sonrası gerçekleştirilen uygulamalarda zamanla değişikliklere yol açmıştır. Ancak sevilen kişiden ayrılmanın acısı insanîyetin bir gereği olarak hiçbir zaman değişmeyeceği için duygusal, edebi ve kültürel bir faaliyet olarak vefat eden kişiye atfen mersiye söyleme adetinin İslam sonrası dönemde de devam ettiği görülür. Hz. Peygamber'in vefatı sonrasında Sahâbe-i Kirâm tarafından söylenen mersiyeler, İslâm'ın şiire yaklaşımının ve ölüm teması çevresinde oluşan, kültürle doğrudan bağlantılı bir edebî türün İslâm'la beraber geçirdiği değişimin görülebileceği önemli malzemelerdir. Bu sebeple araştırmamızda Sahâbe-i Kirâm'ın mersiyeleri, kültürel muhteva açısından ele alınacaktır. Mersiyelerdeki kültürel muhtevanın incelenmesi neticesinde; inanç ve ibadet alanında hızlı bir şekilde gerçekleşen değişimin kültürel unsurlarda süreç odaklı bir dönüşüm şeklinde ortaya çıkmış olduğu fikri izah edilecektir. Bu dönüşüm sürecinde Sahâbe dönemi itibariyle varlığını sürdüren câhiliye adetlerine de işaret edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Hz. Peygamber, Sahabe, Mersiye, Kültür

İbn Sinân el-Hafâcî'nin (ö.466/1073) Söz ve Fesâhat Anlayışının İ'câz Görüşüne Bir Yansıması: Sarfe

Abdülkâhir el-Cürcânî'nin (ö. 471/1078-79) lafızcı fesâhat anlayışlarını reddederek sözdizimi (*nazm*) nazariyesini ortaya koyduğu hicri beşinci asırda, bir başka edebiyatçı düşünür İbn Sinân el-Hafâcî'nin (ö.466/1073) pür lafızcı bir fesâhat nazariyesi geliştirdiği görülmektedir. Cürcânî'nin sınırları nahvin anlamlarıyla çizilmiş anlamcı fesâhat anlayışı Eş'arî söz anlayışını dilbilim ve edebiyat zemininden desteklerken, İbn Sinân el-Hafâcî, benimsediği kelâmi mezhebin yaratılmış söz anlayışını doğrudan fesâhat anlayışına yanıt olarak lafızcı bir fesâhat anlayışı geliştirir. O bunu yaparken, dilin seslerine dair nahiv biliminde ortaya konan veriler, edebî eleştiri ve belâgat geleneğindeki lafız eksenli yaklaşımlar ile Mu'tezile kelâmcısı K. Abdülcebbar'dan (ö. 415/1025) devraldığı yaratılmış söz anlayışını terkiplmektedir. Ancak fesâhatin lafız ve seslere atıfla açıklanması Kur'an ve eşsiz dil özelliği dikkate alındığında bir takım problemlere yol açmaktadır. Bu çalışmada, Hafâcî'nin kelâmi kaygılarla geliştirdiği lafızcı söz anlayışının, onu, Kur'an'ın i'câz meselesinde *sarfe* görüşünü olumlamaya meylettirdiği öne sürülecek. Böylelikle kelâm, belâgat ve i'câz gelenekleri arasındaki irtibat Hafâcî örneği üzerinden gösterilirken, yaratılmış söz anlayışının lafızcı bir fesâhat anlayışını doğurduğuna, lafızcı fesâhat anlayışının da *sarfe* görüşünü olumlamaya zemin hazırladığına da işaret edilecektir.

Anahtar Kelimeler : İbn Sinân el-Hafâcî, söz, lafız, fesahat, sarfe, i'câz

Kur'an-ı Kerim'de Geçen Beddua İfadelerinin Belagat Açısından Analizi

120 | Kuran-ı Kerim'in kendine özgü oldukça dinamik ve etkileyici bir üslubu vardır. Bu üslup Kur'an'ın indiği dönemdeki Arapların dil açısından ortaya koydukları anlatım teknikleri ve ifade çeşitliliği çerçevesinde şekillenmiş ve muhatapların ilâhî mesajları istenilen düzeyde kavraması sağlanmıştır. Bahsedilen bu anlatım tekniklerinden birisi de özellikle insanlar için kullanılan bazı beddua türü ifadelerdir. Bu ifadelerde yer alan anlatım çeşitliliği belagat açısından incelendiğinde Kur'an'ın üslubunun ne denli etkin ve çarpıcı veriler içerdiği ortaya çıkmaktadır. Kur'an'da mazi fiil ve mefulü mutlak gibi ifadelerle ortaya konan beddua üslubu belagat açısından oldukça zengin ve çeşitli anlatım tekniklerinin bulunduğu önemli bir inceleme alanı oluşturmaktadır. Kur'an'da yer alan beddua ifadelerinin içerdiği bir başka boyut da bu ifadelerin muhataplarının genellikle erdemsiz ve düşük karakter özellikleri sergileyen kişiler olmasıdır. Bu nedenle beddua ifadelerinin edebî analizi sadece anlatım teknikleri çerçevesinde değil, aynı zamanda muhteva açısından da ele alınması gerekli bir husustur. Bu bildiri de Kur'an'da geçen beddua anlamında kullanılan ifadelerin içerik ve üslup analizi belagat açısından ele alınmış ve bu tip ifadelerin Kur'an'ın kendine özgü mükemmel üslubunun önemli bir parçası olduğu sonucuna varılmıştır

Anahtar Kelimeler: Beddua, Üslup, Belagat, Din Dili

23. Oturum

Stratejik Yönetim ve Yönetim Organizasyon

Oturum Başkanı: Doç. Dr. Ali Murat Alparslan

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Avşar Han, III. Salon

11.00-12.40

Celile Gürbüz, Özlem Çetinkaya Bozkurt, Nil Esra Dal
*Üniversitenin Markalaşması: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi'nin
Markalaşma Sürecinin İncelenmesi*

Mehmet Ali Taş, Seher Yastioğlu
*Kültürel Değerlerin Kariyer Uyum Yeteneğine Etkisi:
Bir Saha Araştırması*

Elmas Ercan, Selda Başaran Alagöz
*Mağaza Atmosferinin (İç Unsurlar)
Hedonik Alışveriş Tutumu Üzerine Etkisi*

Üniversitenin Markalaşması: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi' nin Markalaşma Sürecinin İncelenmesi

İhtiyaç duyulan ileri düzeydeki yüksek nitelikli insan gücünü eğiten, gelecekteki hedefleri doğrultusunda bilimsel araştırmalar yapan kurumlar olan üniversiteler, bilgi ile toplumu inşa etme ve insana hizmet etme gayesiyle hizmet yarışına girmekte ve diğer üniversitelerle rekabet etmektedirler. Bu artan rekabette üst sıralarda yer almak isteyen üniversiteler, rakiplerinden farklı olan yönlerini, beklenti ve ihtiyaçlarını tatmin etmek üzere öğrencilere ne tür vaatlerde bulunduğunu, eğitim kalitesini ve üniversitenin sahip olduğu özellikler hakkında bilgi sahibi olabileceğimiz marka üniversite olma yolunda adımlar atmakta ve markalaşma sürecini başlatmaktadır. Üniversiteler marka yardımıyla hedef kitle olan öğrencilerin ve onların ailelerinin, nitelikli öğretim elemanlarının, işveren kuruluşların dikkatini çekerek onlarla iletişim kurmak istemektedirler. Güçlü marka imajına ve kimliğine sahip üniversiteler, nitelikli öğrenci ve öğretim elemanlarını bünyesine çekerek eğitim kalitelerini üst seviyelere taşımakta, hedef kitlenin beklentilerini tatmin ederek onların memnuniyetini sağlamak, üniversitelerin ulusal ve uluslararası bilinirliğini artırmak için çalışmalar yapmaktadır. Bu çalışmada Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi' nin marka üniversite olma sürecinde hangi adımları uyguladığı içerik analizi ile incelenmiş ve üniversitenin marka yönetim sürecine dair değerlendirmeler yapılmıştır. Marka olma sürecine katkı sağlamak adına süreçteki eksiklikler tespit edilerek öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Marka, Marka Üniversitesi, Marka Yaratma, Üniversitelerde Markalaşma

Kültürel Değerlerin Kariyer Uyum Yeteneğine Etkisi: Bir Saha Araştırması

Zihinsel ve duygusal özelliklerden oluşan kariyer uyum yeteneği, bireylerin iş dnyasına atılmalarında ve başarılarını sürdürmelerinde önemli bir role sahiptir. Ancak karakteristik özelliğinden dolayı birçok unsurdan etkilenmektedir. Bunlardan bir tanesi de şüphesiz kültürel değerlerdir. Bu değerler toplumun değişim yönelimi, risk alma eğilimi, geleceğe yönelik kariyer planlaması ve belirsizliğe olan tolerans düzeyini etkilemektedir. Bu bağlamda Kültürel değerlerin kariyer uyum yeteneği üzerindeki etkisi önemli düzeyde olması beklenmiştir. Bu amaçla Mehmet Akif Ersoy Üniversitesine mensup İ.İ.B.F, Mimarlık ve Mühendislik, Veteriner, Sağlık Bilimler ve Eğitim fakültelerinden 2. ve 4. Sınıfta eğitime devam eden 1086 öğrenci üzerinde anket yöntemi kullanılarak araştırma yapılmıştır. Ankette Schwartz tarafından geliştirilen kültürel değerler ölçeği ile Savickas ve Profeli'nin geliştirdiği kariyer uyum yeteneği ölçeği kullanılmıştır. Araştırma bulgularına göre, kültürel değerlerin kariyer uyum yeteneği üzerinde farklı düzeylerde, anlamlı ve olumlu etkisinin olduğu tespit edilmiştir. Sırasıyla en fazla etkiyi değişime açıklık, öz aşmışlık, korumacılık ve kendini güçlendirme göstermektedir. Bağımsızlığı, yaratıcılığı ve öz kontrolü temsil eden “değişime açıklık” boyutu ağır bastığı tespit edilmiştir. Kültürümüzün karakteristik özelliklerini barındıran, hayırseverliği, diğerkâmlığı ve evrenselliği kapsayan “öz aşmışlık” ile toplum ve aile güvenliği, uyum, saygılı olma, gelenekleri sürdürme değerlerini içeren “korumacılık” boyutların etkileri ise yüksek olduğu saptanmıştır. Aksine toplumun değerleriyle örtüşme düzeyi düşük olan, ihtiras, otorite ve güç sahibi olmayı temsil eden “kendini güçlendirme” boyutunun etkisi düşük düzeydedir. Ayrıca değer yöneliminin ve kariyer uyum yeteneğinin cinsiyet ayrımı bağlamında anlamlı farklılıkların olduğu tespit edilmiş olup sınıflar bağlamında ise anlamlı bir farklılığın olmadığı gözlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Değerler, Kariyer, Kültürel Değerler, Kariyer Uyum Yeteneği

Mağaza Atmosferinin (İç Unsurlar) Hedonik Alışveriş Tutumu Üzerine Etkisi

Mağaza atmosferi, tüketicileri etkileyen, dekorasyondan renk ve müziğine kadar çeşitli fiziksel özellikleri kapsamaktadır. Hedonik tüketim ise, alışverişin haz ve mutluluk veren bir eylem olarak görülmesidir. Bu çalışma, mağaza atmosferinin hedonik alışveriş etkisini ölçmeyi amaçlamaktadır. Araştırma için gerekli verilerin elde edilmesini sağlamak amacıyla, anket yoluyla veri toplama yöntemine başvurulmuştur. Veri toplama aracının seçiminde önce ilgili literatür incelenmiş ve bu araştırma için en uygun ölçek belirlenmeye çalışılmıştır. Anket üç kısımdan oluşmaktadır. Birinci kısımda katılımcıların demografik özellikleri ile ilgili ifadeler; ikinci kısımda hedonik alışveriş tutumunu ölçmek amacıyla Babin vd. (1994) tarafından geliştirilmiş ölçek; üçüncü bölümde mağaza iç unsurlarının etkisini ölçmek amacıyla Eunyong Chang (2001) ve Asugman ve Cote (1993) tarafından geliştirilmiş ölçek yer almaktadır. Bu kapsamda 260 anket formu dağıtılmış ancak 60 adet anket formu çeşitli sebeplerden (bazı soruların cevaplanmaması veya tamamen boş bırakılması) dolayı uygulamaya dâhil edilmemiştir. Dolayısıyla toplam 200 ankettan elde edilen veriler SPSS 17 paket programın da analize tabi tutulmuştur. Analizlerden önce araştırmada kullanılan ölçeklerin güvenilirliğini test etmek için iç tutarlılık göstergesi olan Cronbach's Alpha değeri hesaplanmıştır ($\alpha = 0,860$ ve $\alpha = 0,880$). Elde edilen değerler içsel tutarlılığın oldukça yüksek olduğunu göstermektedir. Araştırmada toplanan veriler daha sonra bağımsız örneklem T-testi, tek yönlü varyans analizi (Anova) ve Korelasyon analizine tabi tutulmuştur. Yapılan analiz sonuçlarına göre, bekâr tüketicilerin ($X=3,24$ ve $X=3,19$), evli tüketicilere ($X=2,85$ ve $X=2,36$) göre alışverişi daha çok macera yaşamak ve rahatlamak için yaptıkları görülmüştür. Ayrıca, mağaza atmosferi (iç unsurlar) değişkeni ile hedonik alışveriş değişkeni arasındaki ilişki istatistiki açıdan pozitif ve anlamlı olup ($p=0,000 < 0,05$; $r=0,410$), mağazanın atmosferik yapısının alışveriş yapan tüketicileri duygusal yönden etkilediği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Mağaza Atmosferi, Duygusal, Hedonik, Tüketim

24. Oturum

Mimarlık ve Şehircilik

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Şefika Gülin Beyhan

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Avşar Han, IV. Salon

11.00-12.40

Melike Toprak, Nuriye Garipağaoğlu

Bir Arazi Kullanım Planı Önerisi: Sarısu Çayı Havzası Örneği

Deniz Bayrak, Ömer İskender Tuluk

*Trabzon Belediye Meclis Zabıtnameleri Üzerinden
Şehrin İmar Faaliyetlerine Yönelik Bir İrdeleme*

Ozan Yetkin

*Kentsel Siyasetin Bir Aktörü Olarak
Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşları*

Bir Arazi Kullanım Planı Önerisi: Sarısu Çayı Havzası Örneği

Arazi kullanım planı, doğal ortam şartları ve arazi kullanım tarzı tespit edilen bir alanın üst ve alt ölçekli planlardaki durumu dikkate alınarak, belirlenen her bir kullanım türüne hitaben yapılan önerileri ifade etmektedir. Doğru bir arazi kullanımı çalışmasında, inceleme alanının doğal ortam özellikleri, mevcut arazi kullanım türü, arazinin kabiliyet bakımından sınıflandırması ve arazi kullanım planı gibi safhalar yer alması gerekirken, yapılan çoğu çalışmada kullanım planı önerisi basamağı atlanmaktadır. Bir hidrografik havza olan Sarısu Çayı Havzası, sanayi faaliyetlerinin yoğun olduğu Kocaeli ilinde, tarım ve hayvancılık özellikleri ile diğer ilçelerden ayrılan Kandıra ilçesinde yer almaktadır. Bu çalışmada ilk önce, uydu görüntüleri, uzaktan algılama programları, idari kurumlardan alınan sayısal veriler ve yapılan arazi çalışmalarının çıktısıyla, Sarısu Çayı Havzası'nın fiziki coğrafya özellikleri ve arazi kullanım türleri belirlenmiştir. Ardından havzada mevcut ekolojik dengenin korunmasıyla beraber sürdürülebilir kalkınmanın sağlanabilmesi için bir arazi kullanım planı önerisi yapılmıştır. 368 km²'lik araştırma alanının mevcut kullanım tarzı incelendiğinde havzanın %59'unun tarım alanları, %27'sinin orman alanları, %8'inin yol, %4'ünün yerleşim alanları, %1'inin sanayi tesisleri, %1'inin baraj-göletler ve %0,2'sinin ise maden ocaklarından oluştuğu tespit edilmiştir. Bu haliyle tarımın en yoğun faaliyet türü olduğu Sarısu Çayı Havzası'nda her bir arazi kullanım türü, ortamın fiziki coğrafya (jeoloji, jeomorfoloji, klimatoloji, bitki örtüsü, hidrografya ve toprak) özellikleriyle ilişkilendirilerek açıklanmış ve ardından havzanın 1/25.000 ölçekli nazım imar ve 1/50.000 ölçekli çevre düzeni planlarındaki durumu göz önüne alınarak, var olan ve gelecekte olması ihtimal dahilinde olan problemler üzerine somut öneriler yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler : Sarısu Çayı Havzası, Arazi Kullanımı, Arazi Kullanım Planı Önerisi, Havza Planlama, Coğrafi Bilgi Sistemleri, Uzaktan Algılama, Kandıra

Trabzon Belediye Meclis Zabıtnameleri Üzerinden Şehrin İmar Faaliyetlerine Yönelik Bir İrdeleme

Son yıllarda gittikçe önem kazanan yerel tarih çalışmaları, özellikle de Erken Cumhuriyet Dönemi şehir tarihi araştırmaları için en önemli belge gruplarından birisini Belediye Meclis Zabıtnameleri oluşturur. Şehre dair her türlü faaliyetin olgunlaştırılıp karara bağlandığı bu belgeler, dönemin zihin dünyasının aydınlatılması bağlamında da önemli bir potansiyele sahiptir. Gündem konusu her ne olursa olsun mecliste dile getirilen görüşler, yaşanan diyaloglar, kurulan cümleler, alınan kararlar bir taraftan şehrin gelişimine ilişkin önemli bilgiler barındırırken, diğer taraftan da Cumhuriyet'e geçiş sürecinin sancılarını açıkça ortaya koyan bir içeriğe de sahiptir. Yerel yönetimlerin kendi arşivlerini oluşturma pratiğinin Trabzon kentindeki önemli örneği olan ve 1931-1958 yılları arasında tutulan Trabzon Belediyesi Meclis Zabıtnameleri içerdiği imar faaliyetlerine yönelik kararlar bağlamında şehrin fiziki yapısına dair önemli kodlar barındırmaktadır. Bu kodlar; şehrin müstakbel imar planı yaptırma girişiminden, Atatürk Heykeli'ne; yolların onarımı ve açılmasından istimlak faaliyetlerine şehrin bugün geldiği noktada dahi önemini koruyan kararları içermektedir. Çalışma kapsamında söz konusu kararlar üzerinden Cumhuriyet ideolojisinin getirdikleri ve bu ideolojinin yeni Cumhuriyet şehirlerindeki uygulamaları üzerinden bir irdeleme yapılmıştır. Sonuç olarak bu çalışma; Trabzon Belediye Meclis Zabıtnameleri'nin potansiyelini ortaya çıkararak dönemin zihin dünyasına paralel imar faaliyetlerine ışık tutmuştur. Dönemin sosyal, siyasal ve toplumsal ortamının aynası hükmünde olan Zabıtnameler başta kent ve mimarlık tarihçileri olmak üzere barındırdığı önemli bilgiler ile araştırmacılar için yeni kapılar açmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Trabzon, Şehir Tarihi, Arşiv, Zabıtname, Belediyecilik, İmar Faaliyetleri

Kentsel Siyasetin Bir Aktörü Olarak Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşları

Kent yönetimi veya kentsel siyaset, karar verme süreçlerine birden fazla aktörün dahil olduğu veya dahil olması gereken bir alanı işaret etmektedir. Bu alanın aktörlerinden bir tanesi de kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarıdır. Bu çalışma, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının kentsel siyaset içindeki konumunu/rolünü incelemek amacıyla yapılmıştır. Çalışma kapsamında ilk olarak kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının anayasal statüsüne ve karakteristik özelliklerine değinilmiştir. Ardından kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarıyla ilişkilendirilen “sivil toplum kuruluşu”, “baskı grubu” ve “korporatizm” kavramları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları karşılaştırılmaya çalışılmıştır. Yeni Anayasa tartışmaları ekseninde, hazırlanan Anayasa taslaklarında kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının nasıl ele alındığı da çalışma kapsamında incelenen konulardan bir tanesidir. Daha sonra kentsel siyaset veya kent yönetimi denildiğinde akla gelen il özel idaresi ve belediye gibi yerel yönetim birimlerinin hukuki mevzuatlarından hareketle, yerel yönetimlerin karar mekanizmalarında kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının konumu/rolü incelenmiştir. Tüm bu incelemelerden sonra kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının kentsel siyasetteki konumu/rolü, olan ve olması gerekenler üzerinden tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler : Kentsel Siyaset, Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşları, İl Özel İdaresi, Belediye, Sivil Toplum Kuruluşu, Baskı Grubu, Korporatizm

25. Oturum

İslam Felsefesi ve Din Felsefesi

Oturum Başkanı: Doç. Dr. Ayşe Sıdıka Oktay

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Avşar Han, I. Salon

14.30-16.10

Akhmad Rofi Damyati

Ekmeleddin En-Nahçuvani ve İşârât Ve't-Tenbîhât Üzerine Şerhi

Qari Feriaghun Batoor

Abdülkerim Suruş'da Çağdaş Problemler ve Din

Selime Çınar

"İnsanın Doğası Gereği" Ne Demektir?

İbn Sina'da Doğa ve İrade Ayrımı

Berat Mehani

İslamcı Hareketlerinde Hadise ve Kötülük:

Badiou'nun Küme Kuramına Göre Bir Yorum

Özlem Kermen

Soren Kierkegaard Düşüncesinde Tanrı'nın Varlığını Kanıtlama Sorunu

Ekmeleddin En-Nahçuvani ve İşârât Ve't-Tenbîhât Üzerine Şerhi

Felsefe tarihi boyunca Paripatetik Okulu en çok etkili felsefe geleneklerinden biridir. Bu Aristo geleneğinin İslam düşünce tarihine etkileri de büyüktür. Meşşai felsefesi açısından İslam felsefesinde en önemli ve etkisi büyük filozof İbn Sina'dır. Elbette İbn Sina sadece Aristo'yu takip etmiştir denilemez, daha doğrusu İbn Sina'nın daha mükemmel ve derin bir katkısı vardır, felsefe görüşleri daha detay ve yeni görüşler bir şekilde ulaşmaktadır. *El-İşârât ve't-tenbihât*, İbn Sina'nın en önemli kitaplardan biridir. İbn Ebi Usaybia'nın *Üyünü'l-enba' fi tabakati'l-etibba'* adlı eserinde belirtildiğine göre bu kitap İbn Sina'nın en son ve en güzel eseridir. İbn Sina'nın bu kitabı onun felsefe konusundaki eserlerinin bir özeti gibidir. Dolayısıyla felsefe tarihinde, özellikle 12. asırdan sonra, bu eser çok değerli bir mevkiye sahip olup, filozofları çok etkilemektedir. Bilindiği kadarıyla gerek ona katılmış gerekse katılmamış filozoflar bu kitabını şerh etmişlerdir. Ayrıca şerhleri yanında şerhin haşiyeleri de vardır. Başka bir deyişle, bir şerh yazıldığında o şerhe başka eleştiriler gelmektedir. Mesela Katbeddin Râzî *Kitâbu'l-muhâkemât beyne şarhay'l-işârât* adlı eserinde Fahreddin Râzî'nin *Şarhu'l-işârât'ı* ve Nasıreddin Tûsî'nin *Şarhu'l-işarat'ı* arasında bir muhakeme yapmıştır. Ve Şerif Cürcânî *Haşiye 'ale'l-muhakemat* adlı eseriyle *Kitabu'l-Muhakemat adli* eseri tenkid etmiştir. İbn Sina'nın *İşârât ve't-tenbihât'ı* o kadar çok değerli ki, fakat bu şerh, haşiye, tenkit, talik geleneğinde hala çok eser varmış ve hala tahkik edilmemiş nüshaları da vardır. Başka bir deyişle, uzun zamandan beri bu şerh geleneği çok meşhur olmasına rağmen bazı *İşârât ve't-tenbihât* şerhleri felsefe kaynağı olarak günümüzde çok az bilinmektedir. Ekmeleddin en-Nahcuvânî'nin *Şerhu'l-işârât* adlı eseri az bilinen *İşârât* şerhleri tanıştırılıp kısa bir şekilde tahlil yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: İbn Sina İşarat ve't-Tenbihat geleneği, Ekmeledd'n En-Nahçuvani, Şerhu'l-İşârât eseri

Abdülkerim Suruş’da Çağdaş Problemler ve Din

BBC Farsça web sitesinin sunduğu rapora göre Abdülkerim Suruş, dini düşünürler arasında en çok tartışılan, İran toplumunun son otuz yılındaki Şii düşünürlerinin en etki-leyicisi ve reformisti olarak tanımlandı. Suruş, felsefe, sosyoloji, din-siyaset ilişkisi, modernite ve liberal demokrasi gibi alanları ve konuları kapsayan çok geniş bir spektrumda dile getirdiği özgün fikirleriyle düşünce dünyasının ilgisini çeken çağdaş bir düşünürdür. Suruş, 2004 yılında Hollanda’da Erasmus Ödülünü kazanmıştır. 2009 yılında ise “Foreign Policy” dergisi tarafından yürütülen kamusal bir anket sonucunda dergi, onun adını dünyanın en iyi yüz aydınları listesinde yer vermiştir. Çalışmada takip edilen yöntem şudur: Biz konuları tasviri bir zemine oturtuktan sonra inceleme ve analizlerimizi yapmaya çalıştık. Araştırmamızın sağlam olabilmesi için kaynak temini sırasında genelde Suruş’un kendi kitap ve araştırmalarına, özelde ise kendi ülkesinde nasıl anlaşıldığını tespit edebilmek için daha çok İranlı yazarlarının eserlerine bakmayı uygun gördük. “Abdülkerim Suruş’da Çağdaş Problemler ve Dinin” ele alındığı bu çalışmada, Suruş’un tutarsız gibi görünen fikirlerinin nedeninin ilerleyen süreçte akademik sahadan çok siyasi bir mücadele içerisinde olmasından kaynaklandığını gördük.

Anahtar Kelimeler: BBC, Sosyoloji, Felsefe, Modernite, Liberal Demokrasi

“İnsanın Doğası Gereği” Ne Demektir? İbn Sina’da Doğa ve İrade Ayrımı

İslam filozofları Zorunlu Tanrı anlayışına bağlı olarak Tanrı’dan iradeyi nefyetmişler, bu durumda iradesiz varlıkların hareketlerini açıklamak için doğa kavramını kullanmışlar, iradeli varlıklardaki hareketin ilkesinin de irade olduğunu kabul etmişlerdir. İbn Sina’ya göre doğa kelimesinin birkaç anlamı vardır. Bunlardan biri doğanın hareket ve sükunun ilkesi olmasıdır. Doğa kelimesi ikinci olarak kendisinden iradesiz olarak fiil meydana gelen her şey için kullanılabilir. Buna göre bitkisel nefis, doğal olarak adlandırılacağı gibi örümceğin ağ örmesi doğal hareket olarak kabul edilebilir. Doğa kelimesi bir başka yönden cevherin kendisiyle kaim olduğu şey için kullanılır. Bu da surettir. Bir diğer anlamda ise bir şeyin zatı için kullanılır. Burada doğa kelimesinin farklı anlamları sıralanıyormuş gibi görünse de aslında anlamın “iradesiz ve zorunlu olmak” kaydında sabit kalıp uygulandığı varlık türünün basitten bileşiğe doğru ilerlediği takip edilebilir. Buna göre ilk anlamıyla doğa hava, su, toprak ve ateş olmak üzere dört unsurun hareketlerinin ilkesi için kullanılır. İkinci anlamıyla bitkilerin hareketlerine ve hayvanların iradesiz hareketlerin ilkesine karşılık gelmektedir. O halde üçüncü anlamıyla, yani bir şeyden kendisi olmak bakımından fiil sadır olmasını sağlayan ilke olan suret anlamıyla doğa yine iradesiz fiillerin ilkesine mi işaret etmektedir? Eğer öyleyse bu durumda insanın da insanlık suretinden yani nefsinden kaynaklı fiillerinin zorunlu olduğu iması söz konusu olacak mıdır? Sözelimi “insan doğası gereği toplumsaldır” ifadesi ile “örümcek doğası gereği ağ örür” arasında bir fark var mıdır? Bu yazıda İbn Sina’nın insan nefsi ile doğa arasında çizdiği ayrım ele alınacak ve “insanın doğası gereği” ifadesinin anlamı ortaya konmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Doğa, Hareket, Nefis, İrade, Kuvve, Kudret, Suret

İslamcı Hareketlerinde Hadise ve Kötülük: Badiou'nun Küme Kuramına Göre Bir Yorum

Bu çalışmamızda çağdaş düşünürlerden olan Alain Badiou'nun küme kuramını esas alarak geliştirdiği özne kuramına göre İslamcı hareketlerin yapısını ve sonuçlarını kısaca incelemeye çalışacağız. Badiou'nun geliştirdiği kuram, özne-hadise arasındaki nasıl bir ilişki olduğu sorusuna cevap vermektedir. Ona göre bu kuramın ortaya koyduğu açıklamalar ancak matematikte gelişen küme kuramının sunduğu ontoloji anlayışı içinde mümkündür. Bu anlayışta, hadisenin gerçekleşme süreci iyiliğin/hakikatin ortaya çıkmasını sağlamaktadır; fakat aynı zamanda bu süreç taklit üzerine inşa edildiğinde bir felakete/kötülüğe neden olmaktadır. İslam dininin tamamlanmış bir din olması üzerine yeni bir adlandırma yapma teşebbüsünün dinin ontolojik yapısıyla çeliştiğini görmekteyiz. Böyle bir durumda İslamcı hareketleri ve bu hadiselerle neden olan biri ya da birilerini nasıl değerlendireceğiz? İslam adına dışlayıcı, bölücü ve teröre neden olan yaklaşımların ortaya çıkma nedeni ve kaynağının ontolojik bir çerçevede ele alındığı takdirde anlaşılır hale gelebileceğine inanıyoruz. Badiou'nun ontolojik yapısı ile İslam dininin sunduğu varlık anlayışının aynı imkâna sahip olup olmadığı temel bir sorundur. Bu sorunları açığa çıkartmak için çalışmamızda böyle bir yol takip etmeyi uygun gördük. İlk bölümde mevcut olan ontolojik anlayışlara Badiou tarafından getirilen eleştiriler üzerinde duracağız. İkinci bölümde ise Badiou'nun üzerinde durduğu küme kuramına kısaca göz atacak; üçüncü bölümde bu matematiksel kuramdan küme kuramına geçişini ve sonuçlarını ele alacağız. Dördüncü bölümde İslam dininin yapısını ve dayandığı ontolojiyi inceleyeceğiz; son bölümde ise kötülük meselesinin nedenlerini göstermeye çalışacağız.

Anahtar Kelimeler: Küme Kuramı, Özne, Hadise, İslam Hareketleri, Kötülük

Soren Kierkegaard Düşüncesinde Tanrı'nın Varlığını Kanıtlama Sorunu

Bu çalışma, Egzistansiyalizm'in kurucusu olarak bilinen teist filozof Kierkegaard'ın Tanrı'nın varlığına dair delillere getirdiği eleştiriler ve Tanrı inancının rasyonelliği karşısındaki tutum ve düşüncelerini incelemeyi hedeflemektedir. Bu bağlamda çalışmamızda, "Tanrı ispat edilebilir bir düşünce midir? Tanrı'nın var olduğu bu ispatlardan nasıl ortaya çıkar? Doğrudan doğruya mı?" sorularını araştıran Kierkegaard'ın bu konudaki özgün fikirleri ağırlıklı olarak ele alınmıştır. Kierkegaard açısından Tanrı ispat edilebilir bir düşünce olmaktan ziyade kendisiyle ilişki kurularak yaşanan bir varlıktır. Dolayısıyla Tanrı'nın varlığı lehine deliller toplamak boş ve faydasız bir çabadır. Dinin hakikatlerini, nesnel düşüncenin verilerine tabii tutarak arayanları da küçümsemektedir. Bu durumda bir kimse Tanrı'yı kazanmak için "aklı kaybetmek" yani "saçma" olana inanmak zorundadır. Çünkü iman metafizik bir alanı kapsadığı için bir kanıt ihtiyacının olmadığını düşünür. Kişi İnancının doğruluğunu kanıtlayacak sebepler ve deliller göstermeksizin "iman sıçramasını" gerçekleştirmek zorundadır. Ancak bu sıçramayı gerçekleştirdiğinde Tanrı'nın varlığına ulaşabilir. Kierkegaard, "risk olmadan iman olmaz" demektedir. İman paradoksal olmasına rağmen sonsuz tutku ve teslimiyetle, her türlü belirsizliğe karşı Tanrı'ya risk alarak inanmaya karar vermektir. Bu nedenle rasyonel delillerin sunabileceği bütün imkânları reddeden Kierkegaard, aklın bu alanda yetersiz olduğunu savunur. Tanrı'nın varlığını kanıtlama girişiminde bulunanları da imanın, saçma, risk ve paradoksal oluşunu anlayamamakla itham etmektedir. Mensup olduğu Hıristiyan teolojisi dogmalar üzerine kurulu olmasından dolayı, Kierkegaard'ın "saçma" kavramı üzerinden rasyonel delillere karşı ayrı bir felsefi tartışma konusu yaptığını görmekteyiz.

Anahtar Kelimeler: Kierkegaard, Tanrı, Paradoks, Saçma, İman, Kanıt

26. Oturum

İLEM Lisans Oturumu - V

Oturum Başkanı: Arife Gümüş

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Avşar Han, II. Salon

14.30-16.10

Tuba Demirel

Türkiye'de Sokakta Çalışan Çocuklara Yönelik Devlet Politikalarının ve STK Çalışmalarının Sosyal Politikalar Bağlamında Değerlendirilmesi

Cemile Nur Polat Boztaş

Tedbir-ul Menzil'de Kadın ve Çocuk Eğitimi Mevzuları Üzerine Bir İnceleme

Nursena Sağır, Ayşegül Kayaoğlu

Ekonomik, Sosyal ve Bölgesel Faktörlerin Türkiye'deki Yerel ve Genel Seçim Tercihlerine Etkisi

Yunus Emre Erzik

Dayton Barış Antlaşması Sonrası Bosna-Hersek Devleti'nde Siyasi ve İdari Sorunlar

Asel Ebrar Akansu

İlk İslam Devleti ve Kurucu Anlaşma Olarak Medine Vesikası

Mehmet Savaş

Doğu Anadolu Göçlerinin Yerleşme Deneyimleri

Türkiye’de Sokakta Çalışan Çocuklara Yönelik Devlet Politikalarının ve STK Çalışmalarının Sosyal Politikalar Bağlamında Değerlendirilmesi

Sanayi Devrimi’yle hızla artan kentleşme, toplumda ve aile kurumunda birçok değişime yol açmakta ve beraberinde birçok sorunu ortaya çıkarmaktadır. Göç, yoksulluk, işsizlik ve ailelerin parçalanması olguları aile kurumu içerisinde en çok çocukları etkilemektedir. Bu anlamda sanayileşme öncesi ve sonrasında dikkat çeken çocuk işçiler sorunu, sanayileşmenin ilerlemesiyle daha büyük bir sorun olan sokakta çalışan ve/veya yaşayan çocukların sayısının artması, ulusal mevzuat ve uluslararası sözleşmeler gereğince çocukları korumaya yönelik gerekli önlemlerin alınmamasının sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Sokakta çalışan çocuklar şiddete maruz kalma, suça sürüklenme, madde bağımlılığı, fuhuş ve organ mafyası gibi birçok tehlikeyle karşılaşmakta ve onları sokakta bekleyen risk faktörleri her geçen gün daha da artmaktadır. Sanayileşme süreci içinde bulunan Türkiye de bu sorunlarla karşı karşıya kalmakta ve bunların ortadan kaldırılması yahut etkisinin azaltılması için devlet politikalarına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu politikalar doğrultusunda sivil toplum kuruluşlarının da devletle ortak çalışmalar yürütmesi, hızla büyüyen bu problemlerin olumsuz etkilerinin en aza indirilmesi gerekmektedir. Bu çalışmada Türkiye’de sokakta çalışan çocuklara yönelik önleyici politikalar ve destek hizmetleri incelenecektir. Konu bağlamında incelenebilecek raporlar kapsamında bu hizmetlerin yeterliliği tartışılacaktır. Araştırma kapsamında Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı’nın ve sokakta çalışan çocuklara yönelik projeler yürüten sivil toplum kuruluşlarının ilgili çalışmalarının toplumun ihtiyaçlarına göre yeterliliği sosyal politika bağlamında nitel araştırma yöntemi ile değerlendirilecektir. Bu bağlamda konuyla ilgili daha önce ülkemizde yapılan araştırma ve projelerin incelenmesi, ilgili kurum ve kişilerle görüşmeler yapılması hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sokakta Çalışan Çocuklar, Risk Faktörleri, Sosyal Politikalar, Sivil Toplum Kuruluşları, Sosyal Çalışma

Tedbîr-ul Menzil'de Kadın ve Çocuk Eğitimi Mevzuları Üzerine Bir İnceleme

Ahlak ve ahlaki normlar toplum içinde bir düzen inşa etmek ve insanlar arasındaki birliği kuvvetlendirmek için insanlar tarafından fiili olarak oluşturulmaktadır ve araştırılmaktadır. İnsanın yetkinleşmesi yolunda bugünün ahlâki değerlerinin araştırılmasıyla beraber ahlak felsefecilerinin görüşlerine de başvurulması önem arz eder. Klasik dönem XVI. yüzyıl ahlak felsefecilerinden Kınalızâde Ali Çelebi, Ahlâk-ı Alâî eserinde ev idaresinin nasıl olması gerektiğini baba, anne, çocuklar, mallar ve hizmetçiler açısından ortaya koymuştur. Bu çalışmada Tedbîr-ul Menzil'deki çocuk eğitimi ve kadın ile ilgili mevzular incelenecek ve aynı dönemde daha uzak havzalarda yaşamış alimlerin görüşleriyle karşılaştırmalar çalışmaya eklenecektir. Kadınların eğitim alma hakkı, o toplumdaki yeri, aile içindeki görevleri gibi Kınalızâde'nin değindiği konulara günümüz perspektifinden bakılmaya çalışılacaktır. Ahlak eserleri yaşanan toplumun ahlâki durumundan bağımsız düşünülemez ve bugünün ahlâki koşullarına da olduğu haliyle adapte edilmesi mümkün olmayabilir. Bu bağlamda, coğrafyanın ve dönemin şartlarına uygun olan bazı ahlâki normların da görelî olabileceği sonucuna varılmak istenmektedir. Araştırmada *Ahlâk-ı Alâî* temel alınıp, odaklı literatür taraması yöntemi kullanılarak, Müslüman kadınların kendi ahlak ve çocuk eğitimi bilgilerine katkı sunmak amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kınalızade Ali Çelebi, Tedbîr-Ul Menzil, Ev İdaresi, Kadın, Çocuk Eğitimi

Ekonomik, Sosyal ve Bölgesel Faktörlerin Türkiye’deki Yerel ve Genel Seçim Tercihlerine Etkisi

Bu çalışma, Türkiye’deki 30 Mart 2014 yerel ve 1 Kasım 2015 genel seçimlerindeki seçmenin oy davranışını belirleyen ekonomik, sosyal ve bölgesel faktörlerin iki farklı ekonometrik model ile incelenerek anlaşılmasını amaçlamaktadır. Çalışmada ilk olarak 2014 yerel ve 2015 genel seçimdeki oy davranışlarının cinsiyet, yaş, eğitim durumu, çalışma durumu, kişi başına düşen hane geliri, etnik köken, oturlan evin tipi, bölge, yerleşim tipi (kır, kent, metropol), hayat tarzı modeli, kişisel ekonomik zorluklar gibi özellikler tarafından nasıl etkilendiği Multinomial Logistic Regression metodu ile incelenecektir. İkinci olarak ise genel seçimler ile yerel seçimler arasındaki geçişkenliği belirleyen faktörler ekonomik, sosyal ve bölgesel olmak üzere üç ana grup halinde Logit modeli kullanılarak incelenecektir. Böylece bugüne kadar mikro ölçekte incelenmemiş olan Türkiye’de yerel ve genel seçimler arasındaki ilişki ve özelden 2014 ve 2015 seçimlerindeki seçmen davranışı ekonometrik olarak analiz edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Seçmen Davranışı, Seçim Tercihi, Oy Verme, Yerel Seçim, Genel Seçim

Dayton Barış Antlaşması Sonrası Bosna-Hersek Devleti'nde Siyasi ve İdari Sorunlar

Yirminci yüzyıl; Dünya Savaşları, Almanya'nın birleşmesi, SSCB'nin dağılması, bağımsızlık hareketleri sonucu yeni devletlerin ortaya çıkması gibi muhtelif olaylara tanıklık etmiştir. Yine bu dönemde yaşanan gelişmelerden bir diğeri de Yugoslavya'nın kuruluşu ve sonrasında büyük bir insanlık dramına sahne olan dağılma sürecidir. Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra krallık olarak kurulan devlet, 1929'da Yugoslavya adını almıştır. 1945 yılına gelindiğinde ise Yosip Broz Tito liderliğinde altı federal cumhuriyet ve Sırbistan içinde iki özerk bölgeden oluşan Yugoslavya Sosyalist Federasyonu kurulmuştur. İlerleyen süreçte Tito'nun ölümüyle beraber Yugoslavya devleti içerisinde derin kırılmalar meydana gelmiştir. 1990'lı yılların başında Soğuk Savaş döneminin sona ermesi, Komünizmin çökmesi ve milliyetçilik cereyanlarının ortaya çıkmasıyla beraber Yugoslavya bölünmüştür. Yugoslavya'dan ayrılıp bağımsız devletler kuran eski federal cumhuriyetler birbirleriyle çatışmışlardır. Çatışmalardan en çok etkilenen devlet, üç etnik grubu (Boşnak, Hırvat, Sırp) da bünyesinde barındıran Bosna-Hersek olmuştur. Bir süre sonra form değiştirip savaşa dönüşen bu çatışmalar, II. Dünya Savaşı'ndan bu yana yaşanmış en büyük insanlık dramına sebebiyet vermiştir. Bosna-Hersek'te etnik gruplar arasında üç buçuk yıl süren savaş, uluslararası toplumun müdahalesi sonucu imzalanan Dayton Barış Antlaşması ile sona ermiştir. Mezkur antlaşma sonrasında ülke, iki entite ve bir özerk bölgeye ayrılmıştır. Antlaşmanın yapısından kaynaklanan eksiklikler, Bosna Hersek vatandaşlarının politik sürece katılma isteklerinin yeterli düzeyde olmaması, etnik liderler arasında yeterli işbirliğinin sağlanamaması ve milliyetçi partilerin değişmeyen milli politik gündemleri gibi sebeplerle kayda değer gelişmeler yaşanmamıştır. Bu çalışmada öncelikle Dayton Barış Antlaşması sonrasında oluşan ülke yapısı ele alınacak sonrasında ise mevcut siyasi ve idari yapının temelleri ile Bosna Hersek anayasası çerçevesinde devlet organlarının işleyişi ve karar alma mekanizmalarında karşılaşılan zorluklar incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Yugoslavya, Bosna Hersek, Dayton Barış Antlaşması, Sırp Cumhuriyeti, Yönetim

İlk İslam Devleti ve Kurucu Anlaşma Olarak Medine Vesikası

140 | Tarihi süreç içerisinde var olan devletleri incelediğimiz zaman, karşımıza bir örnek olarak Medine Site Devleti ve bu devletin hükümlerini içeren Medine Vesikası çıkacaktır. Medine Site Devleti, Hz. Peygamber'in Mekke'de yaşadığı sıkıntılı dönemin ardından Müslümanlar ile beraber Medine'ye hicret etmesi ile kurulmuştur. Hicretten önce Medine şehri bir devlet yapısında değil, aksine düzensiz ve iç sorunları olan bir bölgeydi. Toplum kabileler halinde yaşamaktaydı. Her kabile savaşta ve barışta bağımsızdı ve kendine ait bir bölgesi vardı. Medine bölgesinde Arap kabileler dışında Yahudiler ve Hristiyanlar da yaşamaktaydı. Müslümanların hicreti ile, farklı inanç ve kültürdeki insanların bir arada yaşama zorunlulukları gibi toplumsal gereklilikler, tüm halkın tâbi olacağı bir hukuka ihtiyaç doğurmuştur. Hem bu ihtiyaca binaen hem de Müslümanların bağımsız bir devlet kurmaları amacıyla Hz. Peygamber başkanlığında Medine Vesikası hazırlanmıştır. Yapılan vesika ile kabileler arasındaki husumetlerin hal edilmesi, farklı inançlardaki insanların güven içerisinde bir arada yaşamaları, toplumsal anlamda barış ve siyasi bir birlik oluşması sağlanmıştır. Vesika, Müslümanların otoritesi üzerine kurulmuştur. Ancak bu otorite cebir şeklinde değildir. Hz. Peygamber'in Medine'de devlet kurma sürecini incelemek gerekir ise; ensar ve muhacirlerin kardeş ilan edilmesi, Medine sınırının tespit edilmesi, şehirde yapılan ilk nüfus sayımı ve Medine Vesikası'nın hazırlanması sırasıyla gerçeklemiştir. Biz bu çalışmamızda toplum, insan hakları, devlet kavramlarını ele alacağız. Devamında ise İslam devletinin özelliklerinden ve tarihteki ilk İslam Devleti olan Medine Site Devleti'nden bahsedeceğiz. Bu devletin kuruluş sürecini ve hukuki metni olan Medine Vesikası'nın içeriğini inceleyeceğiz.

Anahtar Kelimeler: Toplum, Devlet, İslam Devleti, Medine Vesikası

Doğu Anadolu Göçerlerinin Yerleşme Deneyimleri

Göçerler, yaşamsal faaliyetlerini sürdürecekleri yöreyi mevsimsel olarak değiştiren topluluklardır. Yerleşme araçlarını da bu hareketli yaşamlarına adapte ederler ve fiziksel çevrelerini de bu yaşam döngüsüne uyarlarlar. Kentsel yerleşimde nitelik olarak erişilebilirlik, kalıcılık ve verimsellik vardır. Kentlerin bu nitelikleriyle etki alanları gittikçe artmaktadır. Göçerlerin de kentleşme gerilimine rağmen içe dönük yapılarını nesiller boyu çoğalarak sürdürdüğü görülür. Kentsel alanlarla kurulan irtibatın artmasıyla oluşan haberdarlık, kente taşınma için çekici bir güç olmuştur. Bununla beraber, kışlak ve yazlık alanların yerleşimine devlet müdahalesi ve dahilinde yerleşim yasağı getirilmesi de göçer toplulukları toplu ya da bireysel olarak kentsel yerleşimlere itmiştir. Kentsel politika kararları kentlilik niteliğiyle uyuşmayan toplulukları da dahil etmiştir. Bu durumlar neticesinde göçer topluluklar mekânsal organizasyon biçimini sürdürüp kültürel ve ekonomik araçlarını değiştirebilir ya da kentsel alanların mekânsal organizasyonuna eklenerek veya içerilerek kültürel ve ekonomik araçlarını uyarlayabilirler. Bu çalışmada, bahsedilenler gereğince kentsel politikaların Doğu Anadolu'da göçer alanları için işlenişi, karşılaştırmalı değerlendirme ile mekânsal yapılarının değişim ve uyarlanma görünümleri, kentsel alanlarda mobilitenin artmasına karşın göçer topluluklarının sabitliğinin aranması sorunsalı, kentsel alanlarda artan esneklik ihtiyacına göçer topluluklarının durumlarının cevap verebilme ihtimali konu edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Yerleşiklik, Göçebelik, Mobilite, Kurumsallık, Kentsel Değişme, Sosyal Değişme

27. Oturum

Uluslararası İlişkiler

Oturum Başkanı: Doç. Dr. Murat Çemrek

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Avşar Han, III. Salon

14.30-16.10

Kubilay Yılmaz

Vekâlet Savaşı Ekseninde İran- Suudi Arabistan Ortadoğu Rekabeti

Doğan Subaşıoğlu

Dünya Sistemleri Analizi Çerçevesinde Göç Olgusuna Tekrar Bakmak

Zeynep Nihal Dağdeviren

Körfez İşbirliği Örgütü Üye Ülkelerinin Göçmen İşçi Rejimleri

Şeyma Tok

*Anlaşmama Konusunda Anlaşmak:
Türkiye ve ABD'nin Suriye İç Savaşı Üzerine Ayrışan Dış Politikaları*

Gaffar Türkoğlu

Yeni Savaş Konsepti Olarak: Hibrit Savaşlar

Vekâlet Savaşı Ekseninde İran-Suudi Arabistan Ortadoğu Rekabeti

Vekâlet savaşı, Karşıt güçlerin dış politik hedeflerine ulaşmak için birbirlerine saldırmak yerine üçüncü bir tarafı kullanarak mücadele ettiği bir savaş türüdür. Burada kullanılan güçler; devletler, paralı askerler, gayri- resmi devletlerden herhangi birisi olabilir. Soğuk Savaş dönemindeki mücadele birçok vekâlet savaşına sebep olmuştur. Soğuk Savaşın son bulup Tek kutuplu bir dünya düzenine geçilmesiyle yeni oyuncular sahneye çıktığı vekâlet savaşları halen devam etmektedir. ABD' de Obama başkan seçilmesiyle birlikte ABD Orta Doğu politikasında bir takım değişimler oldu bunlar arasında Afganistan ve Irak' tan çekilme isteği, Suriye Krizine müdahil olmaktan çekinmesi sayılabilir. Obama dönemiyle birlikte değişen ABD' nin Ortadoğu Politikası bölgede bir güç boşluğu oluştu. Bu güç boşluğu bölge devletleri için yeni bir bölgesel rekabet alanları yarattı. İran ve Suudi Arabistan gibi bölgenin güç merkezi olmak isteyen iki devlet birbirleriyle siyasi, ideolojik ve askeri bir rekabetin içerisinde girdiler. Bu çalışmada vekâlet savaşı kavramı ekseninde İran ve Suudi Arabistan' ın birbirleriyle verdiği güç mücadelesinin Yemen' de ve Suriye' ye de gerçekleşen krizler üzerinden örnekleriyle incelenmesi yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: ABD, İran, Ortadoğu, Suriye, Suudi Arabistan, Vekâlet Savaşı, Yemen

Dünya Sistemleri Analizi erevesinde Göç Olgusuna Tekrar Bakmak

Dünya sistemleri analizi özellikle 1970'li yıllar itibariyle sosyal bilimler alanında kendisinden sıkça söz ettiren bir yaklaşım olagelmektedir. Sosyal bilimler disiplinleri içeresinde pek çok farklı alanın ilgisini de çeken bu yaklaşım, özellikle kapitalizm ve sermaye ilişkilerine dair belirlemeleri ile halen araştırmacılar arasında önemli bir çalışma alanını oluşturmaktadır. Dünya sistemleri analizinin göç olgusunu anlamlandırmada kullandığı paradigma, kapitalist sermaye sisteminin oluşumu ile birlikte mümkündür. Modern kapitalist sermaye sisteminin varoluş mekanizması olarak sermaye biriktirme güdüsü anlaşılamadan, göç hareketliliği de anlaşılamaz. Bu yaklaşımın eleştirdiği en temel noktalardan biri olan göç olgusu, küresel bir sermaye ilişkisi anlaşılmadan salt anlamda bireylerin kararlarına bırakılmış bir mekanizma ile açıklanamaz. Dahası itici ve çekici faktörler özelinde yapılan teorik çıkarımlara itiraz eden bu yaklaşım merkez-evre paradigmasını öne çıkartmaktadır. Merkez-evre ikiliği sadece göç değil, pek çok alanda kurulan ilişkiyi de etkilemektedir. Göç kuramları içerisinde önemli bir yeri olan bu yaklaşımın 1970'li yıllar sonrasında itibaren zamanla göç olaylarını ve diğer göç kuramlarını nasıl ele aldığı; yine göç olgularını teorik bağlamda nasıl değerlendirdiği; yeni ortaya çıkan göç hareketliliğine dair kavramsal pratiklerin analiz içerisinde nasıl biçimlendirildiği; yine güncel bir değerlendirmeyi bu başlıklar altında analiz etmek çalışmanın ana amacını oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler : Dünya Sistemleri Analizi, Göç Teorileri, Merkez-evre İlişkisi ve Göç

Körfez İşbirliği Örgütü Üye Ülkelerinin Göçmen İşçi Rejimleri

Basra Körfezi'ndeki petrol zengini Arap ülkeler arasında Körfez İşbirliği Örgütü'ne üye ülkeler, petrolün bulunduğu yıllardan beri büyük ölçüde yabancı göç almaktadır ve hem kamu sektöründe hem de özel sektörde göçmen işçileri çalıştırmaktadır, bazı ülkelerde özel sektörde çalışan yabancı işçi oranı yüzde seksen-doksan oranlarını bulmaktadır. Bu göç oranına rağmen ve alınan göç her alandaki sektörlerde olmasına rağmen göçmen işçilerin durumu en basit ölçüde belirsizliklerle dolu, hakları son derece kısıtlanmış ve istismara ve sömürüye açık durumdadır. Her yıl kadın-erkek yüzlerce işçi kendilerine yapılan haksızlıkları rapor etmekte, ancak hatırı sayılır bir değişiklik yaşanmamaktadır. Devletlerin yapmaya çalıştığı değişiklikler ve iyileştirmeler sınırlı kalmakta veya sömürüye özellikle açık bazı alanlarda (hizmetçilerin, dadıların çalıştığı ev içi sektörde) bazen hiç görülmemektedir. Bildiride hem Körfez İşbirliği Ülkeleri'ne üye ülkelerin göç rejimini irdelemek hem de üye ülkelerin hepsinde bir dereceye kadar gözlenen göçmen işçilere kötü muamelenin sebeplerini inceleyip, anlatmak istiyorum. Bu nedenle bu ülkelerin sosyo-ekonomik yapılarını özetleyip, rant ülkesi, kefalet sistemi, kabilecilik ve bu ülkelerde sonradan ortaya çıkan Saudization, Emiratization gibi milliyetçi akımların göçmenlerin durumunu ne derecede etkilediğini ortaya koymak istiyorum. Uluslararası göç, ülkeler arasındaki sınırların görece hafiflemesiyle uzun zamandır sosyal bilimlerin ilgi alanında ve Türkiye de özellikler son yıllardaki mülteci kriziyle ve daha önce kendisinin verdiği büyük göçle bundan muaf değil. Ancak Körfez İşbirliği Örgütü'ne üye ülkelerin göç rejimleri uluslararası gündemde tartışılrsa da kendisine Türkiye çapında pek bir ilgi bulabilmiş değil. Bu konuyu Türkiye akademik çevresinde tartışmak açmak da başka bir amacım.

Anahtar Kelimeler: Göç Çalışmaları, Basra Körfezi, Körfez İşbirliği Örgütü, Politik Ekonomi, Rant Devletleri

Anlaşmama Konusunda Anlaşmak: Türkiye ve ABD'nin Suriye İç Savaşı Üzerine Ayrışan Dış Politikaları

Türkiye-Amerika ilişkilerinin resmi anlamda başlaması 1952'de Türkiye'nin NATO'ya üye olmasına dayanmaktadır. Bu tarihten itibaren, Türkiye-Amerika ilişkileri güvenlik kaygılarına dayanan bir müttefiklik ilişkisi olarak devam etmiştir. Bu müttefiklik ilişkisinde, ABD'nin küresel bir güç olması ve Türkiye'nin bölgesel bir güç olması zaman zaman ABD ve Türkiye ilişkilerinde farklılaşmalara ve ayrışmalara yol açmıştır. Her ne kadar iki devlet de sonuç olarak küresel barış için Ortadoğu'da düzen ve istikrarı korumak üzerinde anlaşmış olsalar da bu amaç için seçtikleri yollar birbirlerinden farklılaşmıştır. Türkiye bölge içerisinde tehditlere coğrafi yakınlık gösteren küçük bir devlet olarak farklı güvenlik algıları ve çıkarlara sahipken, ABD bölgeye uzak, küresel bir güç olarak farklı çıkarlara sahiptir. Türkiye, ABD'nin Türkiye'nin güvenlik kaygılarını anlamadığını düşünürken, ABD'de de ihtiyaç duyduğu zaman bölgedeki müttefikini yanında bulamadığını düşünmektedir. Bu anlamda, Türkiye-ABD müttefikliği tarihsel kriz dönemleri yaşamıştır ve yaşamaya devam etmektedir. Son olarak, Ortadoğu'da ortaya çıkan Suriye Krizi üzerinde anlaşabildikleri tek konu anlaşmamaktır ve krizin ortaya çıktığı 2011'den itibaren belli konularda başlayan farklılaşmalar zaman geçtikçe daha fazla derinleşmiştir. Bu ilişkiyi açıklamak için, bu tebliğ, Türkiye-ABD ilişkilerini üç analiz düzeyi yaklaşımı ile ele alarak öncelikle bir devletin dış politika yapım sürecini açıklamaktadır. Daha sonra ise üçüncü bir tarafa yönelik ikili ilişkileri, "tehdit algılamalarındaki farklılıklar", "ittifak siyaseti", "jeopolitik değerlendirme" ve "düzen-istikrar üzerine farklı yaklaşımlar" başlıkları üzerinden incelemektedir. Bu başlıklar ile "devletler neden birbirinden ayrışan dış politikalar izler?" sorusunun cevabını bulmaya çalışmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türkiye-ABD ilişkileri, Dış Politika Analizleri, Suriye İç Savaşı, Türk Dış Politikası

Yeni Savaş Konsepti olarak: Hibrit Savalar

Zaman ve mekâna bakmaksızın en az iki aktör arasında görülen şiddet içerikli çatışma haline savaş denir. Küreselleşme ve soğuk savaşın sona ermesiyle birlikte konsept değişikliği geçiren savaş olgusu birtakım yeni kavramsal arayışları da beraberinde getirmiştir. 90'lı yıllardan günümüze değin ön planda olan 'yeni savaşlar' tartışması, savaşın tanımından aktörlerine ve kullanılan taktik ve stratejilerine kadar çok yönlü bir perspektif sunmuştur. Güç kullanma tekelinin devlet egemenliğinden çıkarak özelleşmesi, devletlerarası savaşların yerini iç savaşların alması ve devlet-dışı oluşumların savaşı yürüten temel aktörler haline gelmesi; savaşı meydana getiren amaç ve motivasyonlarda bir takım dönüşümleri beraberinde getirmiştir. Şiddetin ve etnik/dinsel kimliklerin araçsallaştırılmasıyla savaş ekonomisinden faydalanan silahlı gruplar yerel otoriteler haline gelmiştir. Bu yeni savaş konsepti ön-hibrit savaş olarak da tanımlandı. O halde, *'bir savaşı hibrit yapan nedir?'* sorusuna cevap arayacak olursak; Hibrit savaşlar genellikle düzenli bir ana silahlı kuvvet ve harekât doktrininin, düzensiz birlikler ve doktriniyle aynı anda bir düşmana karşı birlikte kullanılması olarak tanımlanabilir. Başka bir deyişle hibrit savaşlar, bir ordu şemsiyesi altında bileşik hareket eden, düzensiz ve düzenli birliklerinin bileşik hareket etmesi ya da bileşik taktiklerin tatbikinden daha fazlasıdır. Son zamanlara kadar, aslında ne ordular ne de diğer silahlı topluluklar, bizim *hibrit savaş*, *hibrit ordu* veya *hibrit silahlı grup* olarak adlandırabileceğimiz bir karışım, geçişken ve bütünlüklük ikili/ çoklu bir organizasyon ve doktrin oluşturamamışlardır. Mello'ya göre; kimlik siyaseti, terörizm, asimetrik yöntem ve devletin güç kullanma tekelinin erozyona uğraması gibi birbiriyle bağlantılı konuları yeni savaşların eski geleneksel savaşlardan ayrılan yönü olarak ele almıştır. Savaşın bu yeni konsepti üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Savaş, Hibrit Savaş, Yeni Savaş, Eski Savaş

28. Oturum

İslam Hukuku ve Hadis

Oturum Başkanı: Dr. Öğr. Üyesi Rahile Kızılkaya Yılmaz

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Avşar Han, IV. Salon

14.30-16.10

Şeyma Yeşilyayla

Müslümanların İktisadî Düşünce ve Tarihindeki Yeri

Şahin Hancanov

*İslam Dünyasında İnsan Hakları Söylemi
(İnsan Hakları Beyannameleri Çerçevesinde Bir Karşılaştırma)*

Zübeyde Özben

Hanefî Usulünde Sünnetin Kaynağı Meselesi

Mehmet Sait Kurtuluş

*Mübârekfûrî'nin Aynı'ye Yönelttiği Eleştiriler
(Tuhfetü'l-Ahvezî Üzerinde)*

Ayşe Nur Güdekli

Tanrı Hakkında Konuşmanın İmkânı

Müslümanların İktisadî Düşünce ve Tarihindeki Yeri

Tarih boyunca insanlığı ilgilendiren önemli konulardan biri de hiç şüphesiz birey ve toplumların hayatının idamesini sağlayan ekonomik faaliyetlerin temelinde yatan saik ve düşüncelerin gelişim seyrinin bilinmesi, iktisadi faaliyetler alanında mevcut ya da ortaya çıkacak problemlerin çözüme kavuşturulması noktasında önemli bir rol üstlenmektedir. İktisat düşünce ve tarihinin seyri incelenirken belirli toplum veya bireylerin katkılarının, çerçevenin dışında tutulması, bu alanda yapılacak olan çalışmalara sağlıklı bir zemin oluşturamayacağı için mevcut sorun ve problemler zamanla çoğalarak çözümü imkânsız bir hâl alması tehlikesini arz edebilir. Ekonomik alanda büyük gelişmelere rağmen yoksulluk ve eşitsizliğin önüne geçilememiş olması, ihtiyaç ve değişimin süreklilik kazanması ile meydana gelen olumsuzluklar, daha âdil ve ahlaklı bir yapıya dair ekonomik arayışlara sevk etmiştir. Bu noktada oldukça köklü bir geçmişe sahip İslam, adalet ve ahlak arayışında alternatif bir güç olarak kendini göstermektedir. Son yıllarda İslam iktisadı alanına dair entelektüel bir yönelim söz konusu olsa da Müslümanların, iktisat düşünce ve tarihine katkıları yönündeki çalışmaların beklenen düzeye henüz ulaşmadığını belirtmek gerekir. Müslüman bazı âlimlerin iktisadi fikirlerini gerek klasik gerekse modern kaynaklardan inceleyerek iktisat düşünce ve tarihinde İslam'ın çeşitli evrelerini tanımlayıp alana dair katkılarını tespit etmek bu bildiride hedeflenen en önemli hususlardır.

Anahtar Kelimeler: İktisat, İktisat Düşüncesi, İktisat Tarihi, Müslümanlar, İslam İktisadı

İslam Dünyasında İnsan Hakları Söylemi (İnsan Hakları Beyannameleri Çerçevesinde Bir Karşılaştırma)

Batı merkezli modern bir söylem olan İnsan Hakları söylemi, takip eden dönemlerde İslam Dünyasında da makes bulmuş ve Müslüman bilim adamları arasında lehte ve aleyhte bir çok değerlendirmelere konu olmuştur. 1960'lı yıllardan itibaren müslüman düşünürler arasında gündemi çokça meşgul eden bir konu haline gelen İnsan Hakları söylemi, aleyhte görüş bildiren düşünürlerce, batı kaynaklı olması, evrensellik iddiasının geçerli olmadığı, bireysel yararı ön planda tutması, dini değerlere itibar etmemesi gibi nedenlerle eleştirilmiştir. Lehte görüş bildiren Müslüman düşünürler ise bu eleştirilerin yersiz olduğunu ifade ederek, bu söylemin öz itibarıyla İslam'da varlığını ve hatta İnsan Hakları söyleminin kaynak olarak asıl İslam'da aranması gerektiğine vurgu yaparak, İnsan Hakları'nın İslamda yerini ve İslam'ın İnsan hakları teorisini ortaya koymaya çalışmışlardır. İslami ilmi ortamlarda tartışılan konu aynı zamanda siyasi otoritelerce de gündeme taşınmış ve Batıda tertip edilen İnsan Hakları Beyannamelerine benzer İslam İnsan Hakları Beyannameleri İslam Ülkeleri ortak toplantıları sonucunda ortaya çıkmıştır. Bunlar arasında *Kahire İslam İnsan Hakları Beyannamesi* ve *İslam Evrensel İnsan Hakları Beyannamesi*'ni sayabiliriz. Bildirimde batı kaynaklı İnsan Hakları söyleminin müslüman dünyada nasıl algılandığı ve üzerine ne tür çalışmaların yapıldığını ortaya koymaya çalışacağım.

Anahtar Kelimeler: İnsan Hakları, İslam'da İnsan Hakları, İslam İnsan Hakları Beyannameleri

Hanefî Usulünde Sünnetin Kaynağı Meselesi

Sünnetin kaynağı meselesi sünnetin dindeki konumu ile bağlantılı olarak öteden beri tartışılmıştır. Bu husustaki tartışmaların dayandığı esas nokta ise sünnetin vahiy ile ilişkisi ve Hz. Peygamber'in Kur'an dışı vahiy alması meselesidir. Zira vahiy en üst seviyede bilgi kaynağı olduğu için vahiy-sünnet ilişkisinin tespiti, sünnetin dindeki konunun belirlenmesi açısından önem arz etmektedir. Kur'an'ı tebliğ ve tebyin vazifesinin yanı sıra kendisi de birtakım hükümler koyan Hz. Peygamber'in koyduğu bu hükümlerin vahye müstenid olup olmadığı meselesi ulema tarafından tartışılmıştır. Bu tartışmadaki taraflardan biri olan Hanefî usulcülerin fıkıh usulü eserlerinin sünnet ve nesih bölümlerinde yaptıkları iki farklı vahiy taksimatı, onların bu konuyla ilgili görüşlerini ortaya koymaktadır. Özellikle sünnet bahsi içinde Hz. Peygamber'in içtihadı konusunu ele alırken yaptıkları vahy-i zâhir ve vahy-i bâtın ayrımı, onların bu konuya farklı bir açıdan çözüm ürettiklerini göstermektedir. Zira bu tartışma aslında Hz. Peygamber'in şer'î ahkâm ile ilgili söz ve uygulamalarının kaynağının vahiy mi, icthad mı olduğu sorusu ekseninde yapılırsa da Hanefîler icthadı da vahyin kapsamına dâhil edip, onu da vahyin bir çeşidi olarak zikretmişlerdir. Burada Hanefî usulcülerin vahye dair malumata Hz. Peygamber'in içtihadının imkânını temellendirmek üzere yer verdikleri görülmektedir. Hanefî usulcülerin sünnetin vahiy ile ilişkisini kurduğu bir diğer yer ise vahy-i metlûv ve vahy-i gayri metlûv ayrımını yaptıkları nesih bahisleridir. Hanefî usulcülerin vahyi bu şekilde taksim etmelerinin sebebi ise Ehl-i hadis ile aralarında ihtilaf bulunan Kitâb'ın sünnet ile neshi meselesindeki görüşlerini açıklamaktır. Bu çalışmada Hanefî usulcüler tarafından yapılan bu iki farklı vahiy taksimatı çerçevesinde onların sünnetin kaynağına dair görüşlerinin ve bu konuda muhalifleri ile yaptıkları tartışmaların ortaya konması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Hanefî Usulü, Sünnetin Kaynağı, Vahiy, İctihad

Mübârekfûrî'nin Aynî'ye Yönelttiği Eleştiriler (Tuhfetü'l-Ahvezî Özelinde)

Geçtiğimiz asrın başlarında yaşayan Hindistanlı hadis âlimi Mübârekfûrî'nin İmam Tirmizî'nin *Cami'i*'i üzerinde yazdığı *Tuhfetü'l-Ahvezî* adlı şerh de *İtiraz edebiyatı*yla ilgili önemli çalışmalardan bir tanesidir. Ehl-i hadis anlayışının önemli simalarından birisi olan Mübârekfûrî, bu eserini hazırlarken pek çok kaynaktan istifade etmiş ve bu kaynaklardaki bilgiyi okuyucuları için özetlemiştir. Abdurrahman Mübârekfûrî'nin (1353-1935) kaleme aldığı *Tuhfetü'l-Ahvezî Şerhu Câmi'i't-Tirmizî* isimli eserinde kendisinden beş asır önce yaşamış olan Bedrüddîn Aynî'ye (855/1451) yapmış olduğu itirazlar incelenmiştir. Mübârekfûrî'nin *Tuhfetü'l-Ahvezî*'inde Aynî'ye yapmış olduğu bazı itirazlar metin ve sened yönüyle ele alınmıştır. Yapılan itirazların ağırlıklı bölümü fikhî konularla ilgili olmasından dolayı bu konuyla ilgili yapılan tenkidler üzerinde daha fazla durulmuştur. Bununla birlikte çalışmamıza konu olan eserinde Mübârekfûrî, Aynî'den yaptığı nakillerden yaklaşık dörtte birine itirazda bulunmuştur. Aynî'nin Hanefî mezhebinin ciddi bir savunucusu olması ve Mübârekfûrî'nin de Ehl-i hadis zihniyetine sahip olması dikkate alındığında aralarındaki ihtilâfların nasları anlama ve değerlendirmede sergiledikleri yöntem ve yaklaşım farklılığının bir yansımasından ibaret olduğunu söylemek mümkündür.

Anahtar Kelimeler: Hadis, Mübârekfûrî, Aynî, Tuhfetü'l-Ahvezî, Tenkid

Tanrı Hakkında Konuşmanın İmkânı

Tanrı tasavvuru, insan yaşamının her alanına ait düşüncelerini etkilemekte, insanın hem dine yaklaşımını hem de Tanrıyla olan iletişimini belirleyen bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. İnsanın, Tanrıyla ilgili bir düşünce sistemi oluşturabilmesi ve O'nunla iletişime geçebilmesi için bir şekilde O'nu isimlendirmesi, O'nun hakkında konuşurken çeşitli nitelendirmeler yapması doğal bir durumdur. Çünkü bu isimler ve nitelendirmeler Tanrı ile insan arasındaki bağlantıyı sağlar. Ancak bu nitelendirilmeler yapılırken insan çeşitli sınırlanmışlıklarla karşı karşıyadır. Bu nedenle Tanrı hakkında konuşurken nasıl bir dil kullanmamız gerektiği konusu karşımızda bir problem olarak durmaktadır. O'nu tanımlarken O'na kelimelerin sözlük anlamıyla işaret etmek veya tasvirler yapmak mümkün değildir. Kur'an-ı Kerim'de Tanrı, kendini isimleri (esmâü'l-hüsna) yoluyla insanlara açmış, tanıtmış ve insanlar da bu sayede Kur'an'da yer alan bu isimlerden hareketle Tanrı'yı tanımlamışlardır. Ancak Kur'an-ı Kerim'de yer alan ve Tanrı'yı nitelendiren ayetlerin farklı kültür ve eski öğretilerin de etkisiyle çok değişik yorumları ortaya çıkmıştır. Bu yorumlardan antropomorfizm, teşbih, tecsim, ta'til, bila keyfe, isbat ve nefy gibi farklı görüşler meydana gelmiştir. Ne var ki, bu görüşlerden hiçbiri Kur'an'ın yansıttığı Tanrı anlayışıyla tam bir uygunluk arz etmemektedir. Dolayısıyla İslam dininin net olarak ortaya koyduğu Tanrı anlayışı doğru bir şekilde insanlara aktarılmalı, insanbiçimci Tanrı tasavvurlarıyla ve diğer dinlerden ya da öğretilerden dinimize girmiş olan teşbihî unsurların yanlışlığı ortaya çıkarılmalıdır. Bu tebliğde Tanrı hakkında konuşmak mümkün mü sorusuna kelâmî perspektiften cevap aranacaktır. Tebliğde amacımız ; problemi ortaya koymak, bununla ilgili görüşleri aktarmak ve sonuçta Kur'an'a uygun bir Tanrı tasavvuru modeli ortaya koymaktır.

Anahtar Kelimeler: Tanrı, Tasavvur, Sıfat, Tenzih, Kelâm

29. Oturum

Toplumsal Yapı ve Değişme - II

Oturum Başkanı: Doç. Dr. Mahmut Hakkı Akın

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Avşar Han, I. Salon

16.30-18.10

Mustafa Kaya

*Medyanın Toplumsal ve Dini Pratiklere Etkisi:
Yunus Emre Aşkın Yolculuğu Dizisi Örneği*

Elif Büşra Aygün

*Bireyselleşme Ve Dini Çoğulculuk Üzerine:
Sekülerleşme Sorunsalı*

Şehide Mutlu

Erol Güngör'de Modernleşme ve Sekülerleşme İlişkisi

Zehra Aktürk

*Osmanlı Devletinde Sekülerleşmenin Siyasi ve
Toplumsal Hayata Etkisi*

Zeynep Aktaş

*Modernden Geleneksele "Güzel Ölme" Kavramlarına
Alternatif Bir Yaklaşım: Huzur İçinde Ölme*

Medyanın Toplumsal Ve Dini Pratiklere Etkisi: Yunus Emre Aşkın Yolculuğu Dizisi Örneği

Dünya üzerinde insanların etkileşime geçme biçimleri modern öncesi dönemden modern döneme kadar evrim geçirerek gelişmiştir. Önceleri savaşlarla, ticaretlerle ve göçlerle insanlar birbirleri ile iletişime ve etkileşime geçmekte iken, günümüzde ise bunların etkisinin gitgide azalmasıyla birlikte yeni bir etkileşim gücü meydana geldi. Bu etkileşim gücü ise “medya”dır. Modernleşme ile birlikte insanların iletişime ve etkileşime ihtiyacında artış olmuştur. Bu ihtiyacı karşılamak ise “medya”ya verilmiştir. Kültürün aktarımında çok fazla paya sahip olan medya, kültür aktarımını televizyon ile, internet ile, sosyal medya kaynakları ve diziler ile sağlamaktadır. Günümüzde ise kültür medyanın elinde büyük bir koz olarak durmaktadır. Kültürel sermayenin geniş çapta dağıtılması ise popüler kültürün tanımını meydana getirmektedir. Yeni bir dünya anlayışının oluşmasını sağlayan popüler kültür ise medyanın ve medyatik kültürün yardımcı elemanıdır. Televizyon dizileri ise gerek kültürün dağıtılması gerekse popüler kültürün tanıtılması bağlamında çok fazla etkiye sahiptir. 1990’lı yıllardan sonra dizi sektörüne karşı ilginin aşırı artışı bu görüşümüzü kuvvetlendirici yöndedir. Televizyon dizileri ise istenilen, görülmek istenen hayatı, güzellikleri, toplumsal düzeni, kurgusal bir bağlamda ele alan ve bunu geniş bir kitle ile paylaşmayı amaçlayan bir yapılmıştır. Son dönemlerde çok ses getiren ve televizyon dizisi şeklinde yayınlanan “Yunus Emre Aşkın Yolculuğu” bunlardan birisidir. Ele aldığı düzlem ve konu bakımından diğer televizyon dizilerinden farklı bir çerçevede kendine yer bulmuştur. Pek de televizyon dizilerinin genelinde görmeye alışık olmadığımız konu ve bağlamı ile tasavvufi/dini yönü ağır basan bir konu ile yayınlanan bu dizi geniş kitle tarafından hayranlıkla izlenilmiştir. Bu çalışmada ise genelde medyanın, özelden ise “Yunus Emre Aşkın Yolculuğu” dizisinin toplumsal ve dini pratikler üzerine etkisi incelenmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal Pratik, Dini Pratik, Popüler Kültür, Medya

Bireyselleşme ve Dini Çoğulculuk Üzerine: Sekülerleşme Sorunsalı

Modernleşme, geleneksel toplum düzeninin, Rönesans, Reform, Aydınlanma, Sanayileşme gibi süreçlerden geçerek, bilim ve teknoloji gibi kavramların başrolü oynadığı yeni bir toplum düzenine geçişi ifade eden bir kavramdır. Şüphesiz modernite, yalnızca tarihsel bir geçiş süreci değil; aynı zamanda bir dönüm noktasıdır. Modern öncesi geleneksel toplumların en önemli özelliği, ortak deneyim, davranış ve değer kalıplarının da içinde yoğurulduğu kapsamlı anlam bütünlüklerinin muhafaza edilmesi ve nesilden nesile aktarılmasıdır. Bu mirasın çekirdeğinde yer alan şüphesiz Tanrı merkezli bir evren anlayışıdır. İnsan ve nesnelere de ona göre konumlandırılmıştır. Bu durum, modernitenin tesisıyla sonuçlanan dönemden itibaren değişmiş; başta din olmak üzere bütünlükçü anlam kalıpları zayıflamış ve hatta çöküntüye uğramıştır. Tanrı'nın yerine akıl, dolayısıyla insan merkeze alınmış ve bu doğrultuda hayatın her alanında olan din de rasyonel kalıplar çerçevesince yeniden tanımlanmaya maruz bırakılmıştır. Berger'in ifadesiyle toplumu bir arada tutan, aynı zamanda mana olarak da sorularına cevap vererek ruhunu koruyan kutsal kubbe yıkılmış ve birey tek başına bırakılmıştır. Deyim yerindeyse büyük çaplı bir anlam krizi ortaya çıkmıştır. Bu süreçte aklın öncelenmesi ve devamında gelen bireyselleşmeyle beraber, çok farklı din yorumları da ortaya çıkmıştır. Peki bu süreç, dinin etkisini zayıflatmış mıdır; yoksa başka şekillerde dine yönelimi mi arttırmıştır? Tüm bunlar doğrultusunda bu çalışmanın amacı, tarihi ve aktüel verileri analiz yöntemiyle, bireyselleşme ve dini çoğulculuğun sekülerleşmeye yol açıp açmadığı sorusuna cevap aramaktır.

Anahtar Kelimeler: Sekülerleşme, Bireyselleşme, Dini Çoğulculuk

Erol Güngör'de Modernleşme ve Sekülerleşme İlişkisi

On altıncı yüzyıldan itibaren, önce İngiltere'de sonra tüm Avrupa'da meydana gelen Sanayi İnkılabı çerçevesindeki değişim, Batı dışı ülkeler için bu istikametteki dönüşümün kaçınılmaz olduğu düşüncesini doğurmuştur. Geleneksel dinler, modernleşme çabası içerisindeki cemiyetlere göre modern medeniyete engel teşkil ettiği gerekçesiyle hücumla uğramıştır. Türkiye'de II. Meşrutiyet devrinin batıcı ve inkılapçı münevverleri Avrupa'nın üstünlük sebebini ilim ve teknolojiye bağlamışlar ve atılması gereken adımın pozitivist felsefe uygun olması gerektiğini belirtmişlerdir. Bu durumda onlara göre, imparatorluk sistemi yerine modern ulus devleti inşa edilmeli; meşrutiyet kaynağı ise din yerine laik/seküler formu bir yapı olmalıdır. Dolayısıyla bu bakış açısına göre, modernleşme hareketleri ile sekülerleşme temayülü doğru orantılı olacaktır. Erol Güngör, milli kültürü oluşturan unsurlar arasında dil, tarih, kültür, gelenek örf ve âdet ve dini zikretmiş; bu unsurlar arasından dini ön plana çıkarmıştır. Ona göre modernleşme beraberinde milli kültürü oluşturan unsurlardan özellikle dinden kopmayı gerektirmemektedir. Güngör'ün "İslami Uyanış" kavramsallaştırması, modernleşmenin sekülerliği zorunlu kılmadığına dair mülâhazalarını içerir. Bildirideki hedef, Güngör'e göre, Türkiye'nin sosyal, kültürel, siyasi ve ekonomik alanlarındaki modernleşme ve sekülerleşme seyrinin, dinin lehine olacak şekilde nasıl geliştiğini göstermektir.

Anahtar Kelimeler : Sekülerleşme, Modernleşme, Erol Güngör

Osmanlı Devleti'nde Sekülerleşmenin Siyasi ve Toplumsal Hayata Etkisi

158

İnsanlık tarihi boyunca varolagelen süreçlerde değişimler ve kırılmalar meydana gelmiştir. Bu perspektiften baktığımızda 19. yy doğu ve batı dünyası için önemli dönüşümlerin yaşandığı birasırdır. Coğrafi Keşifler, Rönesans ve Reform hareketleri, Sanayi Devrimi'nin yansımaları, Fransız İhtilali ile yayılan fikir akımları Batı dünyasında meydana gelecek olan zihniyet dönüşümünün habercisi olmuştur. Doğuda ise yüzyıllar boyunca hüküm süren ve kendisini Batı dünyasının karşısında konumlandıran Osmanlı Devleti'ne bu dönüşümün olumsuz sonuçları tesir etmiştir. Batılı devletlerin baskısı, Osmanlı Devleti'nin üst üste aldığı yenilgiler, iç ayaklanmalar Osmanlı Devleti'ni idari, siyasi, eğitim ve askeri alanda yenileşme hareketlerine yöneltmiştir. Yenileşme hareketleri ekseriyetle toplumsal gereksinimler ve iç dinamikler göz ardı edilerek taklit şeklinde ikame edilmeye çalışılmıştır. Kültürel eğilimler ve sosyal doku yadsınılarak hareket edilmiştir. Osmanlı Devletinin bu modernizasyon sürecinin doğal sonucu olarak da siyasi ve toplumsal alanda sekülerleşme meydana gelmiştir. Modernitenin değer sisteminin özümsemesi kurumsal ve sosyal manada dini pratiklerin ve yaşayışın geri planda kalmasına neden olmuş ve dünyevileşmeyi beraberinde getirmiştir. Özellikle 19.yy'dan sonra din, dini kurumlar ve dinin mümessili olan şahsiyetler araçsallaştırılmıştır. Kutsal olan dönüşüme uğramaya başlamıştır. Çalışmamızda 2. Mahmut'tan itibaren ele alacağımız sekülerleşme sürecini idari ve toplumsal hayatta meydana gelen çözümlere etkisiyle ifade etmeye çalışacağız. Tarih disipliniyle elde ettiğimiz doneleri sosyolojik zeminde teorik bir biçimde inceleyeceğiz. Analizlerimizde dinin Osmanlı Devleti'nde siyasi ve toplumsal hayattan çekilişini ve bunun tesir ettiği boyutlar üzerinde duracağız.

Anahtar Kelimeler : Sekülerleşme, Değişim, Osmanlı Devleti, Din, Modernite

Modernden Geleneksele “Güzel Ölme” Kavramına Alternatif bir Yaklaşım: Huzur İçinde Ölme

Yaşlılık üzerine son yıllarda yapılan çalışmalar daha çok “kaliteli yaşam sürdürme” ve “hayatın son zamanlarında iyi yönetilmiş ölüm” konusuyla ilişkilidir. İyi yönetilmiş ölüm, gencinden yaşlısına herkesi içine dahil eden rasyonalize edilmiş ölme biçimlerini temsil eder. Alan yazınında konuyla ilgili çalışmalar palyatif tıp terimi ile karşılık bulmaktadır. Palyatif tıp, gencinden yaşlısına herkesin yaşam süreci boyunca bir şekilde karşılaşacağı ölüm olgusunun iyi yönetimi noktasında hem bireye hem de aileye destek mekanizmalarını akla getirmektedir. Bu mekanizmaların nasıl kurulduğu ise güncel tartışmalar olarak dikkat çekmektedir. Çünkü gelişen tıp teknolojileriyle ölümün olgusu tıbbi bir yeterlilikle kontrol altına alınması durumuna evrilirken, genç ve yaşlı demeden “güzel ölme” kavramı ise bireylerin modernist talepleri olarak ön plana çıkmaktadır. Hazırlanacak olan bu çalışmada “iyi yönetilmiş ölüm” kavramından hareketle Batı’dan Doğu’ya ölümle ilişkili algıların değişimi merkeze konulacaktır. Bu noktada gelenekselden moderne ölümüne yüklenen anlamlar, Batı yazınında palyatif tıp içerisinde yeniden tanımlanan “güzel ölme” kavramıyla tartışılacaktır. Burada teknolojinin dönüştürdüğü ölüm imgesinin, evde ve yatakta ölüm karşılaştırmasıyla dini bir alandan seküler bir alana nasıl evirildiğinin hikayesine dikkat çekilecektir. Aynı hikâyeye, değişmeyen öyküsü olarak hastane içerisinde hayatın son anında söylemin terkedilemeyen bir dili “ölümün dinsel biçimleri” eklenilecektir. Dinsel söylemlerin işaret ettiği nokta “Allahtan rahmet ve sabır talepleri, iyi bir insan olmaya yapılan göndermeler ya da öte tarafta huzura kavuşma şeklinde öte dünya inancının bir anda belirmesi” olmuştur. Böylece çalışma Batı’nın seküler dille kurguladığı palyatif tıp içerisindeki “güzel ölmeye” dini biçimleri eklemeyerek kavramları yeniden tanımlama kaygısını taşıyacaktır.

Anahtar Kelimeler: Din, Sekülerlik, Yaşlılık, Hayatın Sonu, Palyatif Tıp

30. Oturum

Psikoloji

Oturum Başkanı: Doç. Dr. Özlem Tagay

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Avşar Han, II. Salon

16.30-18.10

Vahide Ulusoy Gökçek

Psikoloji Araştırmalarında Kullanılmak Üzere Türkçe'deki Bağlanmayla İlgili Kelimelerin İmkanına Yönelik Bir İnceleme

Zahide Tepeli Temiz

Aleksitimik Belirtiler Ve Kişilik Özellikleri: Bağlanma Kuramı Işığında Bir İnceleme

Elmas Merve Malas, İsmet Kırkpınar

Psikoloji Bölümü İle Başka Bölüm Öğrencileri Arasında Ruhsal Bozukluklara İlişkin Tutum ve İnançların Karşılaştırılması

Beyza Okumuş

DAİŞ'in Süreli Yayınlarında Eylemlerini Meşrulaştırma Stratejisi: Dabıq, Kostantiniyye ve Rumiyah Örnekleri

Ahmet Asım Şengül, Osman Erol

Sosyobilimsel Konularda Argümantasyonun Ortaokul Öğrencilerinin Karar Verme Becerileri ve Akademik Başarıları Üzerine Etkisi

Psikoloji Araştırmalarında Kullanılmak Üzere Türkçedeki Bağlanmayla İlgili Kelimelerin İmkanına Yönelik Bir İnceleme

Son yirmi yıldır bağlanma stillerinin duygusal düzenleme ve bilişsel işlemlerde farklılıklara neden olup olmadığına dair araştırmalar gittikçe artmaktadır. Böylece sosyal ve yakın ilişkilerde etkili olan duygu düzenleme stratejilerinin yapısının bağlanma kuramı çerçevesinde açıklanması gündeme gelmiştir. Bu bağlamda pek çok çalışma duygusal uyarana yönelik bellek, otobiyografik bellek, seçici dikkat, sözlüksel karar verme ve problem çözme gibi bilişsel alanlara ışık tutmayı amaçlamaktadır. Bağlanma sistemi aktive olduğunda, kişinin sahip olduğu bağlanma stiline özgü bir duygusal düzenleme sürecinin işlediği ve bu sürecin de bilişsel işlemleri etkilediği öne sürülmektedir. Bu yaklaşıma göre kaçınmacı bağlanan kişiler sönümleyici bir strateji kullanarak duygusal bir uyarana güvenli bağlananlarla aynı hızda proses ederken, kaygılı bağlananlar aşırılaştırma stratejisi sonucu duygusal uyarana daha hızlı tanıyabilirler. Bu alandaki araştırmalarda bağlanma sistemini aktive etmek için örtük veya açık hazırlama yöntemi yaygın bir şekilde kullanılmakta ve sözlüksel performans testleri de hazırlamanın uygulandığı materyaller olarak sıkça tercih edilmektedir. Farklı dillerde yapılan araştırmalar, bağlanma sistemini aktive eden bağlanmayla ilgili sözcüklerin ayrıştığını öne sürmektedir. Bu bildiri, Türkçede bağlanmayla ilgili olan ve olmayan kelimeler şeklinde bir ayırım yapma imkanını irdelemeyi ve ilerideki bağlanma çalışmalarında kullanılacak kelimelerin bir listesinin elde edilip edilemeyeceğini tartışmayı amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler : Bağlanma Sistemi, Duygu Düzenleme Stratejileri, Bağlanma Kelimeleri

Aleksitimik Belirtiler Ve Kişilik Özellikleri: Bağlanma Kuramı Işığında Bir İnceleme

Bu çalışmada aleksitimi kavramının gelişimi, aleksitimik belirtiler ve kişilik özellikleri, aleksitiminin etiyojisine ilişkin yaklaşımlar; psikanalitik, bilişsel, sosyal öğrenme, bağlanma ve biyolojik olmak üzere beş başlıkta incelenmiştir. Bu çalışma literatürde yapılan araştırmaların ışığında aleksitimi ile ilgili çalışmaların seyrini ortaya koymayı ve sağlıklı popülasyonda görülme oranlarını incelemeyi amaçlamaktadır. Ayrıca bağlanma örüntülerinin gelişimi ile aleksitimik özellikler arasındaki ilişkinin incelenmesi de çalışmanın bir diğer amacını oluşturmaktadır. Bu amaçla güvensiz bağlanma stillerinin (kaygılı, kaçınmacı) aleksitimiye yordadığı hipotezi sınanmıştır. Araştırmanın örneklemini Türkiye'nin çeşitli illerinde öğrenim görmekte olan 425 üniversite öğrencisinden oluşmaktadır. Araştırma sonuçlarına göre güvensiz bağlanmanın kaygı ve kaçınma boyutları aleksitimiye pozitif yönde yordamaktadır. Aleksitimik özelliklerin ortaya çıkma ihtimalini etkileyen faktörler (bağlanma boyutları) ise ayırma analizi (diskriminant) ile incelenmiştir. Buna göre, güvensiz bağlanma stillerinin, bireylerin aleksitimik özellikler geliştirme ihtimalini anlamlı ölçüde artırdığı görülmektedir. Aleksitimik olan ve olmayan grupları ayırmaya en fazla katkısı olan değişkenin ise kaygılı bağlanma olduğu bulgulanmıştır. Buradan hareketle aleksitiminin normal sağlıklı bireylerde de ortaya çıkabildiği ve aleksitiminin oluşumunu ve nedenlerini açıklayan yaklaşımlar arasında "bağlanma kuramının" önemli bir yerinin bulunduğu söylenebilir. Bağlanmanın aleksitimiye yordamasına ilişkin önemli veriler bulunmakla beraber, aleksitimiye neden olan diğer etmenlerin de incelenmesi gerekmektedir. Bu nedenle, aleksitiminin neden ve nasıl ortaya çıktığının daha iyi anlaşılabilmesi ve aleksitimiye yönelik yapılabilecek terapötik müdahalelerin çerçevesini belirlemek için kuramsal yapıların etkisine yönelik karşılaştırmalı verilere ihtiyaç duyulmaktadır.

Anahtar Kelimeler : Aleksitimi, Kişilerarası İlişkiler, Bağlanma Stilleri, Bağlanma Kalitesi

Psikoloji Bölümü ile Başka Bölüm Öğrencileri Arasında Ruhsal Bozukluklara İlişkin Tutum ve İnançların Karşılaştırılması

Damgalamak anlamına gelen “Stigmatizasyon” kavramı, toplum içinde bazı hastalıklara karşı takınılan ve kişinin dışlanmasına yol açan olumsuz görüş ya da tutumları ifade eder. Ruhsal hastalığa sahip kişilerle ilgili önyargılar ve tutumlar, hastaların birçok alanda sosyal katılımını engellediği gibi tedavi süreçlerini de olumsuz etkiler. Bu çalışmada psikoloji bölümlerinde ruh sağlığı hakkında verilen eğitimlerin, ruhsal hastalıklara karşı tutum ve inançları ne ölçüde değiştirdiğini incelemek amaçlanmıştır. Üniversitede okumakta olan G1/Psikoloji (55) ve G2/Edebiyat ve Tarih (47) bölümü son sınıf öğrencilerinden oluşan toplam 102 gönüllü öğrenciye demografik bilgi formu, Ruhsal Hastalıklara Yönelik İnançlar Ölçeği (RHYİÖ) ve iki farklı olgu üzerinde Sosyal Mesafe Ölçeği (SMÖ) uygulandı. Elde edilen ölçek sonuçları SPSS programı kullanılarak analiz edildi. Ruhsal Hastalığa Yönelik İnanç Ölçeğine (RHYİÖ) göre her iki grubun (G1, G2) puan ortalamaları aralarında anlamlı fark olduğu belirlendi ($p=0,000$). RHYİÖ alt boyutlarından tehlikelilik ve çaresizlik alt boyutlarında G2’de daha yüksek olmak üzere anlamlı fark bulunurken ($p<0,001$), utanma alt boyutu ölçeğinde ise fark yoktu ($p>0,05$). OKB hikâyesi olan Olgu 1’e göre SMÖ puanları açısından iki grup arasında, G2’de daha yüksek olmak üzere anlamlı fark olduğu belirlendi (sırasıyla $p<0,05$). Şizofreni hikâyesi olan Olgu 2’ye göre ise her iki grubun SMÖ’nde gruplar arasında anlamlı fark yoktu ($p>0,05$). Çalışmamızın sonuçları, psikoloji bölümü son sınıf öğrencilerinin özellikle RHYİÖ puanlarında belirgin olarak, Grup 2’ye göre daha pozitif düşündüklerini göstermektedir. Ruh sağlığı ve ruhsal hastalıklar hakkında yapılacak bilgilendirme ve anti-stigma eğitim programları ruhsal hastalığı olan kişilere yönelik inanç ve tutumlarının iyileştirilmesine katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler : Ruhsal Hastalık, Tutum, Sosyal Mesafe, İnanç

DAİŞ'in Süreli Yayınlarında Eylemlerini Meşrulaştırma Stratejisi: Dabıq, Kostantiniyye ve Rumiya Örneklere

Bireyin veya grubun eylemlerinin yıkıcı/zarar verici sonuçlar doğurması ihtimali söz konusu olduğunda bireyler veya gruplar çeşitli bilişsel mekanizmalar kullanarak içsel engellerini bastırır ve eylemlerini kabul edilebilir hale getirirler. Bu sayede kişilerin veya grupların olumlu benlik algılarını zedeleme ihtimali olan bilişsel çelişki henüz yaşanmadan engellenmiş olur. Davranış ve ahlâkî standart birbirinden ayrı kabul edilir. Albert Bandura tarafından ortaya konan Ahlaki Geri Çekilme Teorisine (Moral Disengagement Theory) göre birey ve gruplar ahlaki meşrulaştırma, örtmeceli dil kullanımı, avantajlı mukayese, sorumluluğun yer değiştirmesi, sorumluluğun yayılması, sonuçların önemsizleştirilmesi veya çarpıtılması, insanlıktan çıkarma ve suç yükleme mekanizmalarından birini veya birkaçını kullanarak eylemlerini ahlaki olarak meşrulaştırır. 2013 yılında hilafet ilan eden, yerel terör gruplarından biat alan ve küresel çapta eylemler gerçekleştiren DAİŞ örgütü, terör gruplarında sık rastlanmayan bir açık sözlülükle eylemlerinin amaç ve sonuçlarını paylaşmakta, video ve e-dergiler aracılığıyla örgüt propagandası yapmaktadır. Örgüt Arapça, Almanca, Fransızca, İngilizce, Rusça ve Türkçe başta olmak üzere farklı dillerde elektronik dergiler yayınlamıştır. Bu çalışmada DAİŞ'in İngilizce ve Türkçe süreli yayınları olan Dabıq, Kostantiniyye ve Rumiya dergileri betimsel analiz yöntemi ile incelenmiştir. Örgütün, gerçekleştirdiği eylemleri ahlaki geri çekilme mekanizmalarını kullanarak meşrulaştırdığı gözlemlenmiştir. Özellikle suç yükleme ve sorumluluğun yer değiştirmesi mekanizmalarının yoğun olarak kullanıldığı sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler : Daiş, ahlaki geri çekilme, meşrulaştırma, dabıq, kostantiniyye, rumiyyah

Sosyobilimsel Konularda Argümantasyonun Ortaokul Öğrencilerinin Karar Verme Becerileri ve Akademik Başarıları Üzerine Etkisi

Bu araştırmanın amacı, ortaokul 7. sınıf öğrencilerinde argümantasyonun sosyobilimsel konularda öğrencilerin karar verme becerileri ve akademik başarıları üzerine etkisini incelemektir. Çalışma, öntest sontest kontrol gruplu yarı deneysel bir nicel çalışma olmasının yanında nitel çalışmalarla da desteklenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu, Kütahya'da bulunan Mustafa Nerkes Ortaokulu 7. sınıfta eğitim gören 23 öğrenci oluşturmuştur. Kontrol grubu öğrencileriyle mevcut öğretim programındaki haliyle, deney grubu öğrencileriyle ise, argümantasyona dayalı öğrenme yaklaşımına göre dersler yürütülmüştür. Ayrıca deney grubunda yapılan argümantasyon etkinlikleri hem ders içinde hem de ders dışında Blog üzerinden de gerçekleştirilerek argümantasyon sürecinin devamlılığı sağlanmıştır. Çalışma sonunda, öğrencilerin akademik başarısını belirlemek için akademik başarı kağıtları kullanılmıştır. Deney grubu öğrencilerinin akademik başarısının anlamlı olarak arttığı görülmüştür. Kontrol ve deney grubu öğrencilerinin başarı sontest puanları arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı ancak deney grubu öğrencilerinin akademik başarısının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Ayrıca, kontrol ve deney grubu öğrencilerinin karar verme becerileri sontest puanları arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür. Uygulama sonunda yapılan yarı yapılandırılmış görüşmelere göre öğrenciler argümantasyona dayalı öğrenme etkinliklerinin, derse olan motivasyonu arttırdığını, bilgilerin zihinde kalmasını ve hatırlanmasını kolaylaştırdığını belirtmişlerdir. Öğrencilerin problem çözme becerilerini olumlu etkilediği ve sınıf içi etkileşimleri artırdığı kaydedilmiştir.

Anahtar Kelimeler : Argümantasyon, Sosyobilimsel Konular, Karar Verme Becerileri

31. Oturum

Türkiye'de Siyasal Hayat

Oturum Başkanı: Dr. Öğr. Üyesi Ummuhan Kaygısız

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Avşar Han, III. Salon

16.30-18.10

Ömer Kemal Buhari

*Türkiye Demokrasisinde Toplumsal Güveni ve Dayanışmayı Pekiştirmek:
Post-Seküler Toplum ve Siyasal Hikme*

Hüseyin Arslan

Laiklik Kavramı ve Millî Görüş Harekâtının Laiklik Anlayışı

Elif Berfin Yağbasan

*Bir Fırka Deneyimi:
Erken Cumhuriyet Dönemi'nde Türk Kadınlar Birliği*

Oğuzhan Koca

*Türkiye'de Siyasal Ayrışma ve Medya:
28 Şubat Süreci Örneği*

Türkiye Demokrasisinde Toplumsal Güveni ve Dayanışmayı Pekiştirmek: Post-Seküler Toplum ve Siyasal Hikmet

Bu bildirinin odak noktasında, Türkiye’deki dindar ve seküler vatandaşlar arasında olduğu varsayılan “siyasi fay hattı” bulunmaktadır. Çok sayıda toplumsal soruna yol açan bu toplumsal ayrışma siyaset felsefesi disiplini dâhilinde incelenmiştir. Giriş kısmında demokrasilerin iç karışıklıklara zemin hazırlama meselesi kısaca açıklanmıştır. Demokratik sistemin yumuşak karnı olarak kabul edilen bu mesele Thomas Hobbes ve Jean-Jacques Rousseau gibi yüksek kalibreli siyaset filozoflarının eserlerinde özellikle eleştirilmiştir. Müteakip bölümde dünyadaki ve Türkiye’deki siyasi ayrışmalar kendi şartları içerisinde ele alınmış, Türkiye’deki dindar-seküler ayrışması ait olduğu tarihsel süreç (Türk modernleşmesi) ve sahip olduğu çeşitli düşünsel parametrelerle birlikte açıklanmıştır. Üçüncü bölümde geç dönem Jürgen Habermas’ın “post-seküler” kavramı çeşitli boyutlarıyla birlikte incelenmiş, bunlar üzerinden Türkiye özelinde bazı analiz ve çözüm önerileri sunulmuştur. Seküler vatandaşların ve dindar vatandaşların birbirlerine olan yaklaşımlarının nasıl olması gerektiğine dair somut öneriler ileri sürülmüştür. Bunlar içerisinde özellikle “çift taraflı öğrenme mekanizması” ve “ben-öteki” noktaları üzerinde durulmuştur. Sonuç bölümünde anahtar çözüm olarak “siyasal hikmet” kurumu önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Demokrasi Eleştirisi, Post-Sekülerizm, Siyasal Hikmet, Hobbes, Rousseau, Habermas

Laiklik Kavramı ve Milli Görüş Harekatının Laiklik Anlayışı

Kutsal Roma İmparatoru IV. Henrich ile Papa VII. Gregorius arasında büyük bir mücadele yaşanmıştı. İmparatorlukla kilise arasında yaşanan bu mücadele Avrupa'da din ve devletin birbiriyle olan ilişkisinin sorgulanmasına neden olmuştu. Papa I. Gelasius'un "çifte kılıçlar" teorisinde görüleceği üzere mücadele kilisenin galibiyet ile sonuçlanmıştır. Kilise ve devlet arasında yaşanan mücadelede Salisburyli John kilisenin üstünlüğünü dile getirirken kendisinden sonra Dante ise kilise ve devletin birbirinden mutlak anlamda bağımsız olduklarını ifade etmiştir. Ockhamlı William, Dante'nin belirttiği şekilde kilise ve devletin iki ayrı kurum olamayacaklarını ve iki kurumun da sahip olduğu meşruiyetin denk olduğunu söylemiştir. Padova'lı Marsilius ise devlet içinde devlet olamayacağına göre kilisenin devlete yani prence tabi olması gerektiğini vurgulamıştır. Yukarıda hülasa olarak dile getirilen ortaçağ Avrupa siyaset kuramcılarının kilise ve devlet arasındaki mücadele ile ilgili nazariyelerini göz önünde bulundurduğumuzda devletin kilise üzerinde hâkimiyet kurması gerektiğine dair fikirlerin git gide yayılmaya başladığı fark edilmektedir. Bu anlamda tarihsel sürece baktığımızda kilise ile devlet arasındaki mücadele doğal olarak Avrupa'da laiklik kavramının ortaya çıkmasına ve benimsenmesine neden olmuştur. Lakin İslam ülkelerine bakıldığında İslam inancının enfüsi yapısının böyle bir çatışmaya izin vermemesi nedeni ile laikliğin benimsenebileceği bir ortam tezahür etmediği fark edilmektedir. Türkiye'de 1937 yılında anayasaya dâhil edilen laikliğin, anayasada bir tanımının olmaması nedeni ile yürütme erkini elinde bulunduranlar ve laiklik rejiminin muhafızı olarak kendini gören üst düzey askeri yöneticiler kavrama keyfi anlamlar yüklemişlerdir. "Laik devlet niteliğinin ve Atatürk devrimciliğinin korunması prensiplerine" aykırı olduğu gerekçesiyle dört partisi kapatılan ve bu keyfi uygulamalardan en çok etkilenen kurum olan Milli Görüş Harekatının laiklik anlayışı hep merak konusu olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Laiklik, Milli Görüş, Erbakan.

Bir Fırka Deneyimi: Erken Cumhuriyet Dönemi'nde Türk Kadınlar Birliği

Bu çalışmada, Türk Kadınlar Birliği'nin 1923-1935 yılları arasındaki faaliyet ve mücadeleleri incelenmektedir. Türk Kadınlar Birliği, gerek Osmanlı Kadın Hareketi'nden aldığı miras ile gerek Cumhuriyet'in inşa sürecinde oynadığı rol ile gerekse Cumhuriyet tarihinin ilk fırka girişimi olması sebebiyle Türkiye'nin siyasal hayatında önemli bir yere sahiptir. Çalışmanın amacı, kadınların seçme ve seçilme hakkına sahip olduğu 1935 yılından önce yürütülen mücadeleyi, rejimle ve önceki dönem kadın hareketleri ile ilişkili olarak ele almaktır. Bu amaçla, öncelikle, 1868'den itibaren Osmanlı Devleti'nde ve Milli Mücadele Döneminde var olan kadın hareketine değinilmektedir. Akabinde, Erken Cumhuriyet Dönemi kadın hareketi Türk Kadınlar Birliği özelinde ele alınmaktadır. Türk Kadınlar Birliği, 1924'te Türk Kadınlar Fırkası'nın kurulmasına izin verilmemesi üzerine kuruluş tüzüğündeki maddeler yumuşatılması sonucunda kurulmuştur. Birlik, rejimin kurumsallaştırılmasına yönelik önemli adımların atıldığı 10 yıl içinde kadınların ulus inşa sürecine ve karar mekanizmalarına katılımını sağlamak için faaliyetlerde bulunmuştur. 1925-1927 yılları arasında Birlik, propaganda amaçlı seçimlere aday olma, Kadın Yolu dergisi çıkararak görünürlük kazanma gibi farklı mecralarda faaliyet göstermiştir. Bu dönemde, Birlik faaliyetleri rejime muhalefet olarak görülmüş ve basında alaycı bir tavırla temsil edilmiştir. 1927'de Birlik başkanı Nezihe Muhiddin'in usulsüzlük yaptığı iddiasıyla ihraç edilmesi ile Birlik değişim geçirmiştir. Kadınların siyasal, toplumsal ve iktisadi haklar elde etmesi için yürütülen mücadeleler geri plana atılmış, faaliyet alanı daralmış ve basında daha az yer bulmuştur. 1935 yılında kendisini feshetmesi ile Birliğin Erken Cumhuriyet Dönemi'ndeki faaliyetleri de son bulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Cumhuriyet, Türk Kadınlar Birliği, Ulus-devlet, Siyasal Hak

Türkiye’de Siyasal Ayrışma ve Medya: 28 Şubat Süreci Örneği

Türkiye’deki siyasal ve toplumsal ayrışmanın kökeninde devlet-toplum ilişkileri yatmaktadır. 16. yüzyıldan başlayarak bürokrasi, önce ulemanın, ardından padişahın gücünü aşındırarak yüzyıllar geçtikçe yavaş yavaş iktidarı eline almaya başlamıştır. Osmanlı’nın gerileme döneminden başlayarak devleti kurtarma maksadı topluma öncelendiği için bu da bir tür merkez-çevre (yöneten-yönetilen) ikilemi yaratmıştır. Türkiye’de toplumsal ve siyasal ayrışmanın üzerinde yükseldiği ikili yapının kökeni burada yatmaktadır. Osmanlı döneminden başlayarak ordu, modernleş(tir)me çabalarının başladığı ilk kurum olarak Türkiye’de her zaman kendisini toplumsal değiş(tir)imin ve dönüş(tür)ümün öncüsü olarak görmüştür. Bu maksatla da Atatürk ilke ve inkılaplarının koruyucusu olduğunu ileri sürerek bu ilkelerin aşındığını düşündüğü dönemlerde sivil siyasete anti-demokratik müdahaleler gerçekleştirmekten çekince duymamıştır. Devletin kurtarılmasının ana amaç olarak görüldüğü ve devletin bireyin ve topluma öncelenmeye başlandığı dönemlerden itibaren Türkiye’de devletin kontrolünü elde tutmak ya da tutmamak veya devletin yakınında olanlara yakın olmak ya da olmamak her zaman bir tür ölüm-kalım durumu gibi kabul edilmiştir. Modern toplumlarda medyanın görevi modern devletin yasama-yürütme-yargı erkleri arasındaki çarpıklıkları ortaya koyan bir tür ‘dördüncü güç’ olmasına rağmen, Türkiye’de diğer tüm kurumlar gibi medya da her zaman devlet eksenli bir seyir izlemiştir. 28 Şubat süreci de tüm bu anlatılanların vuku bulduğu bir ‘siyasal laboratuvar’ gibi incelenmeye aday bir şekilde karşımızda durmaktadır. Bu çalışmanın amacı, 28 Şubat sürecinden hareketle, Türkiye’de var olan toplumsal ayrışmayı medyanın ne ölçüde ve nasıl etkilediğini incelemektir. Çalışmada 28 Şubat sürecinden seçilen 10 kritik olay karşısında gazetelerin attığı manşetler içerik ve söylem analizi yöntemiyle incelenmiştir. Çalışmanın genel sonucu, anılan süreçte medyanın Türkiye’deki toplumsal ayrışmayı derinleştirici bir etki yarattığı şeklindedir.

Anahtar Kelimeler: Siyasal/Toplumsal Ayrışma, Medya, Sivil-Asker İlişkileri, 28 Şubat Süreci, Manipülasyon

32. Oturum

İLEM Lisans Oturumu - VI

Oturum Başkanı: Dr. Öğr. Üyesi Abdulkadir Macit

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Avşar Han, IV. Salon

16.30-18.10

Alaaddin Şahin

*Dünden Bugüne Malezya'da Din, Devlet ve
Toplumu Asabiyet Teorisi Üzerinden Okumak*

Ayşe Sare Güngördü

İbn Haldun'un Mukaddime'sinde Kadının Yeri

Ceyda Bostancı

*Devletin Sürekliliği ya da Süreksizliği Bağlamında Yöneticilerin
Yönetim Stratejileri: İbn Halduncu Bir Okuma*

Elif Özdoğan

*İbn Haldun'un İdeal Devletinin İmkân ve Sınırlılıkları:
Hilafet Teorisi*

Meryem Toprak

*Mukaddime Perspektifinden Devletlerin Kuruluşu ve
Çöküşü Bağlamında Refah*

Dünden Bugüne Malezya’da Din, Devlet ve Toplumunu Asabiyet Teorisi Üzerinden Okumak

Güneydoğu Asya’da bulunan ve bölgenin en önemli merkezlerinden biri olan Malezya, bugün parlak bir geleceğe sahip olduğu ön görülen, bağımsız ve gelişmiş bir devlet olarak dünya sahnesinde bulunmaktadır. Malezya’nın bugüne gelmesindeki en önemli dönüm noktası bağımsızlığını kazandığı 31 Ağustos 1957 ele alınmalıdır. Nitekim 1957 öncesine baktığımızda bölge bir çok devlet tarafından sömürge altında kalarak yaşam mücadelesi vermeye çalışmıştır. Günümüzden yaklaşık dört yüz elli yıl evvel Portekizliler bu bölgeye gelerek burada yaşayan toplumu ve toprakları koloni kurmak suretiyle sömürgeleştirmeye başlamıştır. Yüz otuz yıllık Portekiz sömürsünün ardından Hollandalılar bölgeye gelmiş ve onlardan hemen sonra da İngilizler bölgeye gelerek hakimiyet kurmuştur. Nitekim bölgedeki zengin kaynaklar her daim Batılı devletlerin ilgi odağı olmuş ve bu coğrafyaya özel bir önem atfetmelerini beraberinde getirmiştir. Malezya bugün üç farklı etnik grubun bir arada yaşadığı adeta Asya’nın ufak bir özeti halindedir. Bu üç etnik grup sırasıyla; bölgenin esas sakinleri olan Malaylar, İngiltere döneminde sömürü faaliyetleri ile bağlantılı olarak bölgeye sonraları getirilen Çinliler ve Hintliler’dir. Kuruluşundan bugüne federasyonun vurguladığı çok uluslu yapı ve bunun kıymetli bir zenginlik kaynağı olduğu sloganı aslen Malezya’nın kuruluşu ve yükselişi için de temel kilit noktası niteliğindedir. Malezya’nın dünden bugüne birçok alandaki değişimini incelerken esas almamız gereken en önde gelen şahsiyetlerden birisi İbn Haldun’dur. Bu makalemizde kendisinin bizzat kurucusu olduğu “Umran” ilmi ve bu ilim çerçevesinde ele aldığı asabiyet teorisi üzerinden, Malezya’ya dair bir inceleme yaparak güncel bir örnek üzerinden asabiyeenin farklı milletlerin bir arada yaşamasında ki etkisini ele alacağız. Diğer bir deyişle Malay toplumunun oluşumunu ve devamlılığını sağlayan unsurları tetkik edeceğiz. İbn Haldun üzerine çalışmalar yapan Mehmet Karagül’ün şu sözleri bize bu çalışmamızda çok temel bir perspektif sağlamaktadır: “Toplumların varlıklarını refah ve güven içinde devam ettirebilmeleri, öncelikle kendi içindeki millet olma bilincini geliştirmesi ve bir arada yaşama şuuruna sahip olmasına bağlıdır.” Bu itibarla bu çalışmamızda; Malay devletinin dünden bugüne tarihi seyrini, coğrafi özelliklerinin bu seyre etkisini, toplumsal çeşitliliğin yapısını, süreç içerisinde oluşan bu toplumsal yapının dini arka planlarını ele alarak, tüm bunları asabiyet teorisi üzerinden temellendirip, bunlar arasındaki ilişkiyi irdelemeye çalışacağız.

Anahtar Kelimeler: Malezya, İbn Haldun, Asabiyet, Toplum, Din, Devlet

İbn Haldun'un Mukaddime'sinde Kadın'ın Yeri

İbn Haldun, Mukaddime'de ümran ilmi ile ilgili teorisini destekleyici olarak birçok farklı alanda çeşitli konulara değinmiştir. Bu konularda da yer yer kadına ve rollerine ait atıflarda bulunmaktadır. Fakat İbn Haldun Mukaddimesi'nde kadınla ilgili bu mevzuları, ulaşmak istediği ana konular etrafında ele almış, onlarla ilgili ayrıntılara girmemiştir. Yine de gerek doğrudan, gerek benzetmelerle bir araç olarak "kadın" konusu Mukaddime'de önemli bir alan oluşturmaktadır. Bu alanı şekillendirirken Mukaddime'de kadının özelliklerine ve rollerine dair önemli konular ele alınmaktadır. Biz bu çalışmada Bedevilik ve hadarilik dönemlerinde kadının konumu, hadarileşen erkeğin şecaatini kaybetmesiyle kadına benzetilmesi, meslek boyutuyla kadının irdelenmesi, şehirleşmenin itici bir faktörü olarak kadının konumu gibi kapsamlı konulara temas edeceğiz. Bunun yanı sıra kadınların idareci olması, nezaket ve kibarlık halleri, baştan çıkarıcı bir unsur, erkeğin bıraktığı boşluğu dolduran biri, arzu metası, aşk nesnesi, dini emir ve yasaklarda muhatap olarak kadın değerlendirilecektir. İbn Haldun'un Mukaddimesinden çıkarılan bu başlıklar temel alınarak, kadına ait çeşitli konular değerlendirilirken, İbn Haldun'un ulaşmak istediği bağlamda bu mevzularla neleri kastetmiş olacağı, kadına karşı nasıl bir yaklaşımda bulunduğu tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: İbn Haldun, Bedevilik, Şecaat, Kadın, Hadarilik

Devletin Sürekliliği ya da Süreksizliği Bağlamında Yöneticilerin Yönetim Stratejileri: İbn Halduncu Bir Okuma

14. yüzyılda yaşamış olan İbn-i Haldun kendi döneminde yaşadığı krizlerden etkilene-
rek “Devlet nasıl ayakta kalır veya nasıl sürekliliği sağlanır?” sorusuna yanıt aramıştır.
Bu soruyu ontolojik bağlamdan bağımsız düşünmeyen İbn-i Haldun, devlet yöneticile-
rinin yönetim stratejilerinin devletin ayakta kalmasında önemli bir role sahip olduğunu
vurgulamaktadır. İbn-i Haldun’a göre öncelikle devletin devamlılığında “asabiye” kavra-
mı önemli bir yer tutar. Bu kavramı İbn Haldun devlet yöneticilerinden ayrı düşünme-
mekte ve bu kavramı işlerken ilahi tasavvuru da göz ardı etmemektedir. Bu çalışmanın
amacı devletin din ile kurduğu bağı anlamlandırmak, bununla birlikte İbn-i Haldun’un
deyimiyle Tanrı’nın emanetini üstlenen yönetici sınıfın yönetimlerindeki siyasi ahlaki
rolünü yeniden keşfetmektir. Çalışmanın ilk bölümünde insan-tabiat-devlet ilişkisinden
hareketle hükümdarın insani yönü ve durumları tartışılacaktır. Bu noktada hükümdar-
ın nefsanî olarak korku hissiyatına kapıldığı, zevki öncelediği, bu sebeple kendi asabiye
bağlarına zarar verdiği ve saygınlığını kaybettiği sonucuna ulaşılabilecektir. İkinci kısımda
devletin var olmasında asabiye kavramına mutlak önem veren İbn-i Haldun’un pers-
pektifinden “asabiye-yönetici” ilişkisinin nasıl oluştuğu, ayrıca bu iki kavramın “neden
tamamlayıcı unsurlar” olabileceği tartışılacaktır. Üçüncü kısımda hükümdarın ve diğer
yöneticilerin vasıfları ve görevleri anlatılacaktır. Bu noktada özellikle “daire-i adalet
döngüsü” kavramsallaştırması önem arz etmektedir. İbn Haldun’a göre daire-i adalet
devletin ve toplumun varoluşsal temelidir. Son olarak İbn Haldun’un hükümdara ve yö-
netici sınıfına yönelik eleştirilerine ve tavsiyelerine yer verilecektir. Bu çalışmayla din,
devlet, asabiye ve yöneten unsurlarının birbirinden bağımsız olmadığı ve bu unsurların
siyaset-ahlak alanında eklektik bir rol oynadığı, dahası devletlerin sürekliliği ve süre-
ksizliğindeki yöneticilerin fonksiyonları aşikar hale getirilecektir.

Anahtar Kavramlar: Siyaset, İbn Haldun, Mukaddime, Hükümdar, Asabiye, Din, Devlet

İbn Haldun'un İdeal Devletinin İmkân ve Sınırlılıkları: Hilafet Teorisi

Hilafet; Hz. Peygamberin vefatından günümüze kadar; siyasetten hukuka, tarihten hadise, kelamdan felsefeye pek çok ilme çeşitli bakımlardan konu olmuş, farklı veçheleri tartışılmış, hususi olarak *ahkam-ı sultaniye* türü eserlerde de incelenmiştir. Temelde İslam devletlerine has bir yönetim biçimini ifade eden ve üzerine İslam alimlerinin önemli bir literatür geliştirdiği, sıklıkla tartışmalara konu olan halifeliğin -1924'ten beri- İslam coğrafyalarında uygulanmadığı ve yöneticilerin bir unvan olarak kullanmadığı görülmektedir. 14. yüzyılın ünlü düşünürü ve umran ilminin kurucusu olan İbn Haldun, en ideal yönetim biçimi olarak nitelendirdiği "Hilafet" konusuna, içerisinde ele alındığı kavramsal çerçeve bakımından yeni bir soluk getirmiştir. Bu makalemizde; bir yönetim şekli olarak hilafetin Hz. Ebubekir'den itibaren uygulanması noktasında süreç içinde değişen yöntemler ve toplumlarla birlikte tarihteki dönüşümünü İbn Haldun'un perspektifiyle, tarihsel ve kavramsal iki aracı etkin şekilde kullanmak suretiyle mercek altına almayı hedeflemekteyiz. Bu minvalde makalede asabiyenin mülke dönüşmesinin hilafet ile ilişkisi ve hadari topluma uygun bir yönetim biçimi olarak adlandırabileceğimiz hilafetin hükümdarlık şeklini alma süreci değerlendirilecektir. Son olarak İbn Haldun'un sunduğu ideal devlet yönetim şeklinin imkânı ve sınırlılıkları teorik düzlemde irdelenerek günümüz için sunabileceği ideal yönetim teklifinin ne olabileceği ortaya konulmaya çalışılacaktır. Bu çalışmayla; hilafetin İbn Halduncu yorumunun veya İbn Haldun'un teklif ettiği yönetim biçiminin pratiğinin günümüzde ne dereceye kadar mümkün olduğunu değerlendirmek amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İbn Haldun, Hilafet, Mülk, Asabiyet, Yönetim Biçimi

Mukaddime Perspektifinden Devletlerin Kuruluşu ve Çöküşü Bağlamında Refah

Refah, toplumun geçirdiği dönüşüm evrelerinden biridir. Hem içinde bulunduğumuz çağın hem de İbn Haldun'un yaşadığı çağın açıklanmasında önemli parametrelerden birini oluşturmaktadır. İbn Haldun, Mukaddime'de "Refah"ı toplumsallaşmanın zorunlu bir parçası olarak görmekte ve refahın getirdiği etkenlerin devletin çöküşünün kaçınılmaz parçalarını oluşturduğunu vurgulamaktadır. Bedevilikten hadariliğe geçişte asabiyet, atılganlık ve şecaatin zayıfladığını, toplumu bir arada tutan dinamiklerin eridiğini, bunun devletin tabiatı gereği olduğunu belirtmektedir. Bu geçişle beraber göçebe hayat kaybolmakta ve asabiyet muhafaza edilemez hale gelmektedir. Zira toplumun birliğliğini sağlayan mekanizma asabiyetin kendisidir. Devlette kudret ve iktidar, şahıslarda toplanır, nimet ve refah o şahıslarda son hadlerini bulur, mal ve servet şahsileşir de halk bundan mahrum bırakılırsa devlet çöküşe doğru yol alır. İbn Haldun, bolluk ve rahatlığın tembelleşmeye ve rehavete sevk edeceği bunun da toplumun bir arada olmasını sağlayan asabiyeti çürüteceğinden bahsetmektedir. Bu, devletin tabiatı gereği gerçekleşeceğinden bundan kaçınmak imkansızdır. Fakat bu noktada "refahın dağılımı ve kontrolü" çok mühimdir. Bu çalışmada Mukaddime'de işaret edilen refahın toplumun zorunlu bir evresi olduğu, bununla beraber şayet kontrolü ve adil dağılımı sağlanmazsa devletin çöküşünde nasıl bir rol oynadığı gösterilecektir. İbn Haldun'un kullandığı şekliyle kavramın, günümüz toplumlarındaki refah anlayışı ile örtüşüp örtüşmediği, günümüz devletlerini çöküşe götürmede nasıl bir etkisi olduğu ve bununla açıklanıp açıklanamayacağı karşılaştırmalı olarak incelenecek, bu bağlamda refahın dağılımı ve kontrolünün devletin sürdürülebilirliği açısından nerede durduğu ortaya konulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Asabiyet, Çöküş, Hadariyet, Refah, Umran

Düzenleme Kurulu

Ali Murat Alparlan, Doç. Dr., *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi*

Esra Çıfci, *İlmi Etüdler Derneği*

Gaye Gökalp Yılmaz, Dr. Öğr. Üy., *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü*

Kadir Budak, *İlmi Etüdler Derneği*

Mehmet Ali Taş, Arş. Gör., *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Yönetimi Bölümü*

Mehmet Öçal, Arş. Gör., *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi*

Mehmet Yıldırım, *İlmi Etüdler Derneği*

Nilgün Şengöz, Uzm., *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi*

Rahile Kızılkaya Yılmaz, Dr. Öğr. Üy., *Marmara Üniversitesi*

Sabri Ege, *İlmi Etüdler Derneği*

Seher Yastıoğlu, Öğr. Gör., *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi*

Süleyman Güder, Dr. Öğr. Üy., *İstanbul Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü*

Ümit Güneş, Arş. Gör., *Yıldız Teknik Üniversitesi, Gemi İnşaatı ve Gemi Makineleri Mühendisliği Bölümü*

Sekreteryaya

Esra Uz, *İlmi Etüdler Derneği*

Şeyma Gül Durmuş, *İlmi Etüdler Derneği*

Yusuf Safa Selvi, *İlmi Etüdler Derneği*

Bilim Kurulu

Abdulkadir Macit, Dr. Öğr. Üy., *Kocaeli Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi*

Adem Efe, Prof. Dr., *Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Hizmet Bölüm Başkanlığı*

Adem Korkmaz, Prof. Dr., *Süleyman Demirel Üniversitesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü*

Adem Levent, Dr. Öğr. Üy., *Muş Alparlan Üniversitesi, İktisat Bölümü*

Ahmet Faruk Aysan, Doç. Dr., *İstanbul Şehir Üniversitesi, İktisat Bölümü*

Ahmet Onay, Prof. Dr., *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Felsefe ve Din Bilimleri Bölümü*

Ahmet Songur, Dr. Öğr. Üy., *Süleyman Demirel Üniversitesi*

Ahmet Türkan, Dr. Öğr. Üy., *Dumlupınar Üniversitesi, Felsefe ve Din Bilimleri Bölümü*

Alev Erkilet, Doç. Dr., İstinye Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü
Ali Murat Alparlan, Doç. Dr., Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, İşletme Bölümü
Berat Açıl, Doç. Dr., İstanbul Şehir Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
Betül Sinan Nizam, Dr. Öğr. Üy., İstanbul Şehir Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
Bilal Kemikli, Prof. Dr., Uludağ Üniversitesi, İslam Tarihi ve Sanatları Bölümü
Bünyamin Bezci, Doç. Dr., Sakarya Üniversitesi, Kamu Yönetimi Bölümü
Canan Özge Eğri, Arş. Gör. Dr., Kırklareli Üniversitesi, İktisat Bölümü
Cemil Osmanoglu, Dr. Öğr. Üy., Erciyes Üniversitesi, Felsefe ve Din Bilimleri Bölümü
Dursun Köse, Prof. Dr., Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Türk Dili Bölümü
Ercan Alkan, Dr. Öğr. Üy., Marmara Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi
Ercan Şen, Dr. Öğr. Üy., Afyon Kocatepe Üniversitesi, İslami İlimler Fakültesi
Erhan Tecim, Dr. Öğr. Üy., Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü
Erol Yıldırım, Dr. Öğr. Üy., Medipol Üniversitesi, Psikoloji Bölümü
Ertan Tağman, Dr. Öğr. Üy., Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Felsefe Bölümü
Ertuğrul Ökten, Dr. Öğr. Üy., İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi, Tarih Bölümü
Eyüp Al, Arş. Gör., Marmara Üniversitesi, Sinema-Tv Bölümü
Faruk Taşçı, Doç. Dr., İstanbul Üniversitesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü
Faruk Yaslıçimen, Dr. Öğr. Üy., İbn Haldun Üniversitesi, Tarih Bölümü
Fatih Savaşan, Prof. Dr., Sakarya Üniversitesi, Maliye Bölümü
Fatih Yiğit, Dr. Öğr. Üy., Medeniyet Üniversitesi, İşletme Bölümü
Fatma Arzu Demirel, Dr. Öğr. Üy., Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Antropoloji Bölümü
Furkan Yıldız, Dr. Öğr. Üy., Kırklareli Üniversitesi, İktisat Bölümü
Gaye Gökalp Yılmaz, Dr. Öğr. Üy., Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü
Gökhan Şener, Öğr. Gör., İstanbul Medipol Üniversitesi, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü
Gülsüm Korkut, Dr. Öğr. Üy., Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sosyal Hizmetler Bölümü
Haluk Alkan, Prof. Dr., İstanbul Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü
Haluk Songur, Prof. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, Hukuk Tarihi Bölümü
Hamdi Çilingir, Dr., İlmî Etüdler Derneği, İlahiyat
Hasan Ali Görgülü, Prof. Dr., Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, İlahiyat Bölümü
Hayrettin Nebi Güdekli, Dr. Öğr. Üy., Marmara Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi
Hüseyin Köftürücü, Dr. Öğr. Üy., Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, İlahiyat Bölümü

İbrahim Atalay, Prof.Dr., *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Coğrafya Bölümü*
İbrahim Halil Üçer, Dr. Öğr. Üy., *İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Felsefe Bölümü*
İhsan Fazlıoğlu, Prof. Dr., *İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Felsefe Bölümü*
İsmail Güleç, Prof. Dr., *İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü*
İsmail Taşpınar, Prof. Dr., *İstanbul Üniversitesi, Dinler Tarihi Bölümü*
Kadir Yıldırım, Doç. Dr., *İstanbul Üniversitesi, İktisat Bölümü*
Kamuran Gökdağ, Dr. Öğr. Üy., *Mardin Artuklu Üniversitesi, Felsefe Bölümü*
Kürşat Özdaşlı, Prof.Dr., *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, İşletme Bölümü*
Lütfi Sunar, Doç. Dr., *İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü*
Mahmut Bilen, Doç. Dr., *Sakarya Üniversitesi, İktisat Bölümü*
Mahmut Hakkı Akın, Doç. Dr., *Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü*
Mehmet Bahçekapılı, Doç. Dr., *İzmir Katip Çelebi Üniversitesi, Felsefe ve Din Bilimleri Bölümü*
Mehmet Cüneyd Kaya, Doç. Dr., *İstanbul Üniversitesi, Felsefe Bölümü*
Mehmet Güneş, Doç. Dr., *Marmara Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü*
Mehmet Özturan, Dr. Öğr. Üy., *İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Felsefe Bölümü*
Mehmet Şerif Eskin, Arş. Gör. Dr., *Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı*
Meral Timurturkan, Dr. Öğr. Üy., *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü*
Metin Eken, Arş. Gör., *Erciyes Üniversitesi, İletişim Fakültesi*
Muhammed Hüseyin Mercan, Dr. Öğr. Üy., *Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Siyaset Bilimi Bölümü*
Muhammed Göçgün, Dr. Öğr. Üy., *Marmara Üniversitesi, Hukuk Bölümü*
Murat Çemrek, Doç. Dr., *Necmettin Erbakan Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü*
Murat Kaya, Dr. Öğr. Üy., *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, İşletme Bölümü*
Mustafa Cora, Doç.Dr., *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi*
Mustafa Kömürcüoğlu, Dr. Öğr. Üy., *İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü*
Mustafa Lamba, Doç.Dr. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Kamu Yönetimi Bölümü*
Mustafa Tekin, Prof. Dr., *İstanbul Üniversitesi, Din Sosyolojisi Bölümü*
Necati Anaz, Dr. Öğr. Üy., *İstanbul Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü*
Necati Avcı, Dr. Öğr. Üy., *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi*
Necmettin Kızılkaya, Doç. Dr., *İstanbul Üniversitesi, Temel İslam Bilimleri Bölümü*
Nihat Erdoğan, Prof. Dr., *Yıldız Teknik Üniversitesi, İşletme Bölümü*
Nihat Karaer, Doç.Dr. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Tarih Bölümü*

Osman Yılmaz, Dr. Öğr. Üy., *İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Arapça Öğretmenliği Bölümü*
Ömer Türker, Doç. Dr., *Marmara Üniversitesi, Felsefe ve Din Bilimleri Bölümü*
Özlem Özer, Dr. Öğr. Üy., *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Yönetimi Bölümü*
Rafet Aydın, Dr. Öğr. Üy., *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü*
Rahim Acar, Prof.Dr., *Marmara Üniversitesi, Felsefe ve Din Bilimleri Bölümü*
Rahile Kızılkaya Yılmaz, Dr. Öğr. Üy., *Marmara Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi*
Rifat Türkel, Dr. Öğr. Üy., *Dumlupınar Üniversitesi, Temel İslam Bilimleri Bölümü*
Selda Bakır, Dr. Öğr. Üy., *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü*
Semra Çinemre, Dr. Öğr. Üy., *Karadeniz Teknik Üniversitesi, Felsefe ve Din Bilimleri Bölümü*
Serhan Afacan, Dr. Öğr. Üy., *İstanbul Medeniyet Üniversitesi, İnan Araştırmaları Merkezi*
Şefika Gülin Beyhan, Prof.Dr., *Süleyman Demirel Üniversitesi, Mimarlık Bölümü*
Şükrü Özüdoğru, Dr. Öğr. Üy., *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Arkeoloji Bölümü*
Şükrü Sim, Doç. Dr., *İstanbul Üniversitesi, Radyo-Televizyon ve Sinema Bölümü*
Süleyman Güder, Dr. Öğr. Üy., *İstanbul Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü*
Taha Eğri, Dr. Arş. Gör., *Kırklareli Üniversitesi, İktisat Bölümü*
Teyfur Erdoğan, Doç. Dr., *Yıldız Teknik Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Bölümü*
Yakup Kara, Arş. Gör., *Marmara Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi*
Yunus Çolak, Arş. Gör., *Kırklareli Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi*
Yusuf Alpaydın, Dr. Öğr. Üy., *Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü*
Yusuf Ziya Gökçek, Dr. Öğr. Üy., *Marmara Üniversitesi, İletişim Fakültesi*
Zafer Balpınar, Dr. Öğr. Üy., *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü*
Zeki Keskin, Dr. Öğr. Üy., *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, İlahiyat Bölümü*

12 Mayıs 2018, Cumartesi

Sagalassos

antik kenti gezisi

12 Mayıs 2018 Cumartesi 10:00 - 15:00

